

עורכים: משה יצחקי, עידית לבבי גבאי
עיצוב גרפי והפקת דפוס: יסמין שלן

מערכת: יעל בן-צבי, שולה בירגר, חגי רוגני,
תמנה באלף, עמית רוכברגר, מופיד סידאווי,
רועי רשקס, משה שנר, איילה כספי
מזכירת המערכת: נירה יורקוביץ

סדר ועימוד: טוני נגל, קיבוץ דליה
דפוס: רחש

כתובת המערכת:
קו נטוי, כתב-עת לספרות ואמנות
מכללת אורנים
דאר טבעון 36006
טלפון: 04-9838829
kav-natui@staff.ornim.ac.il

סיון תשס"ח, יוני 2008
אורנים – המכללה האקדמית לחינוך, התנועה הקיבוצית

© כל הזכויות שמורות לקו נטוי, לאורנים וליוצרים

הערה: כל המידות של יצירות האמנות נתונות בסנטימטרים

מיכאל גרוס, קשתות ירושלמיות, 1988, עץ צבוע, 97x98.5x233

תוכן העניינים

3	קשתות ירושלמיות / מיכאל גרוס
6	קו העורכים
8	ונמלטנו ונאחזנו / טוביה ריבנר
9	ציור 1957 / מיכאל גרוס
10	מלה אחת / דני זק
12	ואחרי הטקס / דני זק
13	ללא כותרת / אלה קליגר
14	טריפטיך / אלה קליגר
15	שדה כוכבים / אלה קליגר
16	אמו של אכילס / יעל גלוברמן
17	קרומים / מיקי צדיק
18	זה היה כמו נס / יעל גלוברמן
19	נוף / נרי אלומה
20-21	נופי הארץ / פריד אבו שקרה
22	סליחה מולדת, מאימא / רועי רשקס
23	בדיקה שגרתית / נרי אלומה
24	שיחת גברים בין בן מסטול לאב עמל / רועי רשקס
26	ללא כותרת / מתן בן כנען
27	שב"ח/שמשון / מתן בן כנען
28	מנוחה / מתן בן כנען
29	קול אבוטי / תלמה נבו
30	השמלה התכולה / תמרה אור סלילת
33	תכשיט תודעה מרחפת / רוני רימון
33	DNA / רוני רימון
34	כור היתוך / מירה טנצר
35	סילביה / יעל בן-צבי
36	אייל או הו / יעל בן-צבי
38	איך הוא יכול / יעל בן-צבי
39	טבא סלומון עובר לחילוואן / אברהם בראב
43	وفاء قمر فضل / حيفا
44	ופא קמר פדל / חיפה (עיבוד לעברית: מ' יצחקי)
45	חיפה / אחלם בסול
46	כפר אלבסה / אחלם בסול
47	כפר הושה / אחלם בסול
48	לא אבדה התקוה / אורי מרטון
50	שיח אבנים / זוהר פורשיאן
51	הסדנה לכתובת פרוזה / דורית פלג
52	עשן / אדוה נאמן
54	מקדש אורצל / אמיר ארנון
57	טבע דומם / יהודה יציב
58	אחרי גלעד אופיר / יהודה יציב
59	טבע דומם / יהודה יציב
60	טבע דומם / יהודה יציב
61	אי הידיעה / מירה טנצר
67	ה.ש. / לילה אחר
69	עוגת מוס שוקולד / זהבה אשלגי
73	זיקוק / ניר מעין
74	יהודית עם ראשו של הולופרנס / גוסטב קלימט
75	שומרי הסף / ג'ני ויינשטיין
76	מגדל בבל / ג'ני ויינשטיין
77	ללא כותרת / ג'ני ויינשטיין
78	מורים / ליאונרד כהן (תרגום: חגי רוגני)

80	אחרי עשרים שנה / רותי סרלין
82	באשאר / אדוה אמילי נאמן
85	קצת לפני סיום עבודת הדוקטורט / נעמי דיקמן
86	ألن الخطاف (مفيد صيداوي) / في العراء
87	ללא קורת גג / מופיד סידאווי
89	הגיע הזמן / לימור קריגל
90	בין מעילי הפרווה / לימור קריגל
91-92	ללא כותרת / אפרת לוינ
93	רשמתי לעצמי / לימור קריגל
94	ערב סטנדרטי / לימור קריגל
95-96	מתוך סדרת Dog Day / טלי כהן גרבוז
97	חבל דק / מירב טל
100	בבחילתי / יואב פרנס
101	וילון שנד / יואב פרנס
102	תקוה אולימפית / תמרה אור סלילת
103	אם החלטת לשנות את חיך / מרים אבקסיס
104	סיפור / אילת אטינגר
108	כליל החורש / מוטי ברייט
109	גזירה / נורית שושני
110-111	מתוך סדרת 'אלא אניה עומדת' / דורית רינגרט
112	אחד מאיתנו ודאי לא טועה / ליאונרד כהן (תרגום: חגי רוגני)
114	שעת רצון / עמית רוכברגר
115	במלון ריביירה קלאב / נרי אלומה
116	איוב / יעל בן-צבי
117	בשעה ההיא / דני זק
118-119	Mind the Gap / רותי הליבץ כהן
120	אהבה בתיאטרון / משה יצחקי
121	קהל בתיאטרון / משה יצחקי
122	מזוודת השחקן / משה יצחקי
123	בני ואקום - סצנה / ישראל המאירי
127	רמבו / ו. ה. אודן (תרגום: יעל גלוברמן)
128	בלוז הלוויה / ו. ה. אודן (תרגום: יעל גלוברמן)
129	דיוקן עצמי / תלמה נבו
130	מיגואל / מוטי ברייט
131	רוסיננטה / מוטי ברייט
132	קווים / דליה מאירי
133	רישומי רנטגן / דליה מאירי
134	דליה מאירי / נג'ואן זועבי
135	דני זק / נג'ואן זועבי
136	עדידת גבאי / נג'ואן זועבי
137	מניפה נוף / דורית רינגרט
138	בין קייב לבית קשת / אורה לוטן
139	עם אסתר נתן אצל גדות הדניפר / אורה לוטן
140	סביבה (עירית דייגים) / אלינה רום-כהן
141	סביבה (רכבת) / אלינה רום-כהן
142	בארץ נטושה / דניאל שאוב (תרגום: חגי רוגני)
143-144	מתוך סדרת 'טבע רוחש רע' / טלי כהן גרבוז
145	דם על הידיים / אלכס גורדון
147	משכון/חייל זן / חובב רשלבך
148	גשר / חובב רשלבך
150	נוף עם אקליפטוס / מתן בן כנען
151	מול תבור לקראת שבת / משה יצחקי
152	כך / משה יצחקי

רשימת המשתתפים בגיליון 8

ממסכת אבות במשנה למדנו כי "בן שישים לזקנה". מה נאמר על מדינה שהגיעה לגיל שבו איש ואשה מתחילים לחשוב על פרישה. לפיכך נתכנסנו ודפדפנו ומצאנו: כי יצחק הוליד את יעקב ועשו כשהיה בן שישים, ומיטתו שלשלמה שישים גברים סביב לה, ובספר 'דרך חיים' נאמר: "בהגיעך לשישים אל תהיה מר ופרש הזקנה כדרך חכמה", והלכנו גם אל מגילת העצמאות לראות אם פרחו האותיות, ומה אמרו לפני שישים, לנולדת מחדש לאחר אלפיים שנות גולה כשהלבישו לה בגדי לבן ותכלת, וקראו לה שוב 'מולדת'. ובין פתיח לסיום, העלינו פסקה אחת ברשת: "מדינת ישראל תהיה פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות, תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה. תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל. תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין. תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות..."

ובכן, אפשר לפאר את בת השישים ולספר עלילותיה כמעשה נס לתפארת, סיפור של חורבן ותקומה, של עבודה ויצירה ועוד שירי שבח והלל לתפארת ישראל. אך עם כל החגיגות וזיקוקי די-נור, חובה עלינו לזכור את החולשות והפגמים, את העוולות והקלקולים. להתעורר ולמגר את הכיבוש והדיכוי, את הבורות והבערות, את הקשר המושחת בין הון לבין שלטון. להיאבק על החינוך ועל שוויון הזכויות וכיוצא בזה ועוד ארוכה הדרך.

שישים שנה עברו מאז הוקמה המדינה, ולא על מגש של כסף ניתנה, וקיומה – קיומנו וקיום הדורות הבאים – אינו דבר התלוי באיזו הבטחה עתיקה, אלא בעבודה ערכית-חינוכית-אנושית מאומצת וקשה. בשנת השישים אפשר לעצור ולברך על הקיים, אך יש להתמודד ביושר ובאומץ עם השאלות הדחופות והמבחנים העומדים בדרכנו היום.

האם יש ביכולתנו ובכוחנו להתעשת, להשכיל ולבער את כל שהחמיץ, תסס והרקיב? האם יש די אמונה בנפשנו ובמעשינו לחדש, לחוקק ולכונן מדינה בה יהיה עתיד טוב יותר לכל אזרחיה?

ומה מקומם של היוצר והיצירה בכל אלה? לעתים היצירה היא יתד אחרונה, קול מחאה, לחישה דוממת, ולעתים היא קרש קפיצה ותנופת הרוח המכוונת.

קו נטוי ממשיך ומפנה את הקריאה לאנשי חינוך ויצירה להעיר ולעורר. אלה שיש בידיהם את המכחול, המצלמה, העט והמילה, להיות אומרי ומורי דרך בשעה של

אובדן עצות וערכים.

פתחנו את קו נטוי 8 במחווה לשני יוצרים מוערכים וחשובים באמנות, בספרות ובשירה, אשר לימדו במכללת אורנים: האמן והפסל מיכאל גרוס ז"ל, חתן פרס ישראל לציור ופיסול לשנת תש"ס (2000), והמשורר והמתרגם טוביה ריבנר יבדל"א, חתן פרס ישראל לשירה לשנת תשס"ח (2008). באמצעות מחווה זו אנו מבטאים את הוקרתנו, ומצדיעים לכל המורים, היוצרים, החוקרים, אנשי התרבות והרוח שלימדו באורנים. אלה שתרמו והניחו, כל אחד בדרכו, את היסודות להוראה ההומניסטית, היוצרת. מהם אנו לומדים על כוחו ועמידתו של היחיד בסערות הזמן, לומדים את חובתנו לבטא קול שפוי, אנושי ומייחל לעולם מתוקן, טוב ויפה יותר.

בשיר 'נאום תשובה לרב חובל איטלקי', כתב נתן אלתרמן: "עננים על ראשנו, הרוח איתן המלאכה נעשתה חי שמיים..." ובהד תשובתנו נכיר תודה על מעשה התקומה, הייסוד והבניה, אך נוסיף על כך בלשון מסכת אבות בה פתחנו. אמנם לא אנחנו התחלנו, ולא עלינו המלאכה לגמור, אך אין אנו בני חורין להיבטל ממנה, שאם לא כך ננהג, יהא גורלנו כנוסעיה של ספינה טרופה. ונרים כוס של ברכה לחיי המעשה החינוכי, לחיי המנווטים אותו בין שרטונים, לחיי היצירה, לחיינו ולחיי בת השישים, שצעירה היא ועדיין בדרך...

משה יצחקי
עידית לבבי גבאי

יָפָה מְדֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת אֵלֶיהָ נִלְקַחְנוּ
וְעָשִׂינוּ בָּהּ מַעַט מְדֵי. לוֹ אַךְ נִתֵּן
לוֹמַר שְׂאִין לוֹמַר
בְּשִׁתִּיקָה לוֹ אַךְ נִתֵּן לְחַיּוֹת
שְׂאִין לְחַיּוֹת בְּרַגַע הָאֶחָד
כָּל הָאוֹיֵר הַצֵּלוּל וְצִלִּיל הָאֵשׁ הַפּוֹגְעָה
בְּכַפּוֹר הַנִּלְהָט. עוֹד מַעַט
וְלֹא יוֹתֵר גַּם צָלָה בְּפָנִים עַפְעַפִּינוּ
שֶׁל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר הָרִיחַ הָיָה תְּפִלָּה
וְעִמְקֶיהָ מְנַגֵּינָה לְפָנֵינוּ וְעָשִׂינוּ בָּהּ צַעַד קָטָן
וְנִמְלְטָנוּ וְנֹאֲחֲזָנוּ
בְּרוּחַ הַמַּעְרִימָה עַל עֵינֵינוּ עֶפֶר וְצַפּוֹר
מְנֹסָה בָּהּ כְּנֶפֶת, מְאֻזָּנָה
לְהַפְּלִיא

מיכאל גרוס, הבית והדקל במגדל, 1956, שמן על בד, 120x80

*

מְלֵה אַחַת
 וּמַעְגָּל נִסְגָּר קָרִיסְטָל וְדָם
 פְּרִבְלֵת מִתְנַפְנֶפֶת
 וּכְנֻדָּגְלוֹת חֲכָלִיל שֶׁל דָּג נִסּוּג
 הָרִי עָנָן וְרֹד בְּשֵׁל צוֹרֵחַ
 אִמָּא
 אֵיךְ סִדְרַתְּגִלְדִּיּוֹלוֹת
 בְּחִדְרֵהוֹרִים בְּצִרְיָף לֵיד בֵּית־כְּנֶסֶת
 וּבְלִילָה, בֵּית־לָדִים, הֵייתִי קָם לְכוֹד בְּפֶחַד
 יִלְלַת תַּנִּים מֵעֶבֶר לְחִלוֹן
 פֶּרֶדֶס הַחֲשׁוֹךְ מְצוּקֵי מְדֻרָּן
 עֵקֶשׁוֹן בְּצִפְיָה לְאוֹר
 רְקוֹד עַל
 הַקִּירוֹת בָּא נַעֲלָם וּבָא
 מִמְּנוֹרַת הַנֶּפֶט
 תִּקְוָה שֶׁל חֵם וְלַחְלוּחִית
 שׁוֹמְרַת־לִילָה
 אוֹי הָיוּ לִילוֹת
 הָיוּ גַם רְגָעִים שֶׁל שְׁקֵט רַךְ
 וּמְרַחֵף עַל הָעֵצִים וְהוֹרְדִים
 שׁוֹרוֹת מְמַלְלוֹת שְׂדוֹת
 מְטַע מְלֻבֵּין בְּלִילָה הַזּוֹרֵחַ
 שְׁקֻדְיָה פּוֹרַחַת
 אֶצְבָּעוֹת גְּחוֹת מְגַבִּיעִים יִרְקָרְקִים
 גְּלִדֵּי לֹוֹת

בְּשִׁירָה עֲלֵתָה מְלֵה
וְשׁוּב זְכַרְתִּי שְׁקֵט מְזֻמָּם
עַל בֶּד רַקְמָה עֲדִין
וּבִטָּן מְבִינָה
לְדַעַת
רֵיחַ הָאֲמָת, חַיּוֹה
רָחַב רָחַב הַיָּם הַמְּשֹׁתָרַע
וְגֵרוֹן בּוֹלֵעַ דְּמַעוֹת
שְׁרִיקוֹת הַלַּיְלָה הַחֲשׁוֹף
בְּסִיפְנוֹתַי פּוֹקְעִים חַיִּים
אָדָם מְזַדְקֵר אֲנִי זוֹכֵר...
כְּרִיזֻנְטָמוֹת רֵיחַ שֶׁל חֲרֹף חֲרִיף וּמוֹאֵר
אוֹרְכִידָאוֹת רַחֵף מִתְקַתֵּק יוֹנֵק גְּזַעֵי עֲצִים
צִפְרוֹן דָּם קְרוֹשׁ שְׂכָרוֹת כְּבֵדָה מְחַנֵּק שֶׁל קֶסֶם מְכַשֵּׁף
גְּלִי יוֹלֹת
שְׁחֹר שְׁחֹר שְׁחֹר
סוּעֵר הַחֲמֵר מִתְעוֹרֵר
גִּנְי הָעֵד נְעִים, גּוֹנְחִים בְּרוּחַ
פְּרֻדְסִים כְּתָמִים
כְּסוּיֵי שְׁחֹר יִרְקוֹת
לַיְלָה הָאָרוּג תַּעֲנוּגִים
מְקִיף הַשְּׁלֶף הַמוֹאֵר
פֶּס בּוֹעֵר עַל חוֹף שָׁמַיִם
שְׁבִיל הַחֶלֶב נוֹהֵר
בְּתוֹךְ שְׁחֹר שְׁחֹר סוּעֵר הַחֲמֵר מִתְעוֹרֵר

*

(בהלוויה של אורי)

וְאַחֲרֵי הַטָּקֶס
הוּא נֶצֶב עִירָם
בְּאֶדְרֵת שְׁקוּפָה וּפְרוּמָת
נְגִיעוֹת מֵאֶתְמוֹל
שְׁלֵא הָיָה בָּהּ צָבֵעַ
שֶׁהִגְשֵׁם שְׁטָף אוֹתוֹ
מִן הַבְּגָדִים
וְהַמְלִים נֶס לְחֵן
וְלֹא הָיָה לְאֵן לְנוֹס

אלה קריגר, ללא כותרת, 2008, דיו וצבע שמן על קרטון, 27x13.5

אלה קריגר, טריפטיך, 2008, דיו וצבע שמן על קרטון, 51x31

אלה קריגר, שדה כוכבים, 2008, דיו וצבע שמן על קרטון, 27x13.5

מה יכלתי לעשות?
אלו הרפיתי, הִיָּה נַגְרָף מְזוּרְעוֹתַי
נִסְחַף בְּמַיִם הַשְּׁחֹרִים, טוֹבֵעַ.
זֶה לֹא צוֹדֵק. תָּמִיד זֹו אֲשַׁמֵּת הָאֵם.
הָרִי רְצִיחַתִּי לְהִגֵּן עָלָיו, לְטַבֵּל
אֶת גּוּפוֹ הַתֵּינֹוֹקִי בְּמַי הַסְּטִיכֵס
כְּדֵי שִׁיְהִיָּה בְּלַחֵי פְּגִיעַ.
וּבְכָל זֹאת, כָּל יוֹם עֲדִין
אֲנִי חוֹזֶרֶת לְאוֹתוֹ הַנֶּהָר,
מְעַנָּה אֶת עֲצָמַי בְּשֵׂאֵלָה, אֵיךְ
הֵייתִי יְכוּלָה לַעֲשׂוֹת אֶת זֶה
אַחֲרָת. אוֹלֵי הִיָּה עָלַי לְהַחְזִיק אוֹתוֹ
בְּמָקוֹם נִסְתָּר, יוֹתֵר מוּגֵן. בְּשַׁעַר,
שְׁמַתְחַלֵּף תָּמִיד, אוֹ בְּבִתִּי הַשְּׁחִי.
הַמָּקוֹם שֶׁהַחֲזִיקְתִּי בּוֹ,
הַנִּקְדָּה הַחֲלָשָׁה הַיְחִידָה שֶׁבְּגוּפוֹ
הֵיָּתָה טְבִיעַת אֲצָבָעוֹתַי.

מתוך: 'אותו הנהר פעמיים', הליקון, 2007

מיקי צדיק, מתוך סדרת 'קרומים', 2007

יעל גלוברמן / זה היה כמו נס

זֶה הָיָה כְּמוֹ נֶס. עַל הַסְּדִין
בְּדַקְתִּי אִם יֵשׁ לּוֹ שְׁתֵּי יָדַיִם, שְׁתֵּי רַגְלַיִם,
עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, וְאֵיךְ שֶׁהֵן זְזוֹת
כְּמוֹ דָּבָר חֲדָשׁ וּמְסֻתָּבֹכֹת
לְגַמְרֵי בְּשָׁלִי. בַּחוּץ
הָאוֹר חָכָה לָנוּ עִם הַחֶלֶב.
הַכֹּל הָיָה פְּשוּט. הָיִינוּ מְגֻלִּים.
הִצְעָקָה הִיְתָה בְּסוּף.

מתוך: 'אותו הנהר פעמיים', הליקון, 2007

ישבתי בקצה הספסל הצופה אל המצוקים והעמקים המדבריים, לא רחוק מהמתחם בו התקיים פסטיבל השירה, כמו משאירה מקום למישהו שיבוא לארח לי לחברה. הנחתי את התיק הכבד לצדי והתעטפתי בשל הצמר. השעה הייתה ארבע אחר הצהריים, והלילה שלח יותר מרמז אחד לבואו. שמעתי רחשים מאחוריי וראיתי אותה.

"אפשר?" שאלה והתיישבה בזהירות, כאילו ניחשה שלא לה ציפיתי. הנהנתי בראשי.

"נו, מה עם הבן שלך? התקשר?" שאלתי. העגמומיות שעל פניה העמיקה. "שום דבר. אני מתקשרת כל הזמן, שולחת אס-אס-אסים, וכלום. הוא לא עונה".

"אולי הוא ישן?" הצעתי.

"מה פתאום? מי ישן בצבא בשעה כזאת? אני יודעת שהם יצאו לפעולה בעזה. הוא לא צריך לספר לי. יש קודים בינינו".

היא החזיקה במכשיר הטלפון כאילו היה בקבוק מים אחרון במסע מדברי. "תסתכלי על הנוף", אמרתי והצבעתי לעבר שני צבאים שנגחו זה בקרניו של זה, "תראי איך הם משחקים".

"הם לא משחקים, הם נלחמים", אמרה. היו לה עיגולים שחורים תחת העיניים וכל פניה עטו צל.

"אולי תנסו לכתוב שיר?" הצעתי. היא חייכה חיוך קטן ומר ושתקה. צו הגיוס של בני רבץ בתיקי כחיית טרף. ידעתי שבסופו של דבר אצטרך להראות לו אותו. קמתי מהספסל ואמרתי בקול רם מדי: "בואי נלך. נעשה קר".

פריד אבו שקרה, מתוך סדרת 'נופי הארץ', 2008, תצריב קו וחותרמות, 20x15

פריד אבו שקרה, מתוך סדרת 'נופי הארץ', 2008, תצריב קו וחותרמות, 20x15

כְּשֶׁבָאוּ חֵילֵת קֶצֶין וְרוֹפָא,
בְּאֵמַת שְׂרָצִיתִי לְהִיּוֹת גְּבוּרָה.
אֲבָל לֹא הִתְנַהַגְתִּי יָפֵה.
הִתְעַלְפִּיתִי, וְהִתְבִּישְׁתִּי נוֹרָא.

הַחֵילֵת אָמְרָה לִי - נִגְבִּי ת'דְמָעוֹת!
כִּי בְּנֶךְ נֶפֶל כְּגִבּוֹר!
אֵמָא תִּפְסִיקִי, מַה יֵשׁ לְךָ לְכַפּוֹת?
הִפְכִי כָּבֵר לֹא יֵעֹזֵר.

לְמֵרוֹת שִׁדְעָתִי שָׁזָה רַע וְאָסוּר,
לְיַד הַקֶּבֶר הִתְחַלְתִּי לְכַכּוֹת.
הִפְרַעְתִּי לְכָל נִבְחָרֵי הַצְּבוּר,
לְשִׁמְעַע אֶת מִטְחֵי הַקֶּבֶדֶר.

מֵעַל קִבְרֶךָ אֲנִי עוֹמְדָת,
מִנְסָה לְהִפְסִיק לְרַעְדֵךְ.
אֲנִי מִבְּקֶשֶׁת סְלִיחָה מוֹלְדָת,
כִּי הֵייתִי בְּכִינִית עַד מְאוּד.

מֵהַטְּלִבִּיזְיָה שְׁלַחוּ צוֹת שְׁלָם,
לְשִׁמְעַע כְּמָה הֵייתִי נִהְדָר!
כָּל מַה שֶׁהִצְלַחְתִּי לְהַגִּיד לָהֶם -
שְׁזַהוּ. הַכֹּל נִגְמַר.

מִיָּד עָלוּ דְמָעוֹת בְּעֵינַי,
וְהֵלֵב הַחַל מִפְּרָפֵר.
הַמוֹלְדָת הַזֹּאת גְּדוּלָה עָלַי,
בְּשָׁנֵי מִסְפָּרִים אוֹ יוֹתֵר.

אֶתָּה מִבֵּיט בִּי יְלָדֵי הַקֶּטָן,
הֵייתִי צְרִיכָה לְהִיּוֹת שְׂמַחָה.
אֲךָ זוֹלְגוֹת הַדְמָעוֹת מַעְצָמִן,
מוֹלְדָת, אֲנִי מִבְּקֶשֶׁת מִמְךָ סְלִיחָה.

מתוך מחזה שבכתיבה

בדרך מבית החולים הביתה, אני קופצת לבקר את אבא. הוא יושב מול המחשב, משקפיו שמוטים על אפו. כבר חודשיים אי אפשר לדבר אתו על דבר מלבד המסיבה הגדולה שהוא מארגן לציון חמישים שנה לגיוסו לצנחנים. כל חבריו שלא מתו במלחמות או במחלות, יבואו. הוא בטוח בכך. אתמול מצא במגירותיו מכתבים ששלח להוריו מהטירונות וקרא באוזניי כמה מהם. עכשיו הוא יושב ומקליד אותם למחשב. אני עומדת בפתח חדר העבודה עם כוס קפה ביד, מביטה ממרחק של לא יותר ממטר וחצי בכתב ידו מלפני חמישים שנה. מתי בפעם האחרונה קראתי מכתב ששלח לי בכתב הזה שלו, עם האלף החדה והתו המוארכת? ב־73? לא, יותר מאוחר. אולי כשנסע לבוסטון, ללימודים.

אני חוככת בדעתי אם לספר לו שכנראה גם ההיריון הזה נכשל. כאילו קרא את מחשבותיי הוא שואל פתאום ועיניו תקועות במחשב: "מה עשית בבית חולים? בדיקה שגרתית?" אני שותקת. הוא מפסיק להקליד ומפנה את ראשו אלי, ממתין לתשובתי שהתעכבה.

"כן", אני עונה, "בדיקה שגרתית."

"בואי תראי את ההזמנה למסיבה. זה הג'ינג'י עיצב."

אני מתקרבת. בזמן שאנחנו ממתנינים לחלון שייפתח, אבא שואל אם אני רוצה חומוס טרי עם גרגרים שהכין הבוקר, וזיתים מזן סורי משובח במיוחד. אני אומרת שכן.

"טוב, אז רק תעיפי מבט ואחר כך אני אכין לך."

אנחנו הולכים למטבח שהשיש שלו ריק ונקי, ובכיוור ערמה של כלים. אני יושבת ואבא מוציא דברים מהמקרר, מחמם פיתה ומגיש לשולחן צלחת עם חומוס ושמן זית, צלוחית עם זיתים, צלוחית לחרצנים, חצילים שהחמיץ וכוס לימונענע. רוק ממלא את פי. אני טועמת מהחצילים והזיתים ומחכה לפיתה. כשאבא מוציא אותה חמה וריחנית מהטוסטר־אובן, אני מתחילה לטרוף. יש לי הרגשה שלעולם לא אשבע.

אבא מתבונן בי רגע בהנאה ואחר כך אומר: "סליחה, אני חייב להספיק עוד כמה דברים", וחוזר למחשב.

"מזמן רציתי שנדבר קצת בן,"
זה אבא שלי, ואני כבר מתעצבן!
יום ששי בערב! אני כמעט צועק.
תן לי צאת לפאב! אני חייב להתפרק!
לא רוצה להשאיר לעוד שיחת גברים,
תן לי להשעין ילדה שתזיה בשרותים!
אבא שוב מנסה להתלוצץ,
שומר אתי על קשר,
כמו שהציע היועץ,
אומר שהוא חושש,
כמו שהציע היועץ,
שאני עלול להתפוצץ,
כמו שהציע היועץ,
הרי גם הוא יושב שם, ליד העיר סואץ,
ולמרבחה הצער לא היה לו שם יועץ,
כי סתם בשביל הכיף הוא ירה בחמורים,
וראה כל בקר את כלבי הבר, אוכלים את הפגרים,
והשיחה קולחת בין בן מסטול לאב עמל,
שני דורות שבמקרה תקועים ביחד כאן בארץ ישראל,
והוא שואל אותי מה קורה שם בצבא,
ואני עונה - בסדר, עושים תעבוךה,
והוא שותק, מחכה לעוד פרטים,
מקנה לכמה ספורי גבורה על חברים מתים,
אבל אני אומר - עזב אתה לא רוצה לדעת,
מה אני עושה שם בשטחים, בארץ המשגעת,
עדיף לך אבא לא לשמע ובטח לא לראות
איך ילדים מחרבנים במכנסים, כשאני תופס אותם בסמטאות,
ואבא לא מפסיק, חופר חופר חופר
היועץ אמר, שאני חייב להתפרק ולספר
עד שבסוף אני כבר לא יכל,
מספר רק כדי לברח, לטמן מחשבותי באלכוהול,

רק שיפסיקו כבר להתקרצץ
 אבא שלי והיועץ,
 ואבא יושב שם, לא בטוח שנושם,
 שומע למה הילדון שלו מרגיש כל כך אשם,
 ואני מספר לו מה אנחנו עושים שם בלילות,
 כשנכנסים לבתים ומוציאים אותם מהמטות,
 ואני מספר איך הורדתי מבקש לפני שבועים,
 ממאה מטר עם כדור אחד בין העיניים
 הוא שכב כמו עפר בתוך שלולית של דם,
 ואני מתקרב אליו עם הנשק מכונן
 ראיתי שהוא גמור, הוצאתי מחסנית,
 ובאלהים שזה לא הזיז לי שערה על הביצה השמאלנית!
 הרגשתי שם כאלו מנתק,
 הרגתי בן אדם, ולא הרגשתי שום מחנק,
 הרגתי איש ולא הרגשתי מבוכה,
 ולא הזיז לי שבטח יש לו משפחה,
 רק בבקר בבסיס מתחת למקלחת,
 פתאום חשבת מה היה, ומתי מפחד,
 פתאום חשבת איך אני ממשיך להיות.
 חשבת - אלהים, למה הפכתי להיות?
 ואז אבא ספר שוב על מלחמת יום הכפורים,
 איך הטנקים בערו והוא היה כמוני בן עשרים,
 ועד היום הוא חולם את המראות,
 כשהוא עובר על אנשים עם שתי שרשראות,
 ובתוך כל הזנעה כשהוא יורה בלי לכנון,
 פתאום הוא מרגיש שהוא פשוט מת לחרבן,
 אז הם דרסו ירו וחרבנו לקפסאות של שמורים ריקות,
 ושנינו עמדנו שם ולא יכלנו להפסיק לבכות.
 אב שבור ובן מחוק,
 שנינו קרבנות של אותו חלום בדיוק.
 פתאום הייתי הוא, והוא היה אני,
 אז אמרתי - אבא, בוא נלך לפאב, האלכוהול על חשבוננו.

מתוך מחזה שבכתיבה

מתן בן כנען, ללא כותרת, 2007, שמן על בד, 130x90

מתן בן כנען, שב"ח/שמשון, 2007, שמן על בד, 145x115

מתן בן כנען, מנוחה, 2008, שמן על בד, 145x160

תלמה נבו / קול אבותי

קול אבותי המסתלסל
פורם מלים מפני
מבקיע בתוכי
אור
הנשבר לאלפי רסיסים
"קומי בתי
קומי רקדי"
חייה
ומותה

הייתה לה שמלה תכולה מעוטרת סרטי תחרה לבנים בשוליה. כשאני נזכרת בה מיד בוהק בעיניי צבעה השמימי, תכלת מחללת בגובה רב, כחליל פיקולו, כעומק השמים באותה שבת חורפית נעימה בה נסענו לבקר את סבא וסבתא בפתח-תקווה, ואני הבטתי בשמים שצומצמו לסרט צר בין גגות עליהם צמחו חורשות של דודי-שמש וכל-כך השתוקקתי לנסוע ליער בן-שמן לקטוף פטריות במקום לשבת בסלון של סבתא ולהשתעמם אבל אמי לא הסכימה, בגלל הבוץ. מתחת לאמרה הגלית הציצה תחתונית מלמלה מסתלסלת ומסתעפת, שהרימה את השמלה מעט מעל לברכיים העגלגלות והנוקשות שלקח לי זמן-מה ומאמץ מסוים לגרום להן להתכופף. השרוולים התפוחים נאספו בכיוון עדין שלא הטביע את חותמו בזרועות הלבנות. כיס קטן רקום זהב התנוסס על חזה. תכלת השמלה הדהדה במבט התכול הפורצלני של הבובה שעמדה מולי, ממש בגובה שלי. מעודי לא ראיתי בובה כה גדולה וכה יפה. זמן רב הבטנו זו בעיני זו עד שאזרתי עוז ולקחתי בזרועותיי. אני זוכרת את חרדתי משהבנתי שהיא כבדה משחשבתני ולרגע איבדתי את שיווי המשקל וכמעט שהפלתי את הבובה היקרה תוך כדי ריקוד.

דודה לואיזה חשה לעזרתי. היא הייתה דודתה של אמי, אבל מכיוון שכולם סביבי קראו לה "דודה לו-ווי-זה" קראתי לה גם אני כך. היא תפסה את הבובה ואותי באמצע הסחרור והעמידה את שתינו בחזרה על הרגליים. "בובה יפה, נכון?" קרנה אלי, "הבן שלי הביא מאמריקה". מילת הקסם הזאת, "אמריקה", התנגנה על לשונה כגעגועים לגן-העדן האבוד, כהתפעמות מכוחה של אמריקה לייצר מוצרי מותרות כה יפים וכה יקרים שאי אפשר היה להעלות על הדעת קיומם בטרם הגירתו של הבן לשם. דודה לואיזה הייתה כנראה במצב רוח נדיב במיוחד באותו יום, מפני שלאחר שראתה את התפעמותי מהבובה, שאלה אותי: "היא יפה בעיניך?"

"כן", עניתי, כמתוך חלום, "במיוחד השמלה שלה, מעולם לא ראיתי שמלה יפה יותר, יפה כמו שמלה של נסיכה". עד היום אינני בטוחה אם חמדה לה לצון עמי או באמת רצתה לשמחני כשאמרה לאחר רגע: "בואי, תמדדי את השמלה. את בדיוק בגודל של הבובה!"

הייתי נבוכה ומופתעת, לא האמנתי שהיא מתכוונת לכך ברצינות עד שלא ראיתי אותה מפשיטה את הבובה ומושיטה לי את מחלצותיה. העפתי מבט חושש באמי לשאול אם דבר כזה אפשרי בכלל והיא חייכה אלי בעידוד, כלא מבינה את מהות

המטמורפוזה שעומדת להתרחש ממש מול עיניה. פשטתי את המכנסיים הקצרים וחולצת הטריקו שלבשתי והשחלתי רגליי בזהירות לתוך עיגול התכלת והמלמלה שנפרש לעברי. דודה לואיזה עזרה לי להרים את השמלה ולהשחיל את זרועותיי בשרוולים שכיווצו שפתייהם בשריקת התפעלות, ורכסה את הקרסים בגב השמלה אחד אחד, כעומדת עלי לשרתני. לבסוף סובבה אותי אליה ובקריאות "קֶה בָּלָה, קֶה בָּלָה" ("כמה יפה! כמה יפה!") הציגה אותי בפני להקת הדודות שהקליקו בלשונן על חיכן ברוב חיבה והודו לי על הופעתי היפה. דרשתי מדודה לואיזה שתסרק את תלתליי הבהירים ותעצב אותם בתסרוקת הראויה לשמלה. היא מיהרה להביא לי קשת שיער מפלסטיק חלק, שחור ובוהק שאספה את שערי באלגנטיות, כראוי למעמדי החדש.

את שארית הזמן אצל דודה לואיזה ביליתי בתרגול צעידה מלכותית לאורך המרפסת המשקיפה לרחוב השקט, לרחוב עצמו לא העזתי לצאת. לבסוף קמה אמי ללכת ואמרה לי להוריד את השמלה ולהחזירה לבובה של הדודה לואיזה. למרות שידעתי כי רגע התהילה המתוק סופו לחלוף, וניסיתי להכין את עצמי נפשית לפרידה מן החלום, כשהגיע הרגע המכריע גיליתי שברכיי התאבנו. פשוט לא הצלחתי לזוז. אמי חזרה על דבריה מספר פעמים ומכיוון שלא הגבתי הרימה קולה בכעס. הבטתי בה בחרדה. האם לא חשה במצוקתי? באמת ובתמים רציתי לעשות כדבריה ולפשוט את השמלה המפוארת אך גופי לא נשמע לי. האם הייתה זו אשמתי? האם הייתי שוב הילדה הרעה? דודה לואיזה חשה שוב לעזרתי וצקצקה בשפתיה לאמי.

"נו, נו, תשאירי לילדה את השמלה, את רואה כמה היא אוהבת אותה."
"אבל הבובה היפה שלך," מחתה אמי, "מה יגיד הבן שלך? זו המתנה שלו מאמריקה."

"נו, נו, זה בסדר. הבובה יכולה לחיות גם בלי השמלה, אבל הילדה שלך לא."
התערבותה של דודה לואיזה לטובתי נסכה בי אומץ לומר בקול רפה שאני מוכנה לתת לבובה את הבגדים שלי, כדי שלא תישאר ערומה ומבוישת. הלבשתי לה בזריזות את המכנסיים הקצרים וחולצת הטריקו המפוספסת ונדהמת: עכשיו היא נראית ממש כמוני! גם אמי ודודה לואיזה חשו בדמיון והן געו בצחוק גדול. "נו, טוב, אם את כל כך רוצה, תישארי כבר עם השמלה היפה," שחה אמי במצב רוח טוב יותר.

לחרדתי, התאבנתי שוב. עכשיו, משהתגשם חלומי היה לי קשה להחליט: האם אני משאירה בסלון של דודה לואיזה את הילדה שאיש אינו שם לבו אליה, ילדה פשוטה, לא יפה, שחגה במעגל החיצוני של ה"מקובלות" הסובבות את מלכות הכיתה, שמטפסת על עצים ועומדת בשער בסטנגה; ילדה שאימא קוראת לה 'יותר גרועה מהבנים' בשעה שהיא מורחת את השריטות על ברכיה ביד כתום שורף?

חיי החדשים נרעדו על מסך החלום שנפרש מול עיניי. יופיי המסנוור ועדינותי המלכותית מכים בתדהמה את ילדי הכיתה. הם מביטים בי ביראת כבוד ומחכים למוצא פי. ברצוני אני ממליכה מי מהם בעצם המגע העדין של ידי על כתפו,

וברצוני אני משפילה אותו לעפר בסובבי אליו את גבי. במסיבות ליל שבת כל הבנים חפצים לרקוד אתי ואני נאלצת להכין רשימה של ריקודים לפי התור. בשולי הקהל מתחוללת מהומה כששני בנים מתחילים לריב מי יזכה בריקוד סלואו אתי. שני האחים הגדולים שלי כופפים את ברכיהם בהכנעה כדי שאטפס על גבם ל'שק קמח' ואינם מעזים לסרב לי כשאני מבקשת להתלוות אליהם לפעולות ב'נוער העובד'. הם מזדרזים להוריד בשבילי דברים מהמדף העליון ולהכין לי שוקו חם באמצע הלילה. אמי מציגה אותי בגאווה לפני אורחים מבוגרים, מבקשת ממני להדגים פירואט ומתמוגגת מנחת למשמע קריאות ההתפעלות של האורחים המכובדים. היא לא נאנחת יותר בכל פעם שאני מגיעה הביתה עם חור חדש במכנסיים או שריטה מדממת. כשאבי חוזר מהעבודה אחר הצהריים הוא פורש את זרועותיו לקראתי, הראשונה מכולם, מחבק אותי בחום, וקורא לי 'הנסיכה שלי'.

אם רק אצא מן הדלת לבושה בשמלה התכולה, חיי ישתנו לנצח. לא אהיה עוד כפי שהייתי עד עכשיו. הכל יהיה חדש, מפחיד ולא מוכר. הבובה של דודה לואיזה תהפוך לילדה אחרת, אבל המכנסיים הקצרים לא יועילו לברכי הפלסטיק הנוקשות אם תרצינה פתאום לטפס על עץ הפיקוס עם הענף הנמוך שממש מזמין לטפס עליו, והידיים העדינות, הלבנות, לא תוכלנה לאחוז היטב בכדורי הבוץ הנאפים בחול החם לשמש תחמושת בקרב עם הילדים מהבית בפינה. האם נוכל אי פעם להתחלף בחזרה? תהיתי. לפתע עלה בדעתי שאם הבובה של דודה לואיזה תישאר עם בגדיי הישנים יום אחר יום, וכל הימים שיבואו אחרי כן, אני אלבש את השמלה התכולה שלה בכל יום לבית הספר. אצטרך להשתדל מאד כדי לשמר את תדמית הנסיכה העדינה, שאינה מתלכלכת, אינה מתאמצת, שלא מתגוללת על השטיח במלחמת דגדוגים עם האח הקטן שלה. זו שמעודדת את נבחרת הכיתה בכדורגל במחאות כפיים מנומסות ואינה מעלה על דעתה להתחנן אל הבנים שיתנו גם לה לשחק קצת; מסתפקת בלתת הוראות לשאר הילדים איך לבנות את הסוכה ואינה עולה לרכב על הקורה המרכזית ברגליים פשוקות כדי לדפוק מסמרי בניין גדולים בקרשים שסחבנו מאתר הבנייה; איננה קופצת בחדווה לגב המים הצונן בטיול השנתי למדבר יהודה; לא רודפת אחרי הכלב של אהובה כדי לחלץ מפיו את כדור הטניס לשבע אבנים; מבקשת את תפקיד בת־פרעה בהצגה של בית הספר ולא את תפקיד הכבשה של משה; אוכלת בנימוס עם סכין ומזלג, שומרת על פה סגור בזמן הלעיסה ומרפקים מתחת לשולחן ובסוף הארוחה פורשת את המפית וטופחת על שפתיה בנגיעות קלות, וכשמבוגרים מעצבנים שואלים אותה שאלות טיפשיות כמו 'מה את רוצה להיות כשתהיי גדולה' היא לא עונה 'מה שרציתי להיות כשהייתי קטנה' אלא אומרת בהשפלת עיניים ובחיוך נבוך 'מורה', או 'דיילת'...

התקרבותי לדודה לואיזה, משכתי בביישנות בשמלתה ולחשתי לה: "תעזרי לי להוריד את השמלה."

"את רוצה להוריד אותה עכשיו?" שאלה בתמיהה.

"כן", אמרתי בקול בוטח, "זה מה שאני רוצה."

למעלה: רוני רימון, תכשיט תודעה מרחפת, 2007, כפתורים וחוטים מחומרים שונים, 120x87x48
למטה: רוני רימון, DNA, 2007, טכניקה מעורבת, 300x160x4

בְּשֵׁעָה שִׁירְדוּ מִכֶּבֶשׁ הָאֲנִיָּה,
מְצִידִים בְּתִצְלוּמִים מְשַׁנְנִים,
גָּלוּ הוֹרֵי אֶת אֵימַת הַמְּלִים הַשְּׁבוּרוֹת
וְאֵת עֲצַמְתָּם שֶׁל פְּקִידֵי-עֲלִיָּה-כָּל-יְכוּלִים.

בְּמוֹלֶדֶת הַחֲדָשָׁה לוֹמְרִים מֵהָר:
מְצַפּוֹן לְחוּג הַסְּרֻטָן
אֵין מְכַבְּסִים טְרוֹנִיּוֹת עַל גְּדוֹת נְהָרוֹת
וְקֶצֶף אֵינוֹ נֶשֶׂא עַל הַמַּיִם
אֶלָּא מֵתְפוּגֵג בְּחֲדָרֵי חֲדָרִים.

בְּבֵית הַחֲדָשׁ רוּחַ פְּרָצִים:
הוּא הַלֵּךְ בְּשֵׁדוֹת הַתְּאֵבֶק
עַל מִדְּף הַסְּפָרִים
עִם חֲשׂוּפִים בְּצִרְיָח
וְקִסּוֹטוֹ שׁוֹפֵט בִּינִיָּהֶם;
בְּעֶרְבֵי שַׁבָּת,
עַל הַשְּׁטִיחַ הַפְּרָסִי,
הַתְּמַזְגוֹ לְאוֹר גְּרוֹת
ז'ה קִיטָה מוֹן פְּאִי
וְאֲנַחְנוּ שָׂרִים לְךָ מוֹלֶדֶת וְאִמָּא;
בְּסֶרֶט הַעֶרְבִי הִיָּה מְקַבֵּל
לְכַכּוֹת.

יעל בן-צבי / סילביה

"התחלתי לדבר כמו יהודיה
יכולתי בהחלט להיות יהודיה."
(מתוך 'אבא'לה' מאת סילביה פלאת')

את הרי יודעת, סילביה, שאבִיךָ,
קלֶגֶס גֶרְמָנִי בְּאֶמְרִיקָה,
רִצַּח אֶת אָבִי,
חֲלוּץ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

לְשׂוּא תִרְאִי עֲצֻמְךָ יְהוּדִיָּה
עֶפֶר יְהוּדִיָּה
אֶבֶק יְהוּדִיָּה
עֶשֶׂן וְגַם אָנִי,
לְשׂוּא, בְּתוֹךְ הַכְּנִסְיָה,
אֲחִלָּה פָּנִיו שֶׁל
בְּנוֹ עֲמִנוּאֵל.

את מתת
מֹות נוֹצְרִי
קֶצֶר
מְחוּץ לַגֶּדֶר,
וְאֲנִי אֶתְךָ מֵתָה וּמֵתָה בְּתוֹךְ הַגֶּדֶר בְּתוֹךְ הַגֶּדֶר

יעל בן-צבי / איל או הו*
למורן ריבנר, שאבדו, שאבדו עקבותיו.

אֵיל או הו, אֵיל או הו,
הָרִי מִנְגֵד רְאִיתִי!
אֵי הוּא לֹא?
שְׁחָפִים צָנְחוּ מֵעַל הַגְּלִים,
אֵי סֵלַע קִטְנִים הָאָדוּ
בְּכִבְדוֹת עֲצִיָּהֶם הִירְקִים,
אֲנָשִׁים אַחֲרֵים נִעְלְמוּ בְּתוֹכוֹ,
אֵי לֹא שָׁם, אֵי לֹא פֹה,
וְאֲנִי, רַק מִנְגֵד נִגְעָתִי,
רַק מִנְגֵד, בְּאֵיל או הו.

*

לְאֵיל או הו
מֵעוֹלָם לֹא הִגַּעְתִּי.
אָבְדוּ עִקְבוֹתַי בְּעֶרְפֶּל שְׁנֵמוֹג לְעֶבְרוֹ.
כַּמָּה טוֹב שֶׁלְאֵיל או הו מֵעוֹלָם לֹא הִגַּעְתִּי,
כִּךְ הִשְׁאַרְתִּי אֶת כָּל עִקְבוֹתַי שָׁם
בִּיעֲרוֹת הָאֵי וּבְחוֹפּוֹ.

*

אֵיל או הו,
אֵי לֹא הוּא וְלֹא נֶפֶשׁ אָדָם.
עֲצִים וְאֶדְמָה וְאוֹקֵינּוֹס,
וּמְקוֹם מְמַנּוּ אֵין לָאֵן.
אֵי-לָאֵן שְׂבִיִּים מִמְּקוֹם שָׁם
שְׁחָפִים צוֹנְחִים עַל סֵלְעִים
צוֹרְחִים מְרָה

* איל או הו הוא אי קטן בארקדיה, השמורה הלאומית במדינת מיין, ארה"ב.

וסְפִינַת דָּאָר קְטֹנָה מִפְּלִיגָה
לְעֵתִים, אֵין מְתִי,
וּבָה מְתִי מְעַט מְטִילִים סְקָרְנִים

*

רְאִיתִי אֲנָשִׁים שְׁעָשׂוּ אֶהְבָּה
בְּאֵיל אוֹ הוּ.
בְּסְפִינַת דָּאָר קְטֹנָה
רְאִיתִי אוֹתָם מִפְּלִיגִים לְצַדִּי,
מְאָדִּים שְׁאֲרִית אֶהְבְּתָם מִהָאִי.
לְיָדֵי הַהֲכִילוּ שְׁרִידֵי לֵילֵיהֶם
לֵיל-לֹא-הוּא, לֵיל-לֹא-הִיא,
וְאֲנִי, שָׂרָק מִנְגָּד רְאִיתִי אֶת אֵיל אוֹ הוּ
וְשָׁמָּה לֹא בָּאוּ בִי,
נְשַׁמְתִּי אֶת אָדִי אֶהְבְּתָם לְתוֹכִי
וּבְכִיתִי.

*

הָרִי נִפְגְּשָׁנוּ הַיּוֹם, מוֹרְן.
הָרִי יִשְׁכְּנוּ זֶה לְיָד זֶה
בְּדֶרֶכְנוּ לְחוּף מְאֵיל אוֹ הוּ.
הָרִי אֶהְבֵּת שְׁתֵּי נְעֻרוֹת שְׁלִצְדִי.
הָרִי מִסְמֶסֶת שְׁאֲרִית אֶהְבְּתָךְ מִהָאִי,
אֵיל אוֹ הוּ,
שֵׁם לֹא אֶבְדּוּ, לֹא אֶבְדּוּ עַקְבוֹתֶיךָ.
הָרִי נְשַׁמְתִּי אֶת אָדִי אֶהְבְּתָךְ לְתוֹכִי.
הָרִי בְּכִיתִי.

יעל בן-צבי / איך הוא יכול

When David heard that Absalom was slain : על השיר:
by Thomas Tomkins 1572-1656

אין זאת, כי תומאס תומקינס, שחי לו באנגליה
במאה השבע-עשרה אחרי הספירה
ידע את המלך דוד
כמו את עצמו ובשרו.
שאם לא כן,
איך הוא יכל, תומאס תומקינס,
שחי לו באנגליה, בחצר מלכי טיודור
במאה השבע-עשרה אחרי הספירה
לשיר כך?
איך הוא יכל
כך
לשיר את דוד?
וכי מה הוא אמר דוד?
מה הוא בסך הכל אמר
רק שתי מלים
אבשלום בני

כשהנונה סולטנה כועסת על בעלה סלומון, היא קוראת לו בשם המשפחה: אדון סבריגו. אבל עכשיו אסור לה יותר לכעוס עליו בגלל שהוא משתעל חזק. עדיין אין לו הפרשה של דם. דוקטור ראוף אומר שכנראה גם זה יגיע בקרוב. בינתיים מגישים לו אוכל בכלים מיוחדים שהם רק שלו. מי שיוצא מהחדר שלו חייב להכניס את הידיים לקערה של ליזול שזה חומר מסריח שהורג את המיקרובים. סופי שמעה את אימא אומרת לסולטנה שחייבים לשלוח אותו לבית חולים בחילוואן, ששם יש הרבה חולים כמוהו ויודעים לטפל בהם. היא אמרה את זה מיד אחרי שהיא ראתה אותה מאיימת על מואיז עם הבסטון¹ של סלומון. סופי ילדה נבונה. היא יודעת שאסור לגעת בדברים של נונו, כי המחלה נורא מידבקת. אבל כשהנונו נכנס לשירותים והשאיר את הבסטון שלו בפתח, היא לא חשבה על כל זה. רק חשבה על זה שמואיז עצבן אותה. היא אפילו לא זוכרת על מה. אימא תפסה את סופי חזק מאד בזרוע, צעקה לה לעזוב את הבסטון מהיד שלה ומשכה אותה בכוח למקלחת. לאימא פורטונה יש המון כוח בידיים. כשסופי תהיה גדולה, גם לה יהיה כוח כזה באצבעות. כשאימא עברה ליד סולטנה היא לחשה לה: *Mos va tomar a todos con el*² דחפה את הידיים של סופי עמוק בתוך הכיור, שתרחץ אותן כמה פעמים עם קובייה ענקית של סבון כביסה. אחר כך עשתה לה שטיפות עם הליזול המסריח. גם הידיים של אימא נרטבו בליזול. לא איכפת לה שיתקלף לשתיהן העור של הידיים, העיקר שלא יקבלו את המחלה הזאת. תוך כדי רחיצת הידיים בכוח היא אמרה לה שלוש או ארבע פעמים:

*Je t'ai dis mille fois, il ne faut pas toucher ses choses*³

אף אחד לא מאשים את סופי שבגללה לוקחים את נונו לחילוואן. אבל היא מרגישה ככה. כזאת היא סופי: לפעמים היא עושה שטויות בלי לחשוב ואחר כך מצטערת. דרך הדלת הפתוחה סופי רואה את נונו יושב על הכיסא המקושט שלו. על מושב הכיסא ומשענת הגב יש שתי כריות מקושטות שסולטנה רקמה בשבילו. זה היה מזמן, כשעוד היה לה מצב רוח לרקום לו דברים, לפני שקרו הדברים המבלבלים שגרמו לסבא להיות שתקן ועצוב.

* פרק מתוך רומן ביוגרפי, **יציאת מצרים של סופי**, המספר את קורותיה של משפחה ספרדית-יהודית (ארבעה דורות) במצרים של המלכים פואד ופארוק. המשפחה, שהיגרה למצרים בסוף המאה הי"ט והשתלבה בשכבה הדקה של העילית הבורגנית הקוסמופוליטית של קהיר, מגלה כי רקמת החיים היפה הולכת ונסדקת לאחר מלחה"ע השנייה, בגלל התעוררות הלאומיות הערבית והחרפת הסכסוך היהודי-פלסטיני. לאחר מספר אירועים קשים העוברים על המשפחה, "יציאת מצרים" הופכת מאופציה קלושה להכרח קיומי.

1. לאדינו: מקל הליכה.

2. לאדינו: "הוא ייקח את כולנו אתו."

3. צרפתיית: "אמרתי לך אלף פעמים, לא צריך לגעת בדברים שלו."

חמש בנות ילדה לו סולטנה ולא בן זכר אחד. בזו אחר זו ילדה לו אותן עד שנואש ממנה וחדל לנסות. מאין ישיג חמש נדוניות? בספר תהילים שסלומון קורא בו, שיש בו דף בעברית וממולו על הדף השני תרגום בצרפתית, כתוב: "בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך..." על מה קולל סלומון שרק בנות הוא רואה מאשתו? בנות בריאות ברוך השם, שגדלו להיות עלמות מלאות ויפות תואר. "רחם רחמתיים לראש גבר".⁴ לשתיים מהן, לרוז ולרבקה, יש אפילו עיניים כחולות. אבל עיניים כחולות אינן תחליף לשושליקה (בולבולון). כשיגיעו לפרקן, יפרחו להן עם כל יופיין ונשיותן אל הגבר החמדן שייקח אותן והשם סברייגו יגוע ויישכח.

באחד הלילות היה לו חלום טמא. בחלומו הוא כמו לוט ששתי בנותיו משקות אותו ביין עד אובדן חושים. אחר כך באות אליו להקים ממנו זרע. הן לא נראו כמו עצמן בחלום, לא יפות ולא צייתניות, רק חושניות ותובעניות. בשיא החלום הוא מקיץ משנתו, גופו רטוב מזיעה והמצח שלו קודח מחום. אבא טוב לא חולם חלומות כאלה על בנותיו. אבא הגון מחנך את בנותיו לשמור על תומתן עד שיבוא זמן להילקח מהקן. על חלום כזה אלוהים יעניש אותו. כאלה היו התסמינים הראשונים של כאבו. אחריהם באו הצמרמורות והשיעול שהלך ונהיה תכוף וחזק מיום ליום.

את המתח בבית אפשר לחתוך בסכין. בנותיו רשל ורבקה מקפידות להתרחק ממנו בפנים חתומות, סולטנה אשתו נמלטת מפניו לעבודות הבית, והוא – המקלט שלו בשתיקתו. הכול בגלל החלום החוזר שאין לו שליטה עליו. פתח הניקוז נמצא תמיד בקרקעית, עמוק בתחתית המערבולת. מישהו חייב לצלול למים העכורים לגשש אחר הפתח. למען כולם צוללת הבת רוז שהייתה היפה מכולן. סופי זוכרת אותה שרועה על הרצפה כמו סחבה גדולה. סולטנה ואימא מנסות להחיות אותה מעלפונה. פסי הזעיק כרכרה של הסהר האדום. אמרו שהיא שתתה משהו, אולי בקבוק של חומר חיטוי? עכשיו היא מקיאה את הכול וזה טוב. ליתר בטחון יעשו לה בבית החולים שטיפת קיבה.

כל העת ההיא, הנונו יושב בכיסא שלו בחוסר אונים, מחזיק ביד אחת את המטפחת המקומטת שלו, מחניק בה את השיעולים שלו. ביד השנייה הוא מחזיק את הבסטון. ככה בשקט הוא מתנדנד על הכיסא ועוצם עיניים. אולי מברך בליבו את מחלתו שתיקח אותו בקרוב מן החיים האלה. בתוך החושך שנוצר הוא רואה פתאום קרן אור בהירה. איך לא חשב על זה קודם? הוא ישלח את רוז, בתו האהובה לקונסטנטינופול,⁵ שם נמצא המעוז התורכי של משפחת סברייגו. הגברים הצעירים של משפחת סברייגו בריאים וחסונים. הם יידעו להעריך את היופי השופע של רוז. "חילֵוואה זְיֵי אֵל קֵמֵר"⁶ עם הפנים העגולות, עם הסנטר הדשן והעיניים הכחולות המאירות. גם בלי נדוניה יקחו אותה. יתחננו לבקש ממנו את ידה. והוא יואיל בטובו להיעתר. סלומון, שלא זכה מאשתו לבנים זכרים, יזכה על ידי בתו לנכדים זכרים שישאו את השם סברייגו. איך לא חשב על זה קודם? ואולי חשב ולא רצה שבתו האהובה תתרחק ממנו.

4. ספר שופטים, ה' ל', שירת דבורה.

5. היא איסטנבול.

6. ערבית: "יפה כמו הירח".

השפם של הגבר מסגיר את מצב הבריאות שלו. מאז הנסיעה של רוז לקונסטנטינופול השפם שלו נהיה דליל וחיוור. גם הלחיים שלו שקועות יותר. הוא שמח בשבילה שהיא מצאה שם ארוס מבית סברייגו. הוא שמח בשבילה שהיא כבר בהריון. אבל בה בעת מצבו ממשיך להתדרדר, כאילו שהאושר שלה יונק את הבריאות שלו. הרי הוא לא חירש. נגמר תור הלחשושים, הדברים נאמרים בגלוי. חייבים להוציא אותו מהבית. ⁷No Ai otro remedio, אומרת אימא ומוסיפה, צריך לראות גם את הצד החיובי. אומרים שהאוויר בחילוואן מצוין לאנשים כמוהו.

הדוקטור ראוף מסיים את הבדיקה והולך לרחוץ את ידיו במקלחת. במעמד רחיצת הידיים, יוצאים הדברים שאי אפשר להגיד על יד החולה. אימא פורטונה דורשת שיגיד לה דברים ברורים. ראוף אומר לה בפירוש ש"אוויר טוב" לבדו לא יספיק. רצון להילחם הוא צריך. בלי הרצון להילחם אין לו סיכוי. בכל מקרה, חייבים להרחיק אותו מהבית. ראוף שמע שגם הבת לילי משתעלת קצת. צריך לשים לב ולעקוב. יכול להיות שזה רק מתוך הזדהות עם אבא שלה. בינתיים לא כדאי להבהיל אותה. כאשר הוא מנגב את הידיים עם המגבת הנקייה שאימא מגישה לו הוא אומר את השורה הגורלית: "ואל תשכחי פורטונה שיש לך כאן שני ילדים קטנים."

מיום מצטמצם מרחב המחיה של סלומון. קודם זה היה החדר שלו, שהיה מתהלך בו הלך ושוב, יד על הבסטון ויד מאחורי הגב. עכשיו זו הכורסה. מן המיטה הוא עובר לשבת עליה. אפילו את הארוחות שלו הוא אוכל עליה. פעם עוד הקשיב לגרמופון. מאז שרוז נסעה הוא ננעל על תקליט של זמרת תורכית. מסובב את הידית שמותחת את הקפיץ וחוזר ומניח את המחט על התלם הראשון. מאזין בגעגועים לסלסולי התורכית שהוא זוכר היטב מימי נעוריו.

רוז בוודאי שומעת שירים כאלה כשהיא מטיילת לה שלובת זרוע עם בעלה ניסים ברחובות קונסטנטינופול, נושאת בגאווה את 'הבטן המתקדמת' שלה. בימים האחרונים הגרמופון שלו דומם. גם המבט שלו כבוי. כל היום הוא יושב על הכורסה ושותק. סופי מסתכלת עליו בסקרנות. פתאום נדמה לה שהיא רואה דמעה זריזה בורחת מן העין שלו וממהרת להתחבא בשפם. גם סופי מזילה את דמעה. לא יודעת מאין זה בא לה. הגיבורה שלא בוכה ממכות ומצביטות, בוכה עכשיו בגלל נונו. בגלל ששיחקה עם הבסטון שלו, ייקחו אותו מחר לחילוואן. הוא ייסע לשם בכרכרה עם סולטנה וזה לא יהיה טיול. נונו שומע את סופי מתייפחת, ופוקח את העיניים: No ai por que jorar ija mia... סופי רוצה לרוץ אליו ולחבק אותו, אבל אסור לה להיכנס לחדר שלו. במקום זה היא בורחת לחדר שלה.

הכרכרה כבר עומדת בחוץ. נונו וסולטנה יוצאים. סופי צופה בהם מן החלון. הסוסים יפים בעיניה. סוס לבן וסוס שחור. יש להם מגיני עור לצדי העיניים, שיוכלו להסתכל רק קדימה. יש להם קישוטים יפים על הרתמות ושרשרות מתכת שמשמיעות צלילים דקים כשהם הולכים, בניגוד לפרסות שמשמיעות צלילים

7. לאדינו: "אין פתרון אחר".

עמומים: שלוק-לוק... שלוק-לוק.. שלוק-לוק... הרכב ממתין שסולטנה ונונו יעלו ויתיישבו עם הפנים לכיוון הנסיעה. המשרת מוציא את כיסא הנדנדה של הנונו ומעמיס אותו.

הרכב מחזיק בסבלנות את מושכות העור החומות ומרגיע את הסוסים. הוא מפנה את מחצית גופו אחורנית, לראות איך הם מסתדרים. לסופי יש רושם שהפנים שלו מוכרות לה. סופי מרימה מיד את הווילון השקוף של החלון שיסתיר את פניה כמו רעלה. היה להם שעשוע מצחיק, לה ולמואיז. כשהם רואים כרכה פנויה בצד הכביש, מואיז שואל אותו בערבית: פאדי, יא אוסטה? (פנוי, אדוני?) הרכב מזדקף: אַיֵנְאָה! (כן!) ואז סופי ומואיז עונים במקלה: אינשאללה דאימן... (הלוואי שכך יהיה לעולם). השניים רואים איך הוא מתעצבן ומאיים עליהם עם השוט לפני שהם פותחים בריצה ובצחקוקים... מאחור הם שומעים סידרה ארוכה של קללות שרק מגבירה את שמחתם.

זה בלי ספק ההוא מפינת הרחוב. הרכב מנגב את הזיעה בגב ידו. התרבוש האדום שלו ממש חום מרוב לכלוך. לאורך המפגש של התרבוש עם המצח יש רצועה דקה של טינופת. כמעט שלא רואים את הפישקור (הציץ) השחור שמשתרבב ממנו. הכול כבר מוכן לנסיעה לחילוואן. פתאום הרכב מרים את מבטו לכיוון החלון שסופי מביטה דרכו ולוקח בידו את השוט. סופי מתכופפת בבהלה. היא בטוחה שלא הבחין בה. בעד החלון הפתוח אפשר לשמוע את דשדוש הפרסות וחריקת אופני המתכת שעושים לסופי שריטה בלב. בדמיון שלה הוא עוצר את הכרכה באמצע שום מקום ואומר להם להמשיך משם ברגל. זה העונש שלהם על מה שהנדה שלהם עשתה לו.

אחרי שנונו וסולטנה נסעו, הסתער המשרת על הבית, גלגל את כל השטיחים והעמיד אותם בפינה וקרצף את המרצפות במברשת וסבון. המון מים זרמו לרחוב דרך חדר המדרגות. אחרי שסיים, אימא נתנה לו ביד בקבוק עם חומר לחיטוי בתי שימוש ואמרה לו לשטוף טוב-טוב את החדר של ננו.

דקה אחרי שמחמוד סיים את כל הניקיונות, ואחרי שהחדר של ננו היה ריק ונקי ומדיף ריח חריף של חומרי חיטוי, מגיע הדוור עם המברק המשמח מקונסטנטינופול: לרוז נולד בן זכר, נצר לבית סברייגו, כמו שהנונו רצה וכמו שסולטנה התפללה בשבילה.

وفاء قمر فضل / حيفنا

طالبة في كلية أورنيتم قسم اللغة العربية , ومن سكان مدينة حيفنا (جزء من قصيدة ستنتشر كاملة في مجلة بدايات الصادرة في أورنيتم باللغة العربية فقط) .

تسقط بي
مرساي

فأقفز فوقها
وأعيد تبلييل حديقة
مجاورة بغير مدينة مرمة

معادة هي
في اسمها
على السنة
متبعثرة بين
أرقام الأيام وصناديق البريد

أعود الى حارتي
أختال فوق
رؤوسهم الخاشعة
للأبواب المفتوحة
في اسم المدينة
فيختالون فوق
اسفلتها الجديد

ولا أنسى عادتي
لا مبالاة تدخلي
بأحاديثهم المتدمرة من
زحمة الناس والأسعار
المرتفعة
فأفتح الحروف الأولى في
فمي أو بداية الحروف في
مدى الغبار
فيتحول تذرهم الى
التعقب للأخبار
وأنا - بدوري -
أترى هبوط الباص في
جبل مدينتي
فداري تحتها - ولكن -
شباك داري يوازي قلبها .

חיפה מטילה בי עגון,
היא העגון שלי

*

אדלג מעליה ואחזר
להשקות גנים שטובלים
באבק שחזורה

*

שמה משחזר
בלשונות רבים,
בספירת הימים
כתבות הדאר.

*

אני אחזר לשכונתי מקשטת,
מרחפת מעל ענני הרוח, ואשוב
לדלתות הפתוחות בשמה של עירי
המתגנדרת מעל לאספלט הטרי

ואינני שוכחת את הרגלי, לא להיות
מערבת בשיחות הקטנות, המרירות
על צפיפות ומחירים. וממרחקים
בלתי נראים אני פותחת פי ומשלחת
אותיות שתחלתן
באבק.

והמרמור יוסב למעקב אחר חדשות
ואני, בתור, מחכה בשקיקה
שהאוטובוס ינחת על הר
עירי שביתי בתחיתה
אך חלוני מול לבה.

חלק משיר שיפורסם בכתב-העת **בדאיות** שייצא לאור באורנים בחוג לשפה וספרות ערבית.
תרגום, עיבוד ועריכה: מופיד סידאוי ומשה יצחקי.

אחלאם בסול, חיפה, 2007

אחלאם בסול, כפר אלבסה, 2007

אחלאם בסול, כפר הושה, 2007

אבותי, שהיו כאן מאז
לא נשאו לציון נס ודגל
כי טלית ותפלין.
רק זקנם התבדר ברוחות השעה.
אבותי, כאן היו עוד בימי נפילים
כבודם טרם נרמס
לא הנמיכו ברכם מול העגל
רק שחו קומה לעפר, ונשקו
בערגה של קדשה.

אבותי שהיו, ושבאו
עלו לציון ברנה, בתקוה
ושמחו בעמוד רגליהם בשערים
חדורי נפעמות של ימי אחרית
הם קראו בערבית, בשחרית
בלא הכירו בתכלת, לבן
ותקנת השני לא עלתה בם.

אבותי שהיו, ועודם
לא נפשם הומיה, לא עינם צופיה
אל חפשי מעשה ואכזב
כי טרופי נשימה הם היו בעמדם
בדרךם על הסף
מול תבות של שכינה, אצורות
בכל קער וקמר, כל אבן גזית
איך לבם בין חומות בצורות
התרחב ורטט והלם בתזזית.
בין שבתי סמטאות למודי אגדה
של יראה מחברת, נמסכת
שלמה וכנויה פחפרה לה יחדיו
(עוד לפני 'אויחדה'..)

- שם הלכו אבותי, וארגו וטוו כמסכת
חיים בדבקות, טהרה, עיר של מעלה.

* * *

סבי כאן נמצא, כאן היה בעת בוא
חדשים מקרוב, עקורים מני שרש גזעם
ואמר לי סבי אז, דמעו שתי עיניו:
אך עוד לא אברה תקנתם של אבות
כי הבטחנו:
ישובו בנים שוכבים לגבולם.

זוהר פורשיאן / שיח אבנים (הסכם שלום)

שיח אבנים
גְּלִימָה עוֹטֶפֶת הָרִים
סְלָעִים מְזַדְקָרִים
מְחוּל, מְאָבָק, מְרוּחַ

מְצָרֵי הַיָּם מְבִיטִים
וְעִמְקוֹ אֶת פְּנֵיו שׁוֹלַח

לְכֹל מְשַׁקִּיף זֶה טָבַע
פְּרָאִי וְעַדִּין יַחַד הַסֵּבֶם
שְׁלוֹם שְׂכֻנָּה
בֵּין הָרִים גְּדוּלִים
גְּבָעוֹת וְחוֹפִים שְׁקֵטִים

לוֹ נִדְעַ אֶת סוּד שִׁיחַם

סדנת הכתיבה השנה הייתה סדנה יוצאת דופן. לא אומר מיוחדת, כי לכל סדנה הייחוד שלה, שנקבע על ידי אופיים החד-פעמי של משתתפיה והצירוף ביניהם. היא הייתה שונה משום שמלכתחילה השתתפו בה בעיקר אנשים שכבר עברו כברת דרך משמעותית עם הכתיבה שלהם. התרגילים שנתתי השנה היו שונים מאלו שבסדנאות המתחילים, שם אין מנוס מלעבור את הדרך ההכרחית לרכישת 'ארגז כלים' בסיסי. דיברנו על ידיעה ומהותה; דיברנו על אור ועל צל; ניסינו לראות כיצד אפשר לבנות דמות בשרטוט מהיר של כמה משפטים, ומהו כוחם של ניגודים; ניסינו לתת מבט בזווית מסוימת של עצמנו על ידי צירוף של פרגמנטים שיביעו מה שאנו חשים כפן מסוים שלנו, קו-אופי חוזר, הלך-רוח, ברגעים המתמקדים לנו מתוך הסך-הכול. הסיפורים המובאים כאן (ועוד, שקצרה היריעה מהכילם) נולדו מן ההרהורים, ניסיונות הליבון הללו, שבאו בעקבות שיחות עם חברים יקרים כאיסאק באבל, ולדימיר נאבוקוב, אלישבע גרינבאום וטרומאן קפוטה. אני מאמינה שהם היו מביטים בעין טובה על הניסיונות הללו לשוחח אתם.

"הוא עוד מעט יגיע, תהיי נחמדה אליו," אמרה ולקחה שאיפה עמוקה מהסיגריה.

אין לי זיכרון אחד של אימא שלי בלי עשן לבן שמסתיר את פניה. משתדלת ככל יכולתי לא להביט בה עכשיו, אני פותחת שקית נייר צהובה ושופכת את תכולתה לקערת אלומיניום. רגליה הארוכות משוכלות לפניה והיא נשענת על הכיור במטבח. היא אפילו לא מרחיקה את היד עם הסיגריה מהפנים, בזמן שבין שאיפה לשאיפה היא מכרסמת את ציפורן האגודל.

"נו, שושנה, אל תהיי רעה, בשבילי." יש לנו קטע כזה, היא קוראת לי 'שושנה' ואני קוראת לה 'ציפורה', אבל זה לא עובד עלי עכשיו.

אני מתרכזת בפתייתם הלבנים, מנסה להעביר אותם דרך מסננת דקה ומוצאת שערה בלונדינית קצרה בין הגרגרים. רק שלה זה יכול להיות, היא הבלונדינית היחידה בבית. אם היינו במצב־הרוח המתאים, הייתי אומרת לה שרואים שזו שערה שלה, רק לה יש שורשים של גרושה, כמו שהסיגריות שלה הן של גרושות, טיים, הכי זולות, ואז היינו צוחקות.

אבל עכשיו היא נועצת בי את עיניה החומות, שאני יודעת שאט אט הופכות ירוקות, כמו תמיד כשהיא בוכה. בחיים היא לא בכתה כל כך הרבה כמו שהיא בוכה כשהיא אָתו.

כל החיים היא סובבה גברים על האצבע, הייתה גם איזו תקופה שהיא יצאה עם שניים בלי שהם ישימו לב בכלל. כל מי שהתקשר - היינו קודם צריכים לשאול מי זה.

בסופי שבוע היא אפילו לא הייתה נחה, מגיעה בשש בבוקר ישר מהבילוי להחליף למדים הלבנים ויוצאת לעבודה. בדרך החוצה הייתה מלטפת את הלחי שלי בכף ידה ומעירה אותי, שאעבור מהספה למיטה. כמה שניקתה בתים של אחרים, העניקה כף ידה ללחיי את התחושה הכי נעימה בעולם.

היא כל כך יפה, ויש לה כל כך הרבה מחזרים לבחור מביניהם, כאלה שאפילו לא גדולים ממני בהרבה, ומוצלחים.

"אני לא מבינה מה את מוצאת בדפוק הזה, הוא בגיל של אבא שלך." לא הרמתי עיניי מהגרגרים.

היא לא מתייאשת. "עוד מעט הוא יגיע, תהיי נחמדה." היא פותחת את מגירת הסכום שעדיין מבלגנת מהבלגן שעשה שם, כשחיפש סכין לקרוע לה את החולצה, ומוציאה קופסת גפרורים חדשה.

"את קולטת מה הוא עשה? את לא מבינה שהיום זו הייתה החולצה שלך, מחר בקלות זו יכולה להיות את."

"מה הוא כבר עשה?" היא מציתה סיגריה חדשה, "גם ככה זו הייתה חולצה שהוא שילם עליה והיא באמת הייתה חשופה. וחוץ מזה, הוא אמר שהוא מצטער."

"די, אני לא יכולה לשמוע את זה יותר, אני לא רוצה לראות אותו פה, אני לא רוצה שהוא יבוא."

"אל תתני לי לבחור," אמרה בלי שמץ של רעד בקולה.

הרמתי את עיניי. עשן לבן ליווה את מילותיה ואז שתיקה. חמש המרצפות שהפרידו בינינו נראו לי פתאום ענקיות, המטבח הקטן שלנו גדל לממדים עצומים. נשארנו לעמוד שם משהו בערך כמו נצח, עד שצלצול הפעמון החריד את האוזניים.

שוב אני לא ישן. התעללות של שנים בסדרים המקובלים של חושך ואור גובה מחיר. פעם עוד יכולתי לצפות את הכאוס הזה. ידעתי שבגלל אתמול בצהריים, אז מחר בבוקר.

למדתי באדיקות את החוקיות של הדפקה, והשתמשתי בה למטרותיי. אבל לאחרונה גם היא נדפקה. עכשיו הרבה פעמים אני פשוט לא יודע. קצת כמו מישהו שאיבד איזה מגע בסיסי עם החושים, והוא לא ממש מבין אם הוא רעב עכשיו או לא. נשכב, מכבה את האור. מורח את הגוף שלי על המזרון בכל מיני כיוונים, מסדר את הכרית תחת קיבורת הזרוע, היא לא במקום, זורק אותה מהמיטה. מושך קצת בציפה, פותח נתיב אוויר לכפות הרגליים, מסובב את הראש, ואחריו מתהפך כל ציר המרכז של הגוף, מבט לקיר, עיניים עצומות.

בכלל אני רעב? היא תבוא או לא תבוא? בדרך כלל זה סוג של רמאות עצמית, בדרך כלל יודעים מהר מאוד אם היא באה, או לא. אולי היא תבוא, אבל עכשיו לא. עכשיו זה רק הנזק. הנזק נעשה כבר. אינני כשיר עוד למאכל אדם. לעזאזל, אין לי שום שימוש חיובי לעשות כעת בעצמי.

אני מדליק חזרה את האור, אפילו הספרים כבר לא רוצים לדבר אתי, אני מדליק טלוויזיה. עכשיו זו כניעה כללית.

אחח... כמה סיכויים יש בהרמת ידיים, איך אני שוכח את זה תמיד. אני מכבה שוב את האור ומשאיר רק את הבוהק של המולך. הוא מנצנץ לי בזהב.

אני מזהה דמויות, אני מכיר את הצבעים האלו, את הפיתול הזה, אני אוהב את זה. אני מוכן לסבול את כל הדרך האינסופית הזו, מלאת התלאות, את כל הטינופת הריקבון והרוע, מוכן לסבול הכל, אפילו את גרסת הבמאי, בדרך אל המלך. בוהק המים מאיר את כפות ידי, מעמיד עמוד עשן במרכז החדר. דרך המלך עולה בנהר ואני מתעורר כעת קמעה. גורף גבי אחורה אל הקיר, משפשף ירכיים, מכין את הגוף אל המפגש הגורלי, אל מקדש אורצל.

הנורים שממלאים שם את הלילה צובעים את קירות ביתי בהבזקים, מעצבים מחדש את הריהוט המוכר. המיטה שלי וסביבותיה הופכים לעוד סניף של המלחמה, וגופי שנדרך עתה כנגד הקיר, משיל מאליו את הקו, המתורגל עד לזרא, בין הטוב והרע. עכשיו אין עוד צודקים וטועים, עכשיו זו הישרדות לשמה, מקום המפלט של אלו הרוצים לברוח מעצמם.

כשירים עליך, אין לך זמן לנבור, אין זמן להתלבט, אין הרהורי חרטה שקודחים את הלילה, צריך למצוא מחסה. מאחורי הנורים שמאירים את הלילה יש משימה, וצריך לשרוד כדי למלא אותה.

יש מאין מתמלאת הכוס שלי וויסקי. עם סיגריה טובה זה עוזר לצלוח את זוועות המלחמה.

ארבע נערות-אמצע של פלייבוי תקועות במוצב שכוח אל. להליקופטר שלהן נגמר הדלק, והוא נובל על גדת הנהר. הארנב המהווה שעוד מרוח עליו כבר לא מחיך. יורד שם גשם בוץ שלא מפסיק אף פעם. עם השכמיות, כולם נראים מטורפים באותה המידה. בתוך כל הערפל הזה, מרטין שיין והחברים שלו יורדים לחפש דלק, ומוצאים ארבע נערות-אמצע, במקום. לרגע הם חושבים שזו הצלחה. אצלנו פה, בסניף המקומי של המלחמה, נרשמת התרגשות קלה, זו פעם ראשונה שגרסת הבמאי מצדיקה את עצמה. לראות חמישה חברים בכומתות הירוקות, חרמנים כמו שרק חיילי חי"ר בארץ אויב יכולים להיות, נופלים על ארבע נערות-אמצע, ואף אחד מהם לא מצליח לזיין בסוף. צריך להיות קופולה במיטבו.

אחת מיבבת על ההשפלות בקריירת הדוגמנות שלה, אחת כבר מדברת רק עם ציפורים, היא הצטלמה עם תוכי במאי האחרון, השתיים האחרות כבר לא ממש מדברות. בסוף רק מחיצת שדיים עצבנית וחיבוקים מתסכלים במקום שהכי לא צריך אותם. במקום שהכי צריך אותם. חיבוקים וממשיכים. תחת מטר הבוץ, במורד הזרם, לאורך הנהר, בדרך למקדש אורצל. אפשר כבר להריח את המלך. הוא מסריח המלך הזה, סירחון שניתז לקירות שלי, צחנה ממכרת. גם מי שלא אוהב את זה, מה כבר הוא יכול לעשות עכשיו?! תנסה לעלות במורד הזרם. כל הירוק הזה מסביב לנהר מביא לי ג'ונגל הביתה. הגזעים שתלויים אצלי על הקירות מתמלאים עלווה צפופה, סירת משמר החופים שלנו משייטת מעדנות, כרטיס לכיוון אחד, אל תוך השפיץ של הדלתא.

ברוכים הבאים! – מקדמים את פנינו עשרות הילידים, רכובים על קנו.
ברוכים הבאים לגיהנום! מעונו של האל שגדל אצלכם.
ברוכים הבאים למקדש אורצל! קולונל קורץ מחכה לכם.

חיכינו גם אנחנו, כבר כמעט שעתיים. שחזורים, זיכרונות עמומים, מתח. תמונה קמאית של מאכלת מהדהדת בראש. מאכלת בלילה, זה אף פעם לא ממש מצחיק, והיא שם. ריח של עקידה ממלא את אוויר הלילה המותש. מתחיל משחק החתול ועכבר הכי מרהיב שהצליחו לדחוק לתוך קופסא. רק עיצובים מהסוג הזה מצדיקים את קיומו של המולך.

מסוכן מי שמצליח לעצב כך את הזוועה. מסוכן לתפארת.

הנה הוא.

חיכינו לך.

טוב שבאת.

מרלון ברנדו, שמן פחות ממה שזכרתי, הרבה יותר ממה שהרוב זוכרים. נפוח מסמים, יפה כמו אל. כל העייפות של הקיום האומלל הזה מגולפת לו בפנים. הוא ראה כבר הכל, אבל עוד לא מצליח להיפרד. הוא צריך לספר. התכונה הנואלת הזו של בני האדם. גם אלו שהפכו אליים, חייב לספר למישהו, שמישהו יבין. כאילו יועיל במשהו לעולם, לעצמו.

הכפירה החוזרת ונשנית, בתובנה שברורה כבר מזמן – חשבונות עושים רק מול עצמך, מול אלוהים.

מזל שמרטין בא.

עכשיו הם ישתעשעו אולי רבע שעה בכל הטריקים הקלאסיים של חתול ועכבר. שנים של טום וג'רי מתומצתות לתוך רבע שעה של היפוך תפקידים בלתי פוסק. טום וג'רי בווייטנאם, סדרת המשך. הנה טום מביא לג'רי ראש. אוי, של בן אדם. אחד שהכרנו היטב בשעתיים האחרונות. ג'רי מזדעזע, האצילות מחייבת, אנחנו מגחכים לעצמנו בחושך. חייב לספר או לא, הוא חותך לנו את הגבולות, האל השמן הזה. אלו הם רגעי הפאר של האירוע הזה. כל התמרונים הגראנדיוזיים בדרך, כל ימי הסבל, הגשם והזיעה, כל המסוקים שנבלעו בג'ונגל, הכל זורם לכאן. בשביל זה עבדנו.

עכשיו הגוף מרפה מעט מאחיזתו בקיר, עכשיו הסיגריה היא לא בשביל שיעבור הזמן, עכשיו היא בשביל למצות אותו. עכשיו כבר לא ברור אם אני בולע בצמא את התמונות המרצדות, או שהן בולעות אותי. המרחק בין המסך והקיר נגזר, המיטה שלי הופכת לזירת ההתרחשות. עכשיו זה הזמן של בתוך.

כשהאל בחדרו קורא שירה, אני קורא בהתפעלות. מתי בפעם האחרונה שמעתם שירה טובה על רצח? מתי ראיתם חילזון זוחל על להב של סכין? כשמרטין מתקומם, אנחנו מתקוממים אתו, הוא עוד יבין, גם אנחנו.

מה שיפה בכל העניין הזה, רב המשתתפים, זה שגם אם יש לך רעיון טוב, הוא עוד עובר פריעה בדרך, בהתאם לגחמות של אחדים מן המשתתפים. הדרך שבה מרלון ברנדו מלטף את הקרחת הבוהקת שלו, זה משהו ששום תסריטאי לא יכול לחשוב עליו, זה האופן שבו הדברים מתהווים, אין לזה מילים. ומי שמצלם את כל זה, צריך לקבל פרס נובל לאור וצל.

הצד האפל של הירח זה כאן, על הכדור הזה, שפעם הייתה עליו שפעת שיער, ועכשיו הוא קרח ומאופר. והמים נוזלים, המים אוזלים, נמרחים בתוך הלטיפות הכבדות של ידי האל על פניו. בא לך לבכות מהדיוק של האיש הזה.

אני יושב עם שניהם שם, בתוך הקובה המצחינה הזו, של המלך. למרות שהחלון פתוח, מזיעים פה. מזג האוויר הטרופי הזה, הלחות הבלתי נסבלת, זה יכול להוציא כל אחד מדעתו. בחוץ ההמונים הנבערים משתוללים. ככה זה תמיד, בפנים קוראים שירה ובחוץ ההמונים הנבערים משתוללים. גם מזה אפשר להשתגע.

הכי מוזר שהפער הזה משפיע גם על הצבעים. כל כך קרוב, כל כך רחוק. בחוץ, על אף הלילה, משתוללת אורגיה של צבעים. המדורות מעירות אותם. מאות ילדים עטויי חלציים בקושי, משתלהבים מהתיפוף, מהאש, מהדם שבדרך. אלף צבעים. פה בפנים, כבר אין צבעים בכלל. רק משחקים עדינים של בהיר וכהה, אור וצל. גבולות מטושטשים. מטושטשים מאוד.

שם בחוץ כבר מביאים את הפרה, כמו בסיפור המקראי, איזו בהמה מזדמנת, להציל את המצב. לענות על הצורך האנושי הזה, בדם.

פה בפנים, לא כמו בסיפור המקראי, מונפת עוד מאכלת. לענות על הצורך האנושי הזה, לשים קץ לכאוס. שתיהן מונפות יחד, שתיהן ניחתות יחד, שתיהן מבתרות. קץ.

כשמרטין עומד בפתח מקדש אורצל, מכוסה דם, וכל הילידים כורעים ברך ומביטים בו בהערצה, הוא נראה בדיוק כמו המלך. נו מה.

...The Horror...The Horror

אפשר ללכת לישון.

יהודה יציב, מתוך הסדרה 'טבע דומם', 2007-8, שמן על בד, 120x90

יהודה יציב, אחרי גלעד אופיר, 2007-8, שמן על בד, 150x120

יהודה יציב, מתוך הסדרה 'טבע דומם', 2007-8, שמן על בד, 150x120

יהודה יציב, מתוך הסדרה 'טבע דומים', 8-2007, שמן על בד, 135x160

1. אמי היתה אומרת "לס טומבה", תני לזה לפל, בקול קשה, לא כמו שלג שנופל, אבל אינני יודעת להניח לדברים לחלף מעצמם. קראתי איפשהו שמבחינה מדעית-פיסיקלית, אין שום משמעות לסדר של האירועים. כל הדברים שהיו ועוד יהיו – הם תמונות הקימות בו זמנית במרחב. עבר, הווה, עתיד הם משגים אנושיים. המחשבות על הזמן ההווה ועל מרחב האפשרויות הסיחו את דעתי בזמן שאמרת מנרשת מנרשת מגרשת. זה קרה היום.
2. זה מכבר אני מחלקת את העתיד לשעות ולימים. הנה מחר יש לי קורס נהיגה מונעת, הערב יש לי פגישה אצל הפסיכולוג. בדרך אעצור לקנות חלב. פעם הייתי מדברת על תכלית הקיום. בצרפתית זה נשמע טוב יותר. Raison d'être. עכשו אני מדברת על הקיום.
3. בודאי שיש עבר ועתיד. טפשי לחשב אחרת. הרי מספר מתי אדם הולך וגדל בחייו. דודי יוסי מת זמן רב לפני שנקבר. כל הקרנה הרגה אותו עוד קצת. בסוף הוא כבר היה קרח לגמרי ולפניו גון אפור. ודוד שלום הגדול, שהיה תמיד חולה, עדין גורר רגל מאבנת ממקום למקום.
4. העדפתי בלוגרף על פני פרקר. לו עטים היו אנשים, בלוגרף היא אשה חיונית, מלאה ומחכיכת. אולי כפריה מדרום איטליה. פרקר הוא כלכלן או איש עסקים עם תיק ג'יימס בונד. כשהתנדעתי לטכנולוגיה של העט הפדורי, אהבתי לחשב על פדור המתכת הזעיר המתגלגל בתוך התושבת שלו. בשנת 77 השלמתי את הבגרות. היה לי אז בלוגרף סגל. הנשיא סאדאת בא לבקור בישראל, אבל אנחנו היינו עסוקים בחקירת המשואה הרבועית. במיוחד שמחתי לקבל פתרונות במספרים שלמים.
5. למדנו על מבנה האטום. זכורים לי פאי הצמוקים של תומפסון ורדיד הזהב של ראטרפורד. אני מעדיפה פאי תפוחים ועוגות גבינה, אבל אף אחד לא השתמש בהם כמודל למבנה האטום. רב רבו של החמר הממשי הוא ריק. אם חושבים על זה, אפשר להרגיש את הלב עוצר לרגע.

6. אָנִי מַעֲדִיפָה נוֹרַת לֵהֵט עַל פְּנֵי נְאוֹן, לְמַרְוֹת שֶׁהֵבִיטוּי "גְּזִים אֲצִילִים" מִרְחִיב אֶת הַלֵּב. הָאוֹר הָיָה לָבֵן וְקָר וְהֵינּוּ מִתּוֹחִים.
7. הַכְּתִיבָה הִיא אִי. אִי הַכְּתִיבָה. כְּשֶׁהִדְבַּרְתִּים עִצְמָם סוּגְרִים עֲלֵיךְ, הַמְּלִים פּוֹעֲרוֹת רֹחַ שָׁבוּ אַפְשָׁר לְחִיוֹת. שִׁירָה וּמִתְמַטִּיקָה דוֹמוֹת זֶה לְזֶה יוֹתֵר מִכִּפֵּי שְׂנֵדָמָה לְמַרְאִית עֵין. לְמַשָּׁל, מִשָּׁג הָאֵינְסוֹף.
8. קָרָאתִי אֶת הַסֵּפֶר הַחֲדָשׁ שֶׁל יוֹאֵל הוֹפְמָן. לְמַשָּׁךְ זְמַן מָה, הַשְּׁקֵט הִתְרַחַב בִּי. שְׁמַעְתִּי אֵיךְ הַצֵּאָלוֹן מְשִׁיר פְּרָחִים סְגֻלִים אֶל הַמְּדַרְכָּה.
9. גְּבָרִים מְשֹׁאֲרִים בִּי סִימָנִים. בְּמִיחָד בְּלִילוֹת שֶׁל אֶפְרַיִל וּמֵאִי. גְּבַר שֶׁאֲנִי אוֹהֶבֶת נוֹעֵץ בִּי מְלִים כְּמוֹ פְּתָקִים בְּכַתֵּל, אֲךְ אֵינֶנִּי יוֹדַעַת מָה הוּא מְבַקֵּשׁ.
10. הַבְּקָר הַתַּחֲחִיל כֶּךָ: חֶפֶת שְׁמִים תִּכְלָה מְשֻׁבָּצֶת בְּעֻנְיֵי צִירוּס. קֶפֶה הָפוּךְ. תִּקְרַת הָאוֹלָם גְּבוּהָה וְצַחוּרָה. תְּמִימוֹת לְחֶשֶׁב שֵׁישׁ קֶשֶׁר אֲמַתִּי בֵּין חוּץ לְפָנִים. לְמַשָּׁל, מִי נָחַל זוֹרְמִים בְּמִתְיֻנּוֹת וּפְרָפְרִים מְרַהִיבִים לְעֵין כָּל גַּם כְּאֲשֶׁר הוֹרִים קוֹבְרִים אֶת יְלַדְתָּם. אַחֵר כֶּךָ עוֹד הִמְתַּנּוּ זְמַן מָה עַד שֶׁהַכֵּל יִכְתֹּב וְיִחַתֵּם.
11. מְלִים שֶׁאֲמַרְנוּ מוּטְלוֹת עֵתָה בְּפִנֵּת הַחֶדֶר, מִתְנַשְׁפוֹת, גּוֹנְחוֹת. טְפוֹת זְעָה מִתְקַבְּצוֹת בְּשׁוּלֵי אוֹתִיוֹת. הָאוֹר מְלַכְסֵן אֶת קַרְנֵיו מִבֵּין הַחֲרָכִים, מְצִיֵר עַל גּוֹפֵי פְסִים שֶׁל אוֹר וְצֵל. כְּשֶׁהַמוּרָה לְפִיסִיקָה אָמַר "הַתְּאֵבָכוֹת", שְׁכַחְתִּי שֶׁהוּא זָקֵן וְשִׁשְׁפָמוֹ רוֹעֵד בְּדָבָרוֹ. אֲתָה אֶסוּר עָלַי וּמְדִיר יְדִיד מִמֶּנִּי, וְאֲנִי מִתְנַחֶמֶת בֵּין זְרוּעוֹתַי שֶׁל מִישֶׁהוּ אַחֵר. כְּפוֹת יָדָיו חֲמוֹת וִיבִשּׁוֹת וְהֵן יִדְעוּ נָשִׁים רַבּוֹת לְפָנֶי. הוּא לוֹחֵשׁ בְּאֲזְנֵי דְבָרִים שְׁמַעוּלָם לֹא נֶאֱמְרוּ. אֲנִי עוֹצֶמֶת עֵינַיִם וְרוֹאָה אוֹתָךְ.
12. הָאִישׁ הַהוּא יָדַע אוֹתִי עַל פִּי נִקְדוֹת הַתְּרָפָה. כְּשֶׁנִּגַּע בְּשׁוּלֵי בְטָנִי, נִמְלָטָה מִמֶּנִּי הַמָּיָה, וְצַחוּק שֶׁהָיָה כְּלוּא הַשְּׁתַחֲרַר פְּתָאוּס. בְּלִילוֹת, אוֹשֶׁת הָעֲלִים נִשְׁאָה מִן הַחֶצֶר אֶל הַחֶדֶר, גּוֹלֶשֶׁת בֵּינֵינוּ. אֲבָל לֹא הָיָה בְּכוּחַם שֶׁל אֵלֶּה לְהַפִּיג רִיחַ דֶּק שֶׁל מִים עוֹמְדִים וְאֵת אֵימַת טְבַעַת הַחֶנֶק שֶׁבִקֵּשׁ לְעַנֵּד לְצֹאֲרֵי.
13. אָבִי הִסְתַּלַּק לְעוֹלָמוֹ בֵּין פְּרִשְׁת אֵלֶּה תוֹלְדוֹת לְחַיֵּי שְׂרָה. הוּא שָׁכַב עַל רִצְפַת חֶדֶר הָאֲמַבְטִיָּה, עֶטוֹף בְּחֻלּוֹק הַמַּגְבֵּת הַגְּדוֹל, שֶׁהַחוּטִים בְּשׁוּלָיו נִפְרָמוּ. מִן הַחֲלוֹן הַקָּטָן הַבְּלִיחַ אוֹר חֲלָבִי. הַנְּחַתִּי יָד עַל לְחִיוֹ. בְּעוֹרוֹ נִשְׁמְרָה עֲדוֹן חֲמִימוֹת מְסִימָת. אַחִי הַצְּמִיד אֶת מִצְחוֹ אֶל חֲזֵה אָבִי, וּבְכָה. אֲצִלִּי הָיְתָה רַק פְּלִיאָה. מִי שֶׁהִלֵּךְ עָלַי אֵימִים וְאָמַר לִי מָה שֶׁאֲמַר, מוּטָל כְּמוֹ בְלוֹן שֶׁיִּצָּא מִמֶּנּוּ

כָּל הָאוֹר. אֲנִי שְׂבוּיָהּ בְּקוֹד גְּנֹטֵי שְׂאִין בּוֹ מְקוֹם לְאַרְךָ רוּחַ, וְאֵךְ בְּקֶשֶׁי לְמַעַט חֲמֵלָה.

14. נַעֲשִׂינוּ זָרִים זֶה לָזֶה וְלַעֲצָמָנוּ. בְּאַרוּחוֹת מְשַׁתְּפוֹת דְּבַרְנוּ בְּנֵיעַ רֹאשׁ וְהַעֲבַרְנוּ מֶלֶח אוֹ לָחֶם. הִבְרָז בְּחֹדֶר הָאֲמִבְטִיָּה דָלֶף מִזֶּה חֲדָשִׁים אֲרָכִים וְאֵף אֶחָד מֵאַתְּנוּ לֹא חָשַׁב לְתַקְּנוֹ. זֶה מִכְּבָר לֹא טָרְקָנוּ דְלֵתוֹת, שְׁלֹא לְדַבֵּר עַל לְצַחֹק. אַחֲרֵי שֶׁנִּפְרַדְנוּ, פְּתַחְתִּי חֲלוֹנוֹת אֶל אַרְבָּעָה כּוּוּנֵי אוֹר, וְהִנַּחְתִּי לְרוּחַ לְפָרַע הַכֹּל. הִבֵּל כֶּסֶה אֶת פָּנַי בְּמַרְאֵה. לְפַעֲמִים קִטְפַתִּי פְּרָחֵי בַר בְּשׂוּדָה שְׁלִיד הַבַּיִת וְשִׁמְתִי אוֹתָם בְּאַגְרָטֵל הַזְּכוּכִית, זֶה שְׁעָמַד עַל הַכּוּוּנֵית בְּסֵלוֹן. כְּעֵבֶר זְמַן מֵהָ הַרוּחַ נַעֲשִׂתָה רוּחַ פְּרָצִים. דְּבָרִים שֶׁהָיוּ מוֹצָקִים, נַעֲשׂוּ פְּרִיכִים, וּמְלֵאִים – חֲלוּלִים. דְּלֵתוֹת נִפְתְּחוּ בְּלִילָה וְנִסְגְּרוּ בְּבֹקֶר. אֲגַרְטֵל הַזְּכוּכִית נִשְׁבַּר. מִשְׁעוּרֵי הַפִּיִּסְקָה זְכוּר לִי מִשְׁהוֹ: אֵי הַסֵּדֶר גָּדֵל. אוֹ שְׂמָא קוֹרְאִים לָזֶה אֲנַרְגִּיָּה חֲפָשִׁית.

15. בְּקִשְׁתִּי לְהַנִּיחַ אֶת רֹאשִׁי עַל כְּרִיּוֹת אֲצַבְעוֹתַי וְלִרְאוֹת אֵיךְ אֹרֶךְ אֶפֶר עוֹלָה עָלַינוּ, אֲבָל אֵין לָנוּ אֵלָא נְשִׁימוֹת תְּכוּפוֹת וְרִגְעִים חֲטוּפִים. פַּעַם הִתְעַלְסָנוּ עַל מִצַּעַ שֶׁל מַחֲטֵי אֶרֶץ וּמִתְחַתֵּינוּ רִקְדָה הָאֲדָמָה כְּמוֹ בְּצִיּוֹר שֶׁל וְאֵן גוֹךְ.

16. בְּמוֹזְאוֹן בְּאֲמִסְטֻרָדֶם רְאִיתִי אֶת הַחֲמֻנִיּוֹת וְאֵיךְ הִצָּהַב צוֹרֵב בְּעֵינַיִים. בְּמִיָּחַד רִתְקַתִּי לְצִיּוֹר הַהוּא עִם תְּפוּחֵי הָאֲדָמָה שֶׁהָיוּ כְּבָדִים מְאֻבְּנִים, וְלְצִיּוֹר סְמוּךְ, עִם פּוֹעֲלִים אוֹ עוֹבְדֵי אֲדָמָה קִשֵׁי יוֹם. הַמַּחֲשָׁבָה שְׂאִין חַיִּים בְּלִתִּי אֵלָה, אֲחֻזָּה בְּבִטְנִי כְּצַבָּת. כְּמָה חֲדָשִׁים לְאַחַר מִכֵּן נִפְרַדְנוּ. חֲשַׁבְתִּי שֶׁזוֹ תִּהְיֶה הַקֵּלָה, וְלֹא יִדְעַתִּי שֶׁהַכֹּל יִתְפָּרֵק.

17. אֲנִי הוֹלֵכֶת לְאֵבוֹד בְּשׁוּלְיוֹ שֶׁל שְׂדֵה הָרְאִיָּה.

18. תְּאֵלֵהִים שֶׁל אִמָּא וְאָבָא הָיוּ עֲבוּדָה וְחֲרִיצוֹת. בְּאַרְץ הַחֲדָשָׁה יִגְאָלוּ הָאָדָם, הָאֲדָמָה, וְהֵם עֲצָמָם. אָבָא הָיָה שֶׁר שְׁחָקִי שְׁחָקִי עַל הַחֲלוּמוֹת וְאֲנַחְנוּ שְׂרִים לְךָ מוֹלַדֶּת וְאִמָּא, עַד שֶׁמִּצָּא אֱלֹהִים אַחֲרֵיהֶם: הוּא הַחֵל לָשִׁים כְּפֶה עַל הָרֹאשׁ וְלִהְנִיחַ תְּפִלִּין מִדֵּי בֹקֶר. מִזְמוֹרִים לְשַׁבַּת הַחֲלִיפוּ אֶת הַשִּׁירִים הֵם וּבָאֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת הָיוּ קְרוּבִים אֲצִלוּ יוֹתֵר.

19. אֲלֵמָלָא הָיִיתִי עוֹלָה עַל הַסּוּס הַהוּא, שְׁלֹא יִדְעַתִּי כִּיצַד לְמִשֵּׁל בּוֹ, אֶפְשָׁר וְלֹא הָיִיתִי נִפְרַדֶּת, עֲשָׂרִים שָׁנָה לְאַחַר מִכֵּן, מֵאֲבִי יְלָדִי, וְלֹא הָיִיתִי קוֹשֶׁרֶת אֶת אֲהַבְתִּי בְּמִשְׁהוֹ אֶסוּר, וּגְבָרִים זָרִים לֹא הָיוּ מְשֹׁאֲרִים בִּי סִימָנִים, וְלֹא הָיִיתִי נוֹטֶרֶת לְאָבִי אֶת מְלוֹתַי, חֲמֵשׁ שָׁנִים לְאַחַר מוֹתוֹ. לֹא הָיִיתִי צְרִיכָה לְעֵלוֹת עָלָיו מְלַכְתְּחֵלָה. בְּמוֹבֵן מְסִים, אוֹתוֹ רִגַע הוּא הַנִּקְדָּה הַבְּרָאשִׁיתִית שְׁלִי.

20. הביטויים "נקדה בראשיתית" ו"נקדה סינגולרית" יפים בעיני במדה שנה. גם אם תיאורית המפץ הגדול מפרכת לחלוטין, או שיש בה בקיעים, עדיו הרעיון שהכל התחיל מנקדה אחת שאין לה שעור במרחב, והיא ממקמת טרם היות הזמן, הוא רעיון נפלא ופיוטי בעיני. הרבה יותר, למשל, מקיומו של אל כל-יכול.

21. בשעה שענדת לי את הטבעת, היינו כמכונות אוטומטיות, למרות שאף אחד לא שם לב לזה. רקדנו והשתכרנו וככלם אמרו שהיה אכל טוב ומוזיקה נהדרת. כשנסענו הביתה, כבר כל הבלונים שקשטו את האוטו היו מפצצים. בלילה שמנו את התקליט של דיויד ברוזה "האשה שאתי" במערכת שקבלנו מאחיק. פתחנו את המתנות והיינו עדין שכורים. אחר כך שירה נולדה ודברים המשיכו לקרות כמו על פי פקדה מגבוה וכבר לא היה אמץ לכלום. עד הרכיבה ההיא, שפשוט נצאה משליטה.

22. כשאני כותבת מדע, המרחק בין המלים לדברים עצמם, קטן יותר. אי הכתיבה ואי הידיעה היו פעם ארץ אחת.

23. ידיה של אמי רכות רק בשעה שהיא מכינה ממלאים או קורצת עוגיות מבצק פריך. הידים שלה זריזות והן יודעות את הכמיות המדקות מעצמן. האגודל פוער בור בתך הבצק של הסלת ואחר כך דוחס לתוכו בעדינות את הארז עם הבשר, ושאר האצבעות משתפות פעלה. אפטר היה לדעת את הימים על פי ריחות התבשילים ודברי המאפה: חמישי אחר הצהריים – עוגיות מתוקות וכעכים מלוחים עם שומשום; בקר ששי – ממלאים ועוף בתנור; ששי אחר הצהריים – גרעינים קלויים בשביל הסרט הערבי. אחרי שאבא אמר מה שאמר, השתיקות שלה נעשו מוצקות יותר והיא היתה מכינה אוכל גם כשלא היה מי שיאכל.

24. הכל הבשיל יתר על המדה. אפטר היה לשער שכך יקרה – על פי השתנות הצבעים והאור המתעבה. "האור מתבגר כאן כבר בשלהי אפריל" אמרת, חמוש במשקפי שמש, בזמן שאני רשמתי את הצדודית שלך על מפית: אף נשרי. סנטר מחדד. שפתים בשרניות. דברים באו בזה אחר זה, כמו עונות השנה. זה מטעה. הרי די בסטיה זעירה, בלתי מרגשת, כדי לשבש הכל.

25. אני מערבבת עבר, הווה, עתיד. מותחת את מה שהיה קצר כל כך, על פני ימים ארכים, ואת הרצף אני מפצלת לרסיסים.

26. זָרְקוּ מַלִּים כְּקִלְפוֹת גְּרַעֲיָנִים, כְּמוֹ הַצְּעִירִים שְׂיוֹשְׁבֵים בְּלֵילוֹת שַׁבָּת עַל הַמִּקְבְּלִים מוֹל הַמֶּרְכָּז הַמְסֻחָרִי, וְלֹא הַעֲלִיתִי עַל דַּעְתִּי שְׂאֲאֹסֶף אוֹתָן, נוֹאֲשֶׁת, כְּאַרְכֵיאוֹלוֹג הַמִּבְקֵשׁ רְאִיּוֹת מוֹחֲשִׁיּוֹת לְשִׁרְשִׁים. מִנְצַח בְּזִיכְרוֹנִי רִגַע אֶחָד שֶׁבוֹ יִשְׁבְּנוּ אֶתְּהָ וְאֲנִי בַחֲצָרִי וְטוֹנִי בְּנֵט שָׂר אֶת לוֹאֵי אַרְמִסְטְרוֹנֶג וְהַשְּׁמִים הֵיוּ כְתָמִים. רִגַע לְאַחַר מִכּוֹן הַשְּׁמִים הָאֲפִירוּ וּכְבַר הַלְכָתָּ.

27. אֲנִי מִתְגַּעְגַּעַת לִימֵי הַרְדִּיּוֹ, לְקוֹלוֹת שְׁאִין לָהֶם פָּנִים אֶלֶּא בְדַמְיוֹנִי; לְפְרוֹסַת חֶלֶה עִם חֲמָאָה וְחִלְבָּה; לְנִרוֹת הַשַּׁבָּת וְלִסְרָט הָעֲרָבִי בִימֵי שִׁשִּׁי; אֵילִינוּ. "אֲבָל הוּא זָרַק אוֹתָהּ כְּבָר בְּשָׁבוֹעַ שְׁעֵבֶר", אַחִי הָיָה עֵקֶץ וְאִמָּא הָיְתָה נְאֻנְחַת בְּעֵינַיִם לְחוֹת, "אֶתְּהָ לֹא מִבִּין כְּלוּם, אֶתְּהָ לֹא מִבִּין, כְּלוּם." הַדְּמָעוֹת הֵיוּ נְאֻסָפוֹת בְּצִלְחַת הָעֵמֶקָה, יַחַד עִם הַקְּלָפוֹת שֶׁל הַגְּרַעֲיָנִים.

28. בְּמִשְׁרַד הַפָּנִים גָּרְסוּ אֶת הַתְּעוּדָה הַיְשָׁנָה. לְפָרֵק זְמוֹן קֶצֶר, בֵּין דְּלֶפֶק אֶחָד לְמִשְׁנָהוּ – תְּמוּנָה, חוֹתָמָת, עֲדָכוֹן מְצָבִי הַמְשֻׁפָּחֶתִי, עֲדָכוֹן כְּתָבַת, נִילוֹן – הֵייתִי נְטוּלַת זְהוּת, וְלֹא הָיְתָה לִי עַל זֶה תְּעוּדָה.

29. מַעוֹלָם לֹא הַתְּפִיִּסְתָּ עִם הַשְּׂדִים. סְמוֹר גּוֹ וְקִפוּץ אֶגְרוֹפִים אֶתְּהָ מִמֵּתִין, דְּרוֹךְ, בְּשִׁטְחִים הַכְּבוּשִׁים שְׁבִינִינוּ. הָאִין הַדְּבָר מְגַחֵךְ בְּעֵינֶיךָ? מִלְחָמוֹת טְרִיטוֹרִיאִלִיּוֹת בְּכָלִים טְרַמִּינולוֹגִיִּים? בְּמִלְחָמַת הָאֶפּוֹק הַזֶּה אֵין הַרְוֵאִיוֹת אֶלֶּא עֲלִיבוֹת יוֹמִיוֹמִית אֶפְרָה, נִקְמָה פּוֹרְתָא, וּמְנַצְחִיָּה, מְצַחֲצַחִי הַהֲבָרוֹת, גּוֹסְסִים, עֲלוּמֵי־שָׁם, מְשֻׁפָּתִים נְשׁוֹכוֹת עַד זוֹב. אֲנָא, בּוֹא נְתַפְשֵׁט מִמִּילִים. נְתַנְחַם בְּדְבָרִים מוֹחֲשִׁים בְּאֶמְתָּ: בְּשָׂר, בְּעוֹר, בַּחֵם הַגּוֹף, בְּפַעֲיִמוֹתָיו. נִינַח לוֹ לְהַטְבִּיעַ בְּנוֹ סִימָנִים, כְּעֵט צִפְרוֹן עַל דָּף חֶלֶק. נְתַנְשָׁם. נִדַע. וְרַק אַחַר כֵּךְ נַחְרֹץ.

30. אֵי הַיּוֹדָאוֹת הוֹרְגַת אוֹתִי כָּל יוֹם מִחֲדָשׁ. קִירוֹת עָרוּמִים, קִצּוֹת קְרוּעִים, מַלִּים סְתוּמוֹת – מְטִילִים עָלַי מוֹרָא. סְדָקִים נִפְעָרִים בְּטִיחַ. הָאָדָם הַמְעַרְבִי, כֵּךְ שְׁמַעְתִּי, מַתִּירָא מִן הַחֲלָלִים וּמִנְחָם אֶת לְבוֹ בְּתַרְבוֹת הַצְּרִיכָה. בְּשִׁבְלִי, זֶה מַלִּים. כְּמוֹ בְּאוֹרְנָמֶנְטִים דְּרוֹם־אֲמֵרִיקָנִים, אֲנִי דוֹחֶסֶת דְּבָרִים, עָרְמוֹת, שְׁכָבוֹת, טוֹרִים, שׁוֹרוֹת, מְדַפִּים, לְרַחֵב לְגַבָּה לְכָל הַפּוֹנִים, בְּפָנוֹת. וּבְרַחֵם – מְשַׁחֲלָה מַלִּים. עוֹצֶרֶת אֶת הַנְּשִׁימָה וְדוֹחֶסֶת שׁוֹב.

31. עֲדִין אֲנִי מְצַמְצֶמֶת אֶת עֲצָמִי לְצַד אֶחָד שֶׁל הַמְטָה. הַצַּד שֶׁל הַחֲלוֹן. כְּעַת הוּא פּוֹנֶה אֶל וְאֲדִי, וְכִשְׁהוֹלִין הַשְּׁקוֹף לְמַחְצָה מִתְבַּדֵּר, אֶפְשָׁר לְרֹאוֹת אֶת הָעֵלִים שֶׁל הוֹיִסְטֵרִיָּה וּמֵאֲחוּרֵיהָ אֶת הַנְּקֻדוֹת הַכְּתָמוֹת שֶׁל הַתְּפּוּז הַסִּינִי. לֵילָה אֶחָד יִשְׁנָתִי עִם גְּבַר זָר. בְּבִקְרָה, כְּשֶׁהִידִים שָׁלוּ גִשְׁשׁוּ אֵלַי וְהַנְּשִׁימוֹת שָׁלוּ נִעְשׂוּ תְכוּפוֹת, הָאוֹיֹר אָזַל מִמֶּנִּי, וְלֹא עָזַר שֶׁהַשְּׁמֵשׁ צָבָעָה אֶת קִצּוֹת הָעֵלִים וְשָׁהוּ כְּמָה גּוֹנִים שֶׁל יָרֵק.

32. לראשונה טעמתי זנגויל מסקר בפריס, עם גבר שטילתי אתו על מנת לשכח אותך. עמדנו על הפונט נף ומתחת זרמו מים ירקים-אפרים, והוא ספר על האמן שהוא שעטף את הגשר בלבד זהב מבריק. אחר כך התנשקנו והיה לי הטעם המרמתוק בפה. כריסטו, נדמה לי. כן, זה שמו של האמן. הוא עטף גם איים בלבד ורד עז, כמו מסטיק בזוקה.

33. כבר מזמן עברתי את גיל עשרים ואחת ונראה שלעולם לא אטוס לירח.

34. ימי מותו של אבי היו מעטים ודחוסים. ארועים נדחקו זה אל זה כמו אנשים בתור לאוטובוס המאסף. יום אחד הוא התמוטט והבהל לבית החולים. מכונת לב האה הזרימה את הדם בצינורות שקופים. אחר כך מעט לדבר והרבה לבכות, נרגש ממרחקיו המתקצרים אל האלהים. זמזם לעצמו שנסוגים צרפתיים וקרא בתנ"ך. אמר לאמי "זוכרת?" אבל לא סיים קטעי משפטים. ערב אחד לבש את חליפתו הטובה ובקר אנשים שמעולם לא אהב. בבקר המחרת נפט. כל כך מעט דברים אמרנו והוא לא הספיק לומר לי דבר אחר.

35. בסך הכל בקשתי מקום משלי בין כפות ידי, מרחב חרוש קמטים, מוגן דיו לגלות בו את מקומות התרפה, להיות בו אתי, אשה. אינני קדושה. משכתי הברות פתוחות, עצמתי עינים ארכות-ריסים, רפרפתי על העור, שרטתי, פערתי את מה שסדוק. נשמתי, נשכתי שפתיים, לשון אחר -

36. תורת היחסות הפרטית שלי, לא תאומים מתרחקים זה מזה בחללית שאין כמותה ושעון עומד ביניהם, קוצב זמן אחר. רק אני, לבדי, בזמן האוביקטיבי הקבוע, אוטמת אננים לא לשמע את שאון המות זוחל בינינו חרישי משתהה בין גמות שנחפרו סביב שתילים שעוד לא הכו שרש.

שלוש בלילה, ריח לח ירוק־שחור; החושך השלם הזה הוא חורש מלחש. צבר צמרות אפל של אורנים נושב ברוח ומסרק את האוויר המחודד והצלול מקור – המיה עוטפת כל, כמו ענק טמיר ונעלם שנוהם ממעמקי גרונו. הכל נבלל. שומעים גם מרזבים נוטפים מגשם ששכך. כמה התחשק לי לאבד דבר יקר, להטיח את המצח, את אבני הנגף והמחשבות, לתלות את שמחתי, את כל רצונותיי בלילה. אז גם ימצא צידוק לכל זה, לדברים הקיימים לשם עצמם בלבד. טבלתי את הראש מעבר לחלון.

החושך במפרץ עשוי כולו מים של מרחקים. כיפת שמים וקדירה של מים מלוחים. וחלודה. ככה זה במרחבים אין־קץ.

ברזל של מנופי־נמל חורק תחת משא הלילה. שומעים את נאקותיהם עד כאן, למעלה על ההר. הלב נכמר – איך שהם צבועים אדום לבן ותכלת, כמו צעצועים ממש.

חבורה של שיכורים ואנרכיסטים בני־עשרה מפלחים את הטיילת. אחד מהם מעד פתאום והם לרגע השתתקו. אולי ירד לו דם. הייתי בטוחה, קיוויתי, שכל זה בגללי קרה. טעם חמצמץ של דם. יש לו את אותו הטעם של המעקה ליד הים. הראש שלי נחבט מתוך משחק והשיניים ננעצו בחלודה.

עכשיו כינסתי את הראש בין הכתפיים כדי שהצעוף יכסה לי את הפה בהבל חם. שתקתי. יש בזה משהו מנחם.

אורות הנוף לאורך קו החוף מהבהבים בלי סוף. לא בגלל המרחקים, בגלל עיניים מוצפות דמעות. מלמלתי לעצמי מבלי לראות: "לדמוע את אורות כל הבתים. לגמוע מרחקים במבטים."

אם אסתכל חזק חזק (חשבתי לעצמי במונחים של ילד) על מורדות ההר הזה ועל הים, על הבתים, הוואדיות, האניות והנמל, האורנים, המערות וכל מטעי הבננות שבצדי הכביש, שאנשים עטפו אותן בשקיות כחולות, אם אסתכל חזק חזק אולי כל אלה יציירו אותי בעיני רוחם ואז אדע סוף סוף מהי דמותי.

לפעמים קורה שאני מדמינת איך מכר רחוק גאה בי על איזה דבר פעוט, כמו זה שאני נוסעת מבלי לחשוב, מבלי משים כמעט, בפיתולי הדרך, ברחובותיה התלולים של העיר, ולפתע אני מוצאת עצמי בבית. אך מיד אני מתעשתת: ומה הפלא? מי לא יודע את הדרך לביתו? דווקא ברגעי שטות כאלה נדמה שאני יורדת לסוף דעתי. באותו הרגע למשל אני בטוחה מעל לכל ספק שאלו הם הרחובות והמראות המוכרים שמכירים אותי, הבית שזוכר אותי, ובטח לא להיפך.

כל המקום כולו סחוף-לילה הוא. וגם אני. הרי חופש הוא דבר בטל ומבוטל. אין בו אמת והוא לא ייתכן בכלל. רק לאחר מעשה שמתי לב שידיי, שתמיד הן שלובות, נמתחו באחת, קפוצות לאגרוף.

נזכרתי שתמיד ביום העצמאות, בשעה היעודה שבין העצב לשמחה, צפירות של אניות צפות ממעמקי הנוף – טובעות במעמקי הלב. קריאות קינה שמחות. קרום המגע הדק בין השמים והמים מתבטל.

האם ציפורים קורעות חורים ברקיע, בהמולת הערב, כשהן הולכות לישון? התכסיתי בשמים של שמיכה מעל לראש. הרהרתי את עצמי לדעת. מכיפת הגולגולת נסקה להקת מחשבות, משחרת לריק השחור. יש מי שער בשעת לילה כזאת.

שבע אלומות של חושך
שפע שיבולים דקות
שדה שמשתרע מלוא העין
לפניו ואחריו – מאום.

זהבה אשלגי / עוגת מוס שוקולד

עד שהגיעה אלי סוף סוף לביקור בבוקרסט אז אני אעמיד אותה במטבח לאפות עוגה!?

אפשר לקנות עוגה - אמרתי.

אבל דבושקה התעקשה. נכין עוגת מוס שוקולד, וכבר ערבבה את הקקאו עם החמאה והקציפה את השמנת מתוקה.

אחר הצהריים היה הרחוב לבן מרוב השלג שהיה מונח עליו. על העצים היו תלויים אלמוגי קרח שקופים.

כשיצאנו דרך שער החצר צעדנו לאט, מניחים כל רגל בזהירות, מתאמצים לא להחליק.

תני לי את העוגה - ביקשתי.

היא נשענה בידה האחת על דפנות האוטו והתקדמה בזהירות עד שפתחה את הדלת וצנחה במושב הקדמי.

מה היה לי רע בבית? אני עוד אחזור מפה באמבולנס.

יאיר התיישב במושב האחורי. עוד לא הספיק להחליף את בגדי בית הספר וכבר הודענו לו שנוסעים לבקר את ג'טה. נעל את המגפיים שרק לפני עשר דקות חלץ, ובאי רצון שניכר על פניו נכנס לאוטו.

המנוע התחמם לאט והווישרים בקושי סילקו את השלג הטרי מן החלון הקדמי. יאיר, שים בבקשה את העוגה על הרצפה של המושב האחורי. המוס עוד רך, שלא תאבד צורה - היא לקחה ממני את העוגה בשתי ידיים והושיטה אותה ליאיר. הבטתי על אצבעותיה העבות, העטורות טבעות זהב רחבות, ונזהרתי שלא להיאנח בקול.

יאיר הניח את העוגה על הרצפה מאחורי כסא הנהג והתרווח בצד שלו. מהלך שני ורגל על הברקס, כך עברנו את שער הניצחון הרומני.

לא ידעתי שהגעתי לפריס - מלמלה.

אור אדום של רמזור, האוטו שט על השלג. ההגה סבב ימינה ושמאלה בקלות מבהילה. הברקס רק הגביר את השיוט, עד שסוף סוף נעצר האוטו, מוטה ימינה. נער אחד שזחל לצידי המכוניות בחזה חשוף דפק על החלון שלידי.

כל רמזור והקבצנים שלו - אמרתי מתנשפת.

אני שמה את הראש שלי על גיליוטינה אם הוא לא קם על הרגליים כשאנחנו נוסעות.

על מה אתן מדברות? - סינן יאיר ממרבצו.

על הילד הצועני הזה שזוחל על השלג ומקבץ נדבות. ראית אותו כבר מליון פעמים. אפילו נתת לו כסף יותר מפעם אחת. מה פתאום? לא ראיתי אותו אף פעם! וכבר הוא נעמד על רגליו ליד החלון שלי, מציץ החוצה.

איייייייייייייייייייי – צעק וזרק עצמו על המושב.

מה קרה? – שאלנו בשני קולות.

היא הסתובבה אליו. היה שקט של רגע ואז אמרה – אל תזוז! אל תזוז! המעיל הסתבך בסיבוב והיא התאמצה להחזירו למקומו. דחפה ברגליה את הרצפה עד שהגוף התרומם מהמושב ואז במשיכה אחת חילצה את המעיל. הוא נכנס עם המגפיים לתוך העוגה – הודיעה לי. היה נדמה לי שהיא מחייכת אבל לא יכולתי להסיט מבט מן הכביש. האוטו התחיל להתקדם, לאט, כשיאיר נעמד על ברכיו על המושב האחורי ועקב במבטו אחרי הצועני.

הוא לא קם – אמר, איך לא קר לו?

קר לו – אמרתי – ועוד איך קר לו.

יאיר, אתה אתה? תשמע מה שאני אומרת לך, אל תזוז – היא חיפשה בעיניה מקום חניה אפשרי – תעצרי פה בצד.

עצרנו ברחוב של ג'טה. בין גבעות השלג השחור מפיח הציצו כמה כתמים לבנים. בצד הדרך הייתה זרוקה קופסת קרטון ריקה. הנחתי אותה על המדרכה מתחת לדלת האחורית.

יאיר ישב והושיט רגליים קדימה ואני משכתי מהן את המגפיים. הוא נעמד על הקרטון וסובב מגף אחר מגף על פיסת שלג לבנה בוהקת עד שהמוס החום נמרח עליה והכתים אותה.

כל הכבוד, כל הכבוד. עוד רגע אף אחד לא יידע שהמגפיים שלך נפגשו עם מוס שוקולד – אמרה כשיצאה מהאוטו, וכעבור רגע לקחה שוב את התבנית בשתי ידיים והניעה אותה מצד לצד. המוס רקד והתנועע בתוך התבנית עד שנחה דעתה, ואז נח גם הוא.

העוגה נראתה כאילו לא עברה עליה זה עתה טראומה איומה.

מה את עושה? תשאירי את התבנית באוטו.

מה קרה לך? העוגה נראית מצוין ואנחנו הולכים אֶתה לג'טה.

יאיר נכנס לתוך המגפיים והבחין שנשארו עליהם כתמים חומים קטנטנים. הוא גרף חופן שלג אל תוך הכפפות שלו והעביר אותו על המגפיים עד שנראו מבריקים ונקיים.

את לא מביאה לה את העוגה הזאת – ניסיתי.

ועוד איך שאני מביאה!

הם יקבלו שם הרעלת קיבה.

נראה לך? תסתכלי על הרחוב הזה. תסתכלי על הכניסה לבית. אם הם נשארים בחיים עם כל הטינופת הזאת גם את העוגה הם ישרדו.

יאיר נראה מבוהל. אני לא נוגע בעוגה הזאת – סינן.

בואי הנה – קראתי לה – אנחנו לא יכולים לעשות את זה. מה את יודעת על מה

הוא דרך ואיזה חיידקים יש על המגפיים האלה?
שום חיידק לא יעשה רושם על מי שנושם את הזיהום אויר שיש פה.
תאמיני לי, היא לא יכולה להרשות לעצמה להיות חולה. כל יום עבודה חשוב לה,
היא מפרנסת יחידה ועוד יושב עליה איזה פרזיט שקורא לעצמו הבעל שלה.
העוגה נראית רע?
האמת? לא.
אז קדימה, דיברנו מספיק.
רק תדעי שאם קורה לה משהו, את אשמה.
מנורה עמומה האירה את חדר המדרגות הצר. עוד לא הרימו את השאלטער
של העיר הזאת – אמרה כשמסרה לידי את העוגה – אין סיכוי שאני והיא נגיע
למעלה ביחד.
בסלון של ג'טה עמד פסנתר כנף שחור ועליו תמונות ישנות ופסלונים קטנים של
מגדל אייפל, פסל החרות ותעודת הצטיינות של האקדמיה למוסיקה בבוקרסט.
את רוצה לשמוע אותה? – אמרה ג'טה והביטה עלי.
אותי תעזבי בשקט. באנו לשתות קפה, לא לשיר.
מן המטבח עלה ריח של צ'ורבה מהול בריח חזק של קפה.
מי במטבח – שאלתי.
נו, מי? – ענתה ג'טה ושתינו צחקנו. הוא בטוח יודע להכין קפה טוב – אמרתי.
אפשר לקבל הסבר? – שאלה דבושקה.
העוגה עמדה במרכז השולחן במטבח הקטן. הבעל כבר לא היה שם ואנחנו
התיישבנו על הכסאות סביב השולחן. יאיר נשאר בסלון וקיבל מג'טה קרואסון
שוקולד בתוך שקית ניר כסף צבעוני.
העיניים של דבושקה המשיכו לשאול.
היא רצתה להתחתן עם פספורט זר – אמרתי – והתחתנה עם סורי.
הוא בא לעשות כאן כסף – הסבירה ג'טה – הוא אהב אותי כמו שאף אחד לא
אהב. הביא לי פרחים, לא פרח אחד כמו הגברים הרומנים, פרחים! זרי פרחים!
שושנים!
עד ש... – זרזתי אותה.
עד שנסענו לביקור בסוריה ושם בכפר הבנתי מה מחכה לי מהאיש הזה.
פספורט זר היא רצתה – גיחכה דבושקה – יש פה סכין?
כשג'טה ניגשה למגירה עיניה של דבושקה סיירו במטבח.
תרטיבי אותה בקצת מים – ביקשה.
היא פרסה את העוגה ביד מיומנת והניחה פרוסה אחת בצלחת של ג'טה. אני
סימנתי לה שלא תפרוס בשבילי. גם לעצמה לא פרסה.
מה זה? – שאלה ג'טה.
עוגת מוס שוקולד – שוב דיברנו בשני קולות.
למה אתן לא אוכלות?
אנחנו יכולות לעשות עוד עוגה בבית. זאת בשבילכם – אמרה.
ג'טה ביקשה עוד פרוסה. רציתי לצרוח לה שלא תאכל ורק הרגשתי כאב דוקר

בבטן ששיתק אותי.
כל הדרך הביתה שתקנו. יאיר נמנם במושב האחורי ואנחנו שתקנו.
בצהריים הנייד שלי צלצל, על הצג היה המספר של ג'טה. היה לי קר, רעדתי.
תודה על אתמול – אמרה – העוגה הייתה נהדרת. את באה היום לשיעור?
מה התוכניות שלך היום?
אני רק גומרת את הקפה והעוגה ורצה לאקדמיה – אמרה בפה מלא. יש היום
בחינות ואני צריכה ללוות כמה בנות. אחר כך אני חוזרת הביתה ללמד.
נדבר כשתגיעי הביתה.
כדאי לך לבוא, יש לי עוגה. עוגת מוס שוקולד נהדרת.

א

זה היה באיזה גלריה, ממש ביום האחרון, לאן שלא הלכנו עקב אחרינו צבא של יפנים עם הגאדג'טים המסנוורים שלהם, אתה לא מאמין איזה מצלמות יש לחבר'ה האלה, וזה לא רק מצלמה, זה הנייד וה־MP3 ונראה לי שהם גם מנגבים אתו את התחת. בכל אופן, כל פעם חשבנו שמצאנו איזו פינת חמד שאף אחד לא יודע עליה וכל פעם היפנים האלו מאגפים אותנו וכבר מכסים את הקירות עם הפלאשים, מדברים מהר אחד עם השני, יש להם הספק שאתה לא מאמין, שעה וחצי הם כבר סוגרים אתר וממשיכים הלאה, האוטובוס לא מכבה אפילו את המנוע. הרגשנו פריירים לידם. בכל אופן, פתאום אני רואה התקהלות, אני מתקרב, קצת דוחף ואז אני רואה מה העניין, קלימט, אתה מכיר אותו? גוסטב קלימט, הוא עשה דברים מוזרים עם זהב, ערבב את הציור עם המסגרת ודווקא צייר יפה, ואני קורא ליהודית ואתה יודע למה? על המסגרת בזהב אני רואה חרוט ג'ודית ועוד משהו למטה. "זה על שמך", אני אומר לה. לא הפסקנו לצחוק, אתה יודע, איזה קטעים, באמצע וינה ועוד בזהב, זה כאילו חלק מהציור הקישוט הזה, ואחר כך ניסינו להסביר לשומר שיהודית זה לא רק שם של אשה זה גם מוצא, זאת אומרת... אתה מביין? בעצם אתה יכול להסתכל על זה כאילו הוא עשה מודל של האשה היהודית וכשזוכרים את האנטישמיות, כל הזהב הזה שהיא לכודה בתוכו כמו שהם ראו את היהודים עטופים בזהב, ומתוך הזהב היא נותנת איזה מבט מפתה כזה, אתה מבין כמה עמוק מושרשת השנאה אצלם שהם כבר לא יכולים להתנתק מזה אפילו באמנות, אפילו באמנות! כמה היה כיף לחזור לארץ, תאמין לי – יופי יופי!

ב

קשה לדעת אם זה המרכז או הפריפריה שעושים את זה, העפעף שמוט כמעט לגמרי על העין, במבט מהיר נדמה שהיא ישנה אבל היא לא, אולי זה הזהב שעושה אותה לגמרי חסרת תנועה, הזהב מחבר אותה אל המסגרת ולא משאיר סנטימטר חופשי לתנועה והיא נרדמת, אולי מחוסר ברירה, מוקפת בזהב, מוטבעת בו. משהו מאד מאד נעים בפנים האלו, הרפויות והיפות, רגע של חצי הרדמות או בעצם הרדמות לגמרי, רק שריר העפעף מסיים את הצניחה האיטית ופתאום האיברים מתמלאים תשוקה כבדה ולחה.

ואז הנקודה הזו, זו רק נקודה זעירה של אור בעין השמאלית, העין הימנית כבר

כבויה והצוואר לכוד בתוך קולר רחב רקוע זהב, היא כבר איננה. לגמרי איננה, חלולה לחלוטין ורק הנקודה הזו, פסיק לבן אבל מלא מאד, לגמרי יודע, לגמרי חזק וזקן ונמצא ושופע בלי שיצטרך לזוז. הגרגיר הלבן שנוצץ לה בעין שם אותה בדיוק על הקצה, יודעת יותר מדי בשביל להמשיך לחיות וחייה הרבה יותר ממה שאפשר לדעת.

ג

בעצם כל מה שמסביב נמצא כדי לשרת ולתמוך בנקודה הזו, היא הציר, זו רק נקודה לבנה, לא קל לראות כמוה ואולי בעצם רק אני רואה, אבל כשפתאום היא נלכדת בתוך האישון השחור מאוד, היא הופכת מראה ענקית וכל העולם נכנס בה בהרחבה, האשה הזו לגמרי נוכחת עד ששום דבר לא יזיז אותה, היא כבדה מדי, בעצם היא חור שחור זוהר מרגע שאתה מתקרב אל הטווח אי אפשר שלא להישאב לתוכו, להימחק בתוכו.

גוסטב קלימט, יהודית עם ראשו של הולופרנס, 1901, שמן על בד, 133x153

ג'ני ויינשטיין, שער, מתוך סדרת 'שומרי הסף', 2007, מדיה דיגיטאלית, 120x200

ג'ני וינשטיין, מגדל בבל, מתוך סדרת 'שומרי הסף', 2007, מדיה דיגיטאלית, 120x200

ג'ני ויינשטיין, ללא כותרת, מתוך סדרת 'שומרי הסף', 2007, מדיה דיגיטאלי, 120x200

פגשתי פעם באשה
שחזר משחזר שער ראשה,
האת היא המורה ללב?
לא, היא לחשה.

פגשתי פעם נערה
והזהב בשערה,
האם מורה ללב את? כן,
רק לא לה, אמרה.

פגשתי איש שכלו אבד
היכן שאחפש לעד,
בוא אחרי סח החכם,
אך מאחזר צעד.

נכנסתי אז לבית חולים
בו אין חולה ואין מחלים,
האחיות יצאו עם ליל
וצערי כושלים.

יום עלה וגם דעה,
בארוחה הגשו בסך
כפית הכסף ולידה
אזמל נתוח נח.

בנות תועות בנתיב עור
במבוכי אזמל נובר,
האם אתן מורות ללב?
- מורות לו להשבר.

בְּקֹר, הַקְצַתִּי לְבָדִי,
אֵין בֵּית חוֹלִים, אִישׁ מְלַבְדִּי.
הָאֵם חֲתַכְתִּי דִּי, אֵלַי?
עֵצָם אַתָּה, יְלָדִי.

אֶכְלָתִי וְאֶכְלָתִי, הָהָה,
לֹא, לֹא הוֹתַרְתִּי אֶף מְנָה
כְּמָה עוֹלוֹת הָאָרוּחוֹת?
נִפְרַע זֹאת בְּשִׁנְאָה.

שִׁנְאָה פּוֹרְתִי בְּלִי פִקְפּוֹק,
בְּכָל פְּרִצוּף עַל פְּנֵי הַשּׁוֹק,
אִי מִי נִתֵּן לִי כְּסוּפִים
נִכְסַפְתִּי לְחִבּוּק.

חִבְּקוּ אוֹתִי אֲזוֹ נְעוּרוֹת
וְגַם גְּבָרִים כְּבָדִי זְרוּעוֹת,
הָאֵם סִפְקָתִי תִשׁוּקָתִי?
לֹא, עֲשֵׂה זֹאת עוֹד.

יָפָה הָיִיתִי וְאֵלִים,
מְלִים יִדְעֵתִי לְצִלְיָלִים.
הָאֵם יָפָה זְמַרְתִּי?
לֹא, טְעִיתִי בְּמִלִּים.

אַתֶּם שְׂוֹדוּיִי פָּגַע
בְּמַעַנְכֶם וְגַם נָגַע,
הָאֵם אַתֶּם מוֹרֵי הַלֵּב?
- מוֹרִים לוֹ לְהַרְגֵעַ.

מוֹרֵי, הַכְּנַתִּי שְׁעוּרִים
דִּי, לֹא יִכּוֹל עוֹד אַחֲרֵים.
הֵם צַחֲקוּ: הֵי, יְלָד, נוּ,
הַכְּנַתִּי שְׁעוּרִים?
הַכְּנַתִּי שְׁעוּרִים?
הַכְּנַתִּי שְׁעוּרִים

מֵאֲנַגְלִית חֲגִי רוֹגְנִי

רותי סרלין / אחרי עשרים שנה

הוא עומד זקוף בחלוקו הלבן,
מדבר בכטחה, בקול ברור ומוכן.
הוא בורק לחץ דם ומקשיב לראות,
הוא כותב לה מרשם ונותן הוראות.
היא נראית לו מברת... (כן, גם היא נזכרה)
בבית־ספר 'ירקון' היא הייתה המורה.

נכון, הוא ישב בטור הימני, קרוב לפנה,
לפני עשרים שנה, פתה ה' ראשונה.
שם, בטור הימני ליד הפנה,
לשאלות המורה הוא כמעט לא ענה.
היה משפיל את עיניו במבט מביש,
מחצי מבטה כבר היה מיאש.
היא שלחה הערה, הוא - האדימו פניו,
נבוך מן הצחוק שהפנה אז אליו.
הוא, בבית, תמיד התכווץ לשעור,
קרא כל מלה ושנן כל באור.
משום מה לא דבר בקול בכתה
והיא לחצה ולא הרפתה:
"להעזר בחבר? לא! עכשו זה אסור!"
"ואיך לא תבחין בין חבר לחסור?"
"היכן המחברת? תראה איזה כתב!"
כשתגדל לא תצליח לכתב שום מכתב!"
"ומה בעתיד, ממך כבר יצא,
אם אפלו במפה אינך מתמצא?"

"איך לא הבנת את מה שאמרתי?
שלוש פעמים את זה כבר הסברתי"
"שוב חוזר אתה על אותה השגיאה?
טוב, אסביר בשבילה, בפעם המאה"

דְּפִי מַחְבְּרָתוֹ מַחְוִירִים מִמַּחֲקָה,
"הִתְקַדְּמוּתוֹ בְּלִמּוּדֵים הִיא בְּלִתִּי מִסְפִּיקָה!"
כֵּן תֹּאמַר לְהוֹרְיוֹ בְּבִטְחוֹן שֶׁל מִמֶּשׁ
וְתוֹסִיף: "הֵיכָד שְׁלָכֶם תִּלְמִיד חֲלָשׁ!
הוּא זָקוּק לְקַבֵּל שְׁעוֹר פְּרָטִי וְעִידוּד"
וְלַעֲצָמָה תִּמְלִיֵּל: "הַמְקָרָה כָּבֵד אָבוּד!"

עֲזוּב וְנִשְׁפָּח, מְבִישׁ מְזֻלְזוּל
בְּאֵין לוֹ עֲזָרָה, הִתְנַחֵם בְּצִלְצוּל.

"הי, כן, אנחנו הסטודנטים, באנו לאתי מהחינוך, צעקתי אל עבר המראה. פיזרתי את השיער ואספתי מחדש, ידעתי שמי שעומד מאחוריה רואה כל תנועה שלי. המגירה נפתחה מלווה בקול מתכתי: "תעודות מזהות בבקשה." זרקנו אל המגירה את התעודות שהיו מוכנות אצלנו ביד, נדב רישיון נהיגה ואני כרטיס סטודנט, המגירה נחבטה חזרה פנימה. "כמה את אומרת יהיו לנו היום?" שאל נדב. "אין לי מושג, רק לא 16 כמו בשבוע שעבר, איזה טירוף שאין מספיק כיסאות." "את חושבת שיהיה מישהו משבוע שעבר?" "לא יודעת אבל אני מקווה שאחד ספציפי יהיה." "כן, הא.. גם אני, למרות שאני מקווה בשבילו שהוא הלך הביתה." הזמזום מודיע שהדלת נפתחת, וראשה של אתי מגיח החוצה, "בואו." נדב מחזיק עבורי את הדלת הכבדה, הוא אף פעם לא נכנס לפניי, מישהי נתנה לו חינוך טוב. "יש עליכם פלאפונים, נשק, מספריים, גז מדמיע, אוכל, או חפצים חדים?" תמיד עולות לי בראש כל מיני התחכמויות כאלה, אבל אני יודעת שאין טעם. "מה יש בשקית?" "כדור ודפים, בשביל הפעילות." "זה בסדר, מה שהם מביאים אתה יכול לסמוך עליהם," מכריזה אתי. השקית נוסעת על המסוע ואני צריכה לחזור אחורה כי צפצפתי. "אין לי כלום בכיסים, זו בטח החגורה." "תוריד. תעברי. בסדר. עכשיו אתה." "לי אין חגורה, מזל."

שוב זמזום, אפשר לפתוח. עד לכיתה נעבור בערך שבע דלתות, אף דלת לא תיפתח לפני שזו הקודמת תיסגר. כל הדרך לשם אני לא מרימה מבטי מהרצפה, לא מסוגלת לראות עיניים. לבגירים אין אלוהים. הם נועצים, שורפים אותי במבטים שלהם. רעש שרשרת המתכת הנגרת על הרצפה עדיין מצמרר אותי, אבל אתי אמרה שמתרגלים, אני מחכה. "כמה יש היום?" שואל נדב את הבחורה במדים שפתחה את הדלת של אגף הנוער. מעניין אם היא בחרה לשרת פה, היחס שלהם הוא הכי זוועתי. "לא הרבה, ארבעה. הפעילות רשומה? להוציא אותם? יאללה, קומו קומו. אין חובש, יעבור לך! קום, לך לכיתה."

נדב ואני ממתנינים בחצר, גם כן חצרו! חדר שבמקום תקרה יש לו סורגים צפופים. זה בשביל הסיור תחת כיפת השמים שמגיע להם חצי שעה ביום, אני נזכרת בדבריה של אתי. הם מתחילים לצאת אחד אחד. אני לא רואה אותו. בהתחלה הם נשענים על הקיר, לא מבינים את פשר השהייה מחוץ לתא. "הי חבר'ה, אני נדב וזו אדוה, באנו בשביל להיות אתכם בשעתיים הקרובות, קצת לשנות לכם אווירה שלא תהיו בתאים כל היום. בגלל שיום יפה היום נישאר בחצר ונשחק קצת בכדור. אבל קודם כל אנחנו רוצים להכיר אתכם קצת, אז נתמסר קצת בכדור עד שכל אחד יגיד את השם שלו, נדב."

הבחור שקיבל את הכדור השיב לנו במבט כבוי.

"מה השם שלך?" ממשיך נדב.

"לא, לא עברית," אומר אחד מהם, "אני יגיד בערבית," ומיד ממלמל רצף מילים שנשמעות מוכרות.

"אה.. אחמד. יופי, עכשיו תגיד לו שימסור ומי שתופס צריך להגיד את השם."

"ג'מאל."

"עדל."

"אדוה."

"אלכס."

אין באשאר.

"כדורגל סיני אתם מכירים? אני אסביר ואז אתה בערבית, נאעם? אז ככה..."

קירות הפלדה מזדעזעים, לא רגילים לשמוע קולות של צחוק. בין זריקה לזריקה אני בוחנת, מנסה לנחש כיצד אנס בועט בכדור, או רוצח? איך מישוהו שבבוקר הכה קשישה, מצית סיגריה? לא, זה לא מעניין אותי, אני מתנערת. הפלדה משאירה את המציאות בחוץ.

נפסלתי. אני מחוץ למעגל. בפעם הראשונה ששיחקנו פה כדורגל סיני, באשאר היה זה שתירגם לערבית. שלושה שבועות הוא היה פה. בשלושתם חזרתי עם רטוב בעיניים וכואב בלב. בפעם האחרונה הוא הגיע באמצע הפעילות, כל כך שמחתי לראות אותו, לפני כן לא נפרדנו כמו שצריך. זה היה לפני שהבנתי שפה זו רק תחנת מעבר למצב הקבע. בית המשפט לא הספיק לדון בו והוא חזר. שמח לראות אותנו, פרצופים טובים יש אפילו במקום כזה, הוא אמר. אני מקווה שהוא כבר בבית, שהוא אמר לאימא שלו שהוא אוהב אותה כמו שאמר שיעשה. אבל הוא אמר שהוא פה על הכי גרוע, ועל הכי גרוע לא הולכים הביתה.

בסוף הפעילות כל אחד עומד ליד התא ומחכה להיכנס. עכשיו אני מקפידה להגיד שלום, מאחלת להם שייגיעו מהר הביתה, לוחצת יד גם אחרי שהם בתא. הם צריכים את זה. את הנגיעה בכתף שהיא לא הובלה, שהיא ליטוף. את המבט המכיל ולא המאיים כמו של אלו בכחול. את ההבנה.

בדרך חזרה הזמזומים מעיקים יותר. הדי הצחוק שמהדהדים באוזניים מתערבבים עם המחשבות על ג'מאל במכנסיים שקטנים עליו ובנעלי אצבע. על איך הוא כיווץ את האצבעות של הרגליים כי קר. על עדל שאמר שלא רצו לתת לו תוספת לחם והוא עדיין רעב. על אלכס שיודע שהעבודה במשלוחים כבר לא מחכה לו כי הוא כבר פיספס ארבעה ימים ואיך אימא מסתדרת. על אחמד שאימא שלו זרקה את הגורים של החתולים כי הוא היה היחיד שטיפל בהם, וחווץ מזה מחכה לו עוד מלא בלאגן בחוץ. ועל באשאר, תמיד על באשאר.

נוסעת
וכך פתאום
באמצע הרחוב
מכונית סגולה
תחת פריחה סגלגלה עושה לי טוב
אבל צריך לחזור, לחזור לחדר האפר
עושה לי רע
מחשב באמצע שלחן
מעטפת לבנה עם מסך אפר
ואותיות שחרות
ואני מולו
והוא מולי
אין שיח
הכל חד-כווני
ולא צבעוני
מחשבות ורעיונות
על מסך אפר
באותיות שחרות
גם אם המעטפת לבנה
לא הופכות לפריחה צבעונית
ולא מובילות למרחב פתוח
גם אם כתבתי על
מכונית סגולה
תחת פריחה סגלגלה
וזה עושה עצוב
והרגשה כבולה
אבל יודעת שיש רחוב
ויש פריחות
וזה עושה לי טוב
וכבר חושבת על הדרך
לרחוב
מהפנה שלי
בחדר האפר
לנסע עוד ועוד
רחוק רחוק

أن تنام في العراء
يعني ان تخاطب السماء
دون وسطاء
دون وجهاء
دون أنبياء

*
والآن أقول لنفسي
هيا ارفع يدك وانسى انها يدك
لكي تضرب خدك الأيمن بقوة
ليس لأنني أحب الألم
وليس لأن يدي عنيفتان
ولكن لأنهنض من نومي
بعد ليلة ليلاء

*
غضب قوي في داخلي
ليس عليكم أيها الفقراء
ليس ضدكم يا من لا تملكون
شروى نقير
بل ضدكم
يا من تمصون الدماء
يا من مصصتم دمنا
وابقيتمونا

*
في العراء ننام
وأنا نائم على طرف الشارع
أفتح شباكين
يعني أن أفتح عينين اثنتين
اليمنى شباكي الأول
واليسرى شباكي الثاني

*
النوم على الرصيف يعني
أن تسمع النباح والعواء والصراخ
بأقصى درجات الصوت
فلا شباك يحميك
ولا سقف يأويك

وتتقن نفسك أنك في حلم جميل
كي تنام أو علك نائم

*
أحيانا أنام تحت شجرة
آكل من ثمارها أحيانا
وأخرى تأكلني ثمارها
تلسعني صراصيرها الليلية
وأحيانا ألسعها

*
على الرصيف
ناكل خبزنا المغموس بالألم والمرارة
على قارعة الطريق نموت
ولكن نحلم بالغد الآتي
يحمل معه شمساً ... ونواره
يحمل معه بيتاً وأرجوحة
ولعبة جميلة لطفلتي جميلة
وعسل نحل صاف لصديقتها صفاء
نحلم بسقف ... ببيت وهناء

מופיד סידאווי / ללא קורת גג

לישון ללא קורת גג
זה לדבר עם השמים
בלי מתוכים
בלי נכבדים
בלי נביאים

*

אני לן תחת עץ,
לפעמים נוגס בפריו,
הפרי בי שניו נועץ וטורף אותי.
חרקי לילה עוקצים בבשרי
ולפעמים אני בהם נועץ ארסי

*

לישון על שפת המדרכה
זה למות בשתי מטות,
מטת חם ומטת קר
זה למות בשתי עונות,
מיתת שרב ומיתת כפור

*

אני ישן על שפת הרחוב,
שני חלונות לעולם פותח
שתי עינים לשמים פוקח
חלון ימין - עין,
חלון שמאל - עין, ומכאוב

ג'מילה וספא שמות של בנות. ג'מילה בערבית משמעו יפה וספא משמעו טהור.
תרגום ועיבוד : מופיד סידאווי ומשה יצחקי.

*

לִישׁוֹן עַל שְׁפַת הַמְדַרְכָּה
לְשִׁמְעַע קוֹל יִלֵּל וּנְבִיחָה מְרֵה
כְּזוֹ שְׂאֵת עוֹר הַתֶּחַף תִּקְרַע.
וְאִין מְגִן וְאִין שְׁמִירָה,
לְלֹא חֲלוֹן לְלֹא תִקְרָה.
חֲלוֹם יִפֶּה תֹאמֵר לְעִצְמֶךָ. הַמִּין,
אוֹלֵי תִישֵׁן, אוֹלֵי אֶתָּה כִּבֵּר יִשָּׁן.

*

וּלְעִצְמֵי אֲנִי פוֹקֵד:
"הֲרִים הַיָּד וּשְׂכַח כִּי זוֹ יָדָךְ
וּסְטֹר עַל לְחִיךָ בְּכוֹחַ, וְאֲנִי הָעֵד
שְׂאֵת הָעֲנוּי הַזֶּה אֵינִי אוֹהֵר,
וְדַאי לֹא לְהַכּוֹת בְּיָדַי אֱלִימוֹת,
אֲבָל אֲנִי חָיֵב לְהִתְעוֹרֵר
מִלֵּיל הַבְּלָהוֹת.

*

חֲרוֹן אַפִּי אֵינִי מְפָנֶה
אֲלֵיכֶם חֲסָרֵי הַכֹּל.
אֶלָּא אֶל הַגּוֹזְלִים
אֲלֵיכֶם הָעֲלֹקוֹת,
אוֹתָנוּ
יִשְׁנִים,
לְלֹא קוֹרֵת גַּג
הַשְּׂאֲרָתָם
וְדָמְנוּ מִצְצָתָם

*

עַל שְׁפַת הַמְדַרְכָּה
נֹאכַל פֶּת מְרוּחָה מְרוּרִים
שֵׁם נְמוֹת מְנוֹת מֵר,
אֲבָל שֵׁם נְחֹלֵם עַל הַמְּחָר
הַנוֹשֵׂא בְּכַנְפוֹ שֶׁמֶשׁ וּפְרַח
בֵּית וְנִדְנֵדָה
וּמְשַׁחֵק יִפֶּה לְבִתִּי גִ'מִּלָּה
וּדְבֵשׁ דְּבוּרִים טְהוֹר לִידִדְתָּה סְפָא,
קוֹרֵת גַּג, בֵּית וּשְׁלוֹהַ

הגיע הזמן שלי להתמודד עם משיכה וחסר אונים
ולנסות להסביר את הדברים עצמם
ומה יש בו שגורם לי לרצות
לעמוד במטבח ולבשל כל החיים

בינתיים מוכנת רק המטפורה שגליתי
את רפיון עלעלי ואת נטייתם
להפתח ולהסגר
תלויים בהסתובבות הפדור
סביב החמה

בֵּין מְעִילֵי הַפְּרוּהָ שְׂבָאוֹן
קָרָן אֹר
שְׁנוּפֶלֶת עַל כַּף יָדֵי
מִתְרַחֶבֶת עִם כָּל
חֲרִיקָה אֲנִי
מְרַגֵּשָׁה אֶת
הַחֹרֶף הַגָּדוֹל
מִזְדַּחֵל וּבָא
בֵּין רַחֲשֵׁי תְּזוּזוֹת
הוֹרֵי בַּחֲדָר

אפרת לוין, ללא כותרת, 2007, טכניקה מעורבת על בד, 90x70

אפרת לוין, ללא כותרת, 2007, שמן תעשייתי על בד, 90x70

* / לימור קריגל

רְשָׁמְתִי לְעֶצְמִי
אֶת הַפְּרָפֶר הַזֶּה
מְעַמְעֵף בְּצַבְעֵיו בֵּין כּוֹתְרוֹת

אֲנִי כִּבֵּר רְשׁוּמָה פֹּה
בְּתַמְצוֹת,
בְּדַחֲסוֹת שֶׁל רֶנַח בּוֹרֵד,
בְּסַגְנוֹן גּוֹפֵן סְטַנְדָּרְטִי

בְּמוֹטְצִיָּה מְשַׁכְּלֶלֶת שֶׁל נִיר מְכַתְּבִים
אֵין מַסְגֵּרֶת דְּגִים מְנַצְנֶצֶת
לְשִׁחוֹת בָּהּ

הַפְּרָפֶר עָף מִן הַכּוֹתֶרֶת
וְצִפְרֹן הָאֶצְבַּע עוֹקֶבֶת אַחֲרָיו
מְעַלְעֵל בְּטָקְסֵט
סְבוּךְ צְבָעֵי הַסּוּאָה
רוֹקֵד רְקוֹד
סְטֵפֶס
הַצְּעָדִים הֵם
אֶחָד אֶחָד

אָני רוצה שתשב כמו כלב
לִיד הדלת
ותכשכש בזנב
כל פעם שאני חוזרת
מהעבודה תעשן
או תשב בחדר ליד המחשב,
תלעס את השקט בשנים
מחדרות היטב.

אל תדבר אתי על ילדים.

אָני נשבעת לך
שאם תגיד לי עוד פעם
שזה שאני תרפיסטית
אומר שאני בן אדם טוב
אני אקח את המחבט
ואנפץ לך את הראש.

אחר כך אפרש את המוח שלך
על השלחן
ואפעיל את מאורר התקרה.
זה כבר יסדר לך את המחשבות.

טלי כהן גרבוז, מתוך סדרת 'Dog Day' 8-2007, צילום בפילם 35 מ"מ

טלי כהן גרבוז, מתוך סדרת 'Dog Day' 8-2007, צילום בפילם 35 מ"מ

בצהריים, בדרכי הביתה, ניסיתי להיזכר מתי זה היה בדיוק, מתי הסדק הפך שבר.

אולי היה זה בסתיו, כשהרוח נשאה בחיקה תחושה חמקמקה שהצליפה בפנים וליטפה בבטן.

או אולי היה זה בחורף, כשעננים מסוכסכים טפטפו טיפות של רעל צורב על עור הפנים החשוף.

או אולי היה זה באביב?

אולי בקיץ?

אולי בכלל כל זה לא היה אלא רק בדיה שבדיתי מליבי, אחרי הכל זה הפך עניין של הישרדות.

ברגליים עייפות ורחם מתכווץ אני נכנסת אל הבית, מרתיחה מים בקומקום ומחליטה.

בהתחלה עוד נראה היה שאין לי כל סיכוי נגד עצמי, ובטח שלא נגדך אבל כשהקפה מחליק פנימה בנחשולים שחורים ומתפרעים אני יודעת שהלילה ייפרדו דרכינו... מי לחיים ומי למוות... אחרי הכל זה עניין של הישרדות.

אז אני יוצאת מהבית וחוזרת אליך בפעם האחרונה עם כאבי מחזור ורעל בבטן. הידיים העייפות שלי אוחזות בקושי בסל כביסה ורוד מלא בהבטחות מקומטות ובושה אחת מעומלנת. כפות רגליים יחפות חוצות את השבילים המפותלים והמבולבלים אליך. אבל הראש, הראש צלול כמו שלא דמיינתי שאפשר – אתה האחרון ברשימת הוויתורים שלי.

האחרון.

מעליי השמש מחרחרת חרחורי חיים אחרונים ומיואשים. תחת כפות הרגליים השבילים מתבלבלים ואני מאבדת את השביל אליך, שפעם היה מוכר ופשוט... ובכל זאת אני ממשיכה כי משהו חייב להיעשות, כי משהו חייב להשתנות כי חייב להיות פה משהו... אתה בכלל מצליח להבין?

ולרגע, כשהעיניים מרפות מסירובן העיקש לא לראות, אני מוצאת שלט עץ ישן שפעם תלינו יחד בכניסה לדירה שלך, שהייתה שלנו. "כאן מתקנים כנפיים שבורות של מלאכים." תחת הכתב חץ, מורה על הדרך.

עוצרת.

מתעכבת על הכתב הילדותי ונותנת לאוויר להתערבב ברעל שבבטן.

מתוך השיחים מזנקת בריצה מבוהלת ומגושמת אימא חזירה, אחריה נגררת

שיירה מתמשכת ואין-סופית של חזרזירים, רצים בכיוון עליו מורה החץ בשחור דהוי. אני מרגישה איך הלב מחליק בבהלה, ניגר עם הווסת, נשטף ונספג אל תחבושת היגינית מדי בכניעה.

בום, בום, בום, בום.

בצלילות הסותרת והפוצעת של ראשי אני יודעת שיש צורך במנוסה, אבל הרגליים... הרגליים רוצות גם, רוצות כמו והן רק רגליים אז אני נותנת להן. פסיעות ארוכות בין שיחים סבוכים ואבנים חדות, החצאית נתפסת בענף שבור והעיניים טרם התרגלו אל העלטה שנפלה עליי פתאום. הראש נחבט, השיער נתלש מהקרקפת, הסל מתגלגל על האדמה הלחה והבטחוחתי נרמסות תחת כובד משקלי.

אני לא מפסיקה, לא אני, לא הלילה.

הלילה זה הלילה שלנו, אתה שומע, הלילה אבוא אליך ספק פיה טובה ספק מכשפה ואשקה אותך דם, אהפוך את הבדיה לאמת ואת האמת לבדיה, אוהב אותך לרגע ואוותר.

הלילה.

קול פצפוף הענפים כמו מלטף את איברי הכואבים במתיקות לא אנושית ורק בין הרגליים אפשר לשמוע איך מטפטף הכאב בסתירה, בהתרסה, טיפה אחר טיפה. אני רצה, נוחרת נחירות כנות, נותנת לגוף לגדול, להתחזק, לשנות צורה. מול הסקרנות שמתעוררת בתוכי פנימה ומבקשת להביט אחור, לחרוט במדויק מה השארתי, להיפרד מהאפשרות האחרונה להיות שלך, עומדת אימת הלילה, לוחשת אליי בקול רקוב לבוא אליה, להזדווג אֶתה על מצע מחטים עד הישמע האות, עד צאת הגניחה.

ואני באה.

לבנה עגלגלה מבצבצת מבין צמרות העצים, עופות לילה מבקשים אותי, מזמינים אותי לחלוק גבהים לא מוכרים ועונג בלתי מתפשר.

אני עוצרת.

לרגע אני נותנת לך לחדור אליי מתוך התגוננות, מתוך התבוננות, מתוך פחדנות, מתוך התפלצנות אבל מיד אני נמלכת, לא נותנת ליותר מסנטימטר בשר.

אני אלה עכשיו.

ואתה, מה אתה?

שולפת ציפורניים, נותנת להן להינעץ בקליפתו של גזע עץ מחוספס, הרגליים בגמישות לא מוכרת מעלות אותי מעלה מעלה.

לשבת על ענף עבה, להסכים לזיזים חצופים לחדור אל הבשר, למסמר אותי אל תחושת הפלא הזו.

אוושת הרוח בעלים נשמעת כמו תפילת נעילה של יום הכיפורים ובתוכי אני יודעת שכל היופי שפרוס לרגליי כבר לא שייך לך, אני אלה עכשיו, אתה שומע? הלילה זה הלילה האחרון שלך.

אתה שומע? אני צורחת.

אני שומע, אתה עונה.
למטה, בין פיתוחי השורשים, העיניים רואות את גופתך המתוקה מוטלת בתנוחה
עוברית, מלמעלה האוזניים שומעות את פעימות הלב והצליל היבש של מילותיך.
ממעמקים אתה קורא אליי, מגבהים אני צורחת אליך שהלילה הוא הלילה.
בואי.
מנרת, נוחתת על הרגליים ופתאום אתה נראה יותר קטן ממה שזכרתי... קטן
ומעורר חמלה.
מי את?
מי אני? מי אתה? תראה אותך... מי בכלל יאמין לי שאתה, הגדול, הרחום, החנון,
ארך האפיים ורב החסד התכווצת למינימום?
מי אני? מי אני? תראי אותך, אישה.
אני אלה עכשיו.
ואני, אני עדיין האלוהים שלך? כמו אז?
להביט בך, בצלעות הבולטות ובריאות הנאבקות על כל טיפת חמצן ולרצות לשוב
ולאהוב אותך, לרצות לשוב ולהזדקק לך... לרגע כמעט ואפשר ליפול במלכודת
הפיתויים המתמסכנת שלך, לרגע אפשר להרגיש איך טיפות הדם קופאות בצוואר
הרחם ומבטיחות בחודש הבא להפוך לחיים מלאי אמונה ורוח... אבל רק לרגע.
ואחרי שהילכתי יותר מדי על החבל הדק שמפריד בין האהבה והשנאה אליך מודה
אני בפני עצמי, מלכה חיה וקיימת שהחזרתי בי נשמת בי בחמלה רבה.
ואתה? מי אתה?

מי קבה עולים בְּשֵׁטִי
מִזֶּן הָאֲתָמוּל
מֵעֶפֶל וְדָהוּי
מִתְנַת פֶּז אֲרֻגְמָן
מִגּוֹפִי

אֲרַכֵּן לְבָדִי
אֶל אֶסְלָה מִמְרַקָּת
בְּמָה מְזִהֵיָרָה
לְפִלְחֵן מְקַדָּשׁ
יֵצְאוּ לְדַרְכְּכֶם
יִקְרִי

דַּרְכְּכֶם בְּבִיּוֹב
בְּשׁוֹרָה מְעַנִּינָת
בְּסָחִי עוֹלָם
בְּתַחֲתִית אֲשַׁפְּתוֹת
שְׂאוּ בְרַכְתִּי
וּמְסֵרוּ עִמְכֶם
תְּזוּנָה לְאֲדַמַּת
מִחֲרָאוֹת

וילון שָׁנַד חֵלוֹן דּוֹפֵק
אָדָם יוֹשֵׁב בְּבֵית רֵיק
מֵרֵאשׁ כְּבֹד עֵשֶׂן יִפּוּג
וְלֵב דִּיּוֹ בְּנִיר סָפוּג

רָגַע עָרַב מֵאַחַר
וּבָא חֶסְדוֹ שֶׁל הַמְּחַר
בִּיפֵי קֶצֶב הַמְּלִים
צְבָעֵי בֵיתוֹ הַחֵם נִגְלִים

חוֹלֵם הָאִישׁ לְרַגַע דֵּל
רוֹצֵה סִבָּה רוֹצֵה בְּגִלָּל
אֵךְ כָּל אֲשֶׁר נוֹתֵר לְדָרֵשׁ
נִרְאָה מְכַר נִשְׁמַע נְדוּשׁ

וּבְקוֹמוֹ מִן הַכֶּסֶּא
יִשְׁכַּח אֶת שְׁהִיָּה עוֹשֶׂה
אֶת מַלְחַמְתָּם שֶׁל צְדִיקִים
פּוֹרֵט הַרוּחַ לְרִיקִים

נוֹתֵרָה יָדוֹ קְפוּצָה הֵיטֵב
סָבִיב זֶהָר אֲשֶׁר בְּלֵב
שָׁלֵא נִתֵּן לְכָל תְּאוּר
לֹא הִצָּגָה וְלֹא סְפוּר

רַק קֶסֶם בְּמִנְהָ קִטְנָה
לְשַׁעֲת יוֹמוֹ הָאֲחֵרוֹנָה
בְּטָרֵם יִשְׁכַּב יָדָם
נִגְמָר הַשִּׁיר נִגְמָר הַיּוֹם

תמרה אור סלילת / תקוה אולימפית

הַשְׁתַּהוּת, הַסּוּס, וּבְכֹל זֹאת -
קִפְצָה. הַרְגֵל דּוֹחֶקֶת
אֶת הָאֲדָמָה וְלִשְׁבָרִיר שְׁנִיָּה,
מוֹצֵאת אַחִיזָה בְּבִלְתֵּי־נִתְפֹס, בְּלֹא־
יֶאֱמַן כִּי יִסְפֹּר, בְּתִהְלָה הַדְּלִילָה
כְּקוֹל דְּמָמָה דְּקָה, אַחַר דְּקָה,
וְהַזְמַן דּוֹהַר, אִיזוֹ מִשְׁמָעוֹת יֵשׁ
לְשִׁבָרִיר שְׁנִיָּה הַמְפָקֶע
מְכוּחַ הַמְשִׁיכָה, כּוּחַ הַמְעִיכָה,
וּבְכֹל זֹאת...
קִפְצָה!

מרים אבוקסיס / אם החלטת לשנות את חיך

אם החלטת לשנות את חיך
פתחי את מפת הקוד
הסודית שלך
פענחי אותה ברחל הקטנה
בחרי את המקומות
הנכונים להגיע
הלגי מראש
על הקניונים המבתרים
זה לא הזמן לשופינג מכלה
גדרי את הכאב
ואת הנמר, קשרי היטב
שלא תוכלי לרדת אל בין הבתרים
במיחד, עד שיעלה האור.
וכשאיירו כנפי השחר במזרח
פסעי, הקשיבי לצניפת הרוח
לסימנים
לגלים
לרועים
ולרואים
עד שתגיעי לנקדת תצפית
חדשה
לה צפית
המצפה לך מבראשית
שתגלי אותך
במלואך
ובה תצרי את עורקי חיך הארכים
הזרימי בהם תבונה
של שמחה, אהבה ותאווה חדשה
לכל.

אשה הייתה בעיירת הולדתה של סבתי שנבדלת הייתה מן הבריות. לא מבוגרת הייתה אך גם לא צעירה, וילדים לא היו לה. שאר נשות העיירה היו מתרוצצות מבוקר ועד ערב, טרודות באלף אלפי טרדות שאמהות נטרדות בהן, והיא – ימים שלמים הייתה נבטלת מכל מלאכה, ולא הייתה לה שמחה אלא בבעלה אותו אהבה בכל לבבה ובכל נפשה ובכל מאודה, והוא שעשועיה יום יום. לעתים – כשהייתה מגיעה אל השוק או אל הקצב, לבית-הכנסת או אל המקווה, במחילה, הייתה נתקלת ברעותיה משכבר ושוהה עמן מעט. ואם עמן שהתה – איך אמרתי תחילה שהייתה נבדלת? אלא שנשים – כדרכן של נשים – לא בטלה שיחה מפיהן, ואם בטלה – מייד תופס את מקומה הזמר. בזו אחר זו, מגוללות היו את סיפוריהן האחת בפני רעותיה: סיפורים שדמע נשזר בהן והציף כל עין, וסיפורים שהצהילו את הלבבות; סיפורים על זוטות היום-יום שגדשו חייהן – דברים שקרו אך אמש, עם הבעל, החמות והילדים – וסיפורים על ימים רחוקים שהיה היו ושמא כלל לא היו – אך עגינה הייתה להן בכאן, ובעכשיו, ובלבבות. ואותה אשה – לאה שמה – יושבת הייתה עמהן, מקשיבה – ולא מספרת דבר.

סיפורים היו לה ללאה. ושמא אדייק: סיפור אחד היה לה, ללאה. סיפור אחד שמילא אותה וגדש עד כי לא נותר מקום לאף סיפור אחר זולתו, סיפור אחד – שבו הייתה הוגה בשכבה ובקומה, יומם ולילה. אך על שפתיה – לא עלה. ואף שיר היה לה ללאה: זמר אחד מתרונן ונמשך שניגונו מתוק, ומילותיו מרירות, והוא נוגן בה בעוצמה מדי יום ביומו, בשבתה בביתה ובלכתה בדרך, בכל ארחותיה. אך את ניגונו – לא שמע אדם.

לעתים אנחה הייתה יוצאת מפיה. רעותיה, שחומלות היו עליה, היו אומרות לה "לאה, אנחה משברת חצי גופו של אדם. והרי דאגה בלב איש – ישיחנה. ספרי, מה על ליבך?" אותה שעה – לא ידעו הן – היה הסיפור מסופר בקרבה. לעתים כה רצתה לספרו להן והייתה מרגישה את המילים עולות צפופות צפופות מאיימות להתפרץ במעלה גרונה – אך אז הייתה פונה מהן הלאה, ושוקת. יש ובת-צחוק רפרפה על שפתיה ומצחה היה מואר. היה זה השיר – אך קולו לא נשמע.

* * *

ימי שישי – ימים שהמולה רבה בהם. הכל מתרוצצות להספיק צרכי שבת, אך לא בבית לאה. בדממה ובנחת הייתה מכלה מלאכותיה ועוד סיפק היה בידה לפוש עד בוא השבת. כך היה גם באותו יום שישי בו אירע סיפורנו. ביום זה השכימה קום כהרגלה, שפתה סירים ולשה באיטיות את הבצק בידיה החזקות – וכל אותה עת הסיפור סופר בתוכה לפרטיו. אחר קלעה חלות עדינות למראה, סידרה את הבית, והשיר התרונן בקרבה. משראתה שהכל נאה ומוכן ועתותיה בידיה, אמרה לעצמה: 'אלך לנום את שנת הצהריים עד ישוב בעלי מעבודתו, שערנית אהיה לשעות הערב הארוכות בהן ישיר לי אשת חיל, ונשמח בשבת מלכתא, וזה בזה, ובאהבה שנתן לנו האלוהים'. אמרה – ועשתה, והסיפור והשיר בבליל מוזר מלווים אותה עד שקעה לתוך החלומות.

והנה, קרה, כפי שיקרה לעתים, ופיה של לאה נשמט ונפער לרווחה ואף נותר פעור מתוך רפיון שנתה. ראה זאת השיר שבקרבה והבין את שעת הכושר שזומנה לו. מיד פרח לו מגרונה טורים טורים, חלץ את תוויו, הסתלסל בריקוד משוחרר בחלל החדר, וחמק מבעד לחלון שהיה פתוח קמעא – הישר לרחוב! הקיף השיר את הבית פעם, פעמיים, ובפעם השלישית צנח בכל המון טוריו, והפך לזוג מגפיים גבוהים, שחורים וכבדים, מגפיים של גבר. צעדו המגפיים, ונעמדו על מפתן הבית.

ראה זאת הסיפור – ומיהר לצאת אחריו! דחס את שורותיו הארוכות והצפופות מבעד לפה הפעור ומילא את החדר הקט עד אפס מקום. ניסה להידחק דרך החלון ולא יכול היה. סרג הסיפור את עצמו לולאות לולאות, והפך לאדרת גדולה, רחבה, כבדה וחומה, אדרת של גבר. תלתה האדרת את עצמה בכניסה, בצד הדלת. ולא המשיכה לנום את שנתה.

אותו היום ערב שבת היה ובעלה סיים מלאכתו מוקדם. לא הרבה שמחות היו לו בחייו, אך ערב שבת היה אחד מהם. עודו הולך, ומרחוק ראה על סף דלתו, זוג מגפיים גבוהים, שחורים וכבדים, מגפיים של גבר! 'מעניין מי בא לביקור', תהה לעצמו. החליק חולצתו להקביל את פני הזר, פתח את הדלת – והנה, אין איש! אבל בכניסה – תלויה אדרת גדולה, רחבה, כבדה וחומה, אדרת של גבר!

"מי כאן?" קרא בקול.

מחדר השינה נשמעו לו מלמול רך ותנועה. נכנס האיש ומצא את רעייתו, בחירת לבו, שוכבת במיטה ופניה אחוזות תנומה.

"מי כאן?" שאל אותה שנית.

"מי-מי?" תהתה, "אין כאן איש."

"איפה הוא?"

"איפה מי?"

"הגבר. זה שמגפיו מונחים לו על מפתן הבית. זה שאדרתו תלויה לו בפנים, ליד הדלת."

"אילו מגפיים? איזו אדרת? לא היה פה איש! לא ראיתי דבר!"

דין ודברים שהיו ביניהם – עלבונות שהטיחו זה בזה, חוסר אמון וכעס – לא אלאה אתכם בפרטיהם. דרכו של עולם שריבים קשים הם, ריבים בין אשה לבעלה – על אחת כמה וכמה. כל העיירה שמעה את ריבם, הוא בכה והיא בכה, מגפיים ואדרת, ואין מתרץ לקושיא. לבסוף נטל האיש בחמתו את מעילו ויצא אל הרחוב, מותיר את לאה מתייפחת, מאחור.

יצא האיש אל הרחוב ופגע במגפיים. ניגף לאחוריו, פגע במשקוף, ודם זב ממצחו. ראו זאת השכנים שהביטו מחלונותיהם, השפילו עיניים והגיפו את החלונות. שמע האיש את החלונות שנסגרו, נכלם שחוזים בעלבונו ורץ אל הרחוב. רץ, אך לא ידע לאן יפנה בצר לו. חשבה נפשו לילך לבית-הכנסת להתפלל לאל ולבכות את בכיה אך ערב שבת היה, עוד מעט העדה תתקהל שם. נשמטה נפשו, נעשה ראשו סחרחר וכוחו עזבהו. בין כה וכה, נשאוהו רגליו והוליכוהו עד שיצא אל מחוץ לשוב.

הלך האיש אנה ואנה, לבו דווה והשבת בפתח. נשא עיניו וראה והנה הוא עומד בשער בית הקברות. סבר לעצמו: טוב הדבר. הנה אני אָבֵל, ומקום לאַבְלִים יש כאן.

התקין לעצמו מקום ללון – אך ללון לא יכול היה. קצרה נפשו למות. הרים את קולו בבכי ובתחנון, עד נכנסה השבת. לפתע שמע קולות מספרים זה עם זה. השתתק והקשיב.

לא ידע אותו תם – רפאל שמו – שרוחות יש ששטות בעולמנו, מתערבות בין הבריות ומספרות מעשיהן – אך מעשים ששמע אותו לילה נגעו אל לבו. בקי היה בתורה, בנביאים ובכתובים ושנה במדרש, בהלכות ובאגדות וידע כל הברכות כולן, אך סיפורים ששמע אותו לילה לא שמע מימיו. מה סיפרו אותן רוחות ומה לא סיפרו שם: על גברים ונשים סיפרו, על אמהות וילדיהן סיפרו, על מעשי חתן וחמות. סיפורים ששמע הצהילו את לבו עד ששכח שעגום היה, אחרים הרעידו כל נים שבו ושטפו עיניו בדמע. דרכו של עולם שאדם שוכח צרותיו ומוצא מזור ליגונו, בהקשיבו לסיפורים של אחרים. כן דרכו של עולם, שבכל אחד מהסיפורים מוצא אדם את סיפורו שלו. היה רפאל מקשיב, אחוז אלם ופליאה, ובכל סיפור מהפך היה בחייו. זוכר היה ללאה חסד נעוריה ומהרהר על עתידם. עשר שנים שהא עמה ולא זכה להַבְנוֹת ממנה, אך בטובה ממנה לא חפץ. נכמרו רחמיו על אומללה זו שהיה מחבבה ביותר ותהה מה כעס עליה והלך לו. רצה לשוב ולשמחה. נזכר מעשה מגפיים ואדרת – ושב ושנאה. היה מיטלטל והולך, וחושך סביבו, וכוכבים רמים בשמים, ורוחות מספרות, והוא מאזין. והנה עוד רוח האומרת לחברתה "חברתי, מה שמעת?" אמרה לה "סיפור ששמעתי היום לא שמעתי בכל ימי שבשני העולמות גם יחד". מיד עמדה וסיפרה לה מעשה באשה אחת, שהיה לה סיפור אחד והיה לה שיר אחד, ולא למדה לשונה לדברם, עד שיצאו מפיה בשנתה והפכו למגפיים ולאדרת.

דברים שבין רוח אחת לרעותה נשמעו והפיחו בו חיים, שחכם היה רפאל והכיר במי דיברה הרוח. מיד נתפרש לו הכל ושמח שמחה גדולה. קפץ ממקומו, התנער ואץ ברגליו, ודרך ארוכה קצרה נהייתה לו. עוד מרחוק ראה אור בחלונו ונפשו גבהה. פתח רפאל את הדלת וראה את לאה רעייתו יושבת ליד שולחן השבת ועיניה רכות מבכי, שכל אותה העת הייתה מבטת חליפות באדרת ובמגפיים שהניחה למרגלותיה והייתה מצטערת הרבה. נכנס רפאל ולאח שתיקה. השפיל רפאל את עיניו, ואמר: "מחלי לי". קמה לאה ממקומה ועמדה בלי ניע ליד השולחן. פתח רפאל זרועותיו לרווחה, ונפלה לאה ברעדה לחיבוקו החם. ליטף רפאל שיערה, מחה דמעותיה, נשק את המלח שיבש על לחיה ולחש לאזנה: "אני יודע הכל. הכל, לְאֶתִי, גלוי וידוע לי כעת – רק דבר אחד איני יודע. אנא, לאה, ספרי לי את הסיפור! שירי לי את השיר!"

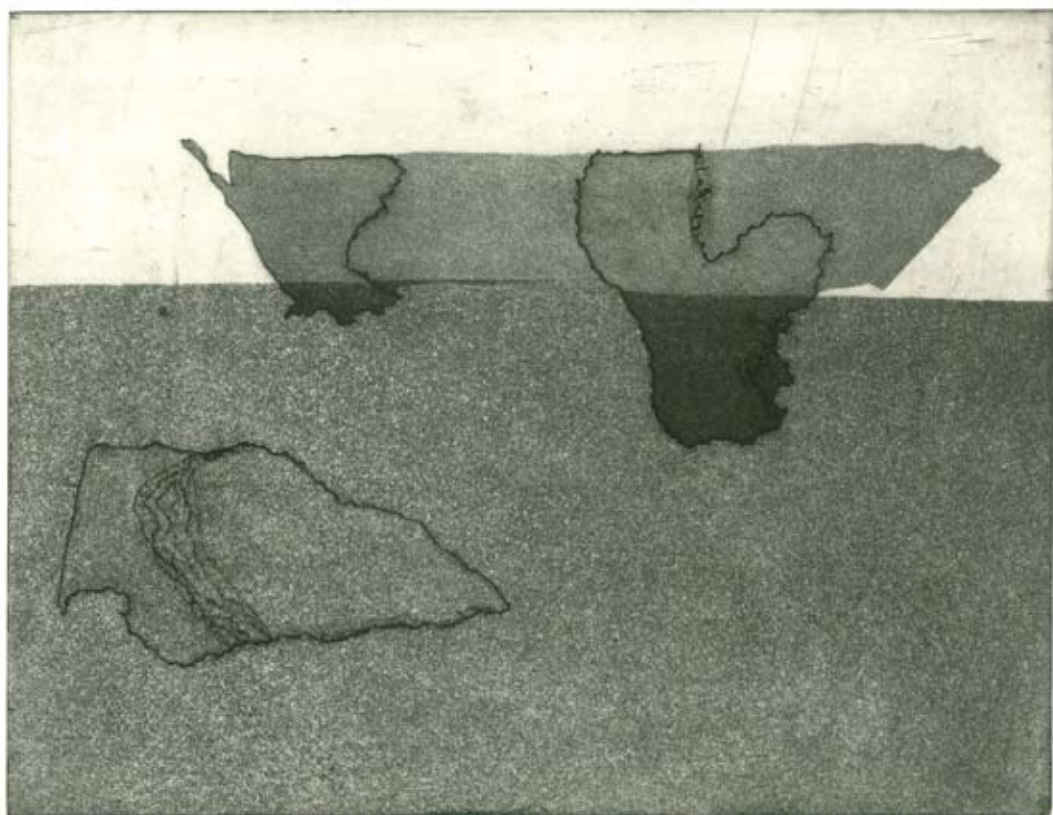
פקחה לאה עיניים גדולות, זכות, ותהתה בפליאה מרובה: "רפאל, אהובי, איזה סיפור? איזה שיר?"

רְאִיתִי צִפּוֹר
שֶׁהִיא פּוֹרַחַת
מִן הַסֶּבֶךְ
לְהַתִּיר בִּי
מִלְאָךְ
וְרֵאשִׁית
וּכְנָפִים

נורית שושני / גזירה

ללא מוסרות הזמן לשמע
באין גבולות עתים לראות
הייתי כשבלת מתערבלת במצולות.
שרש וקונכית הייתי
וסנפירו של דג,
בירק אפל הבהבתי,
עוד זיק אור אחר.

בחוט של מחשבה
אל הרדוד נמשכתי לעלות
מאז,
נגזר עלי לשמע,
נגזר עלי לראות
ובלישותי כלואה צוחת -
דממת המצולות.

דורית רינגרט, מתוך סדרת 'אלא אנייה עומדת', 2008, תצריב קו ואקוויטינה, 38x29

דורית רינגרט, מתוך סדרת 'אלא אנייה עומדת', 2008, תצריב קו, צריבה פתוחה ואקוויטינטה, 38x29

גַּר דַּק וַיִּרְק הַדְּלִקְתִּי
כְּדִי שְׁתֹּאחֲזוּ בְּךָ קִנְיָה,
אֶךְ הַחֲדָר נִמְלֵא יְתוּשִׁים,
הֵם שָׁמְעוּ שְׂגוּפֵי הַתְּפִנָּה.
אִז טִמְנֵתִי אֶבֶק
מִלֵּיל מֵאֶבֶק
בְּתוֹךְ נֶעֱלַךְ הַדְּקָה,
וְקִרְעֵתִי מִמֶּשׁ
ת'שְׁמֵלָה שֶׁלִּבְשֵׁת
שִׁירָאָה הָעוֹלָם דְּרָכָה.

אֶת לְבִי לְרוֹפֵא הִרְאִיתִי.
לְךָ תִּגְמַל, הוּא אָמַר.
וְאִז לְעֶצְמוֹ הוּא כָּתַב
מִרְשֵׁם אֲשֶׁר שָׁמַךְ בוֹ נִזְכָּר.
בֵּין סִפְרִים הוּא נִנְעַל
אֲחֵרֵי שִׁשָּׁל
אִיךְ בְּלִינוּ אֶת יְרַח הַדְּבִשׁ,
הָאֲחוֹת לִי אָמְרָה
שֶׁשְׁלוֹמוֹ עוֹד הוֹרַע
בֵּית מִרְפָּהוּ חָרַב וְנִטָּשׁ.

קְדוּשׁ, שְׁאֲצֹלוּ לְמִדְתִּי
מִפְּנֵי שְׁאוֹתֶךָ הוּא אָהַב,
לְמַד שְׁחוֹכֵת אוֹהֲבִים
לְעִמְעֵם אֶת שְׁבִיל הַזֶּהָב.
וּכְשֶׁכֵּל הַתּוֹרָה
נִדְמָתָה טְהוֹרָה
הוּא הִטְבִּיעַ עֲצָמוֹ בְּבִרְכָה.
גּוֹפּוֹ לֹא נִרְאָה

אֶךְ בְּמִדְשָׁא
רוּחוֹ מִזִּילָה עוֹד לְחָה.

רְאִיתִי אוֹתְךָ בְּסֶרֶט
שְׁצֵלִם אֶסְקִימוֹאֵי אֶחָד.
הוּא כָּחַל אֶצְבְּעוֹת וּשְׁפָתַיִם
הִרְאָה לִי אוֹתוֹ וְרָעַד.
וּבְעֵצִים אֶפְשָׁר
שֶׁהוּא טָרֵם הַפֶּשֶׁר
כִּי הָרוּחַ בְּגֵרָה סָחֶפָה
אֶךְ יִפְנֹךְ כֹּה זוֹהֵר
בְּתוֹךְ קָרַח סוּעֵר -
אֲנֵא תִנִּי לִי לְחֵדֵר לְסוּפָה.

מאנגלית: חגי רוגני

עמית רוכברגר / חצי שעת רצון

לאמונה, בהשתוקקות

בְּקֹר בְּקֹר
מְעוֹרֵר הַשְּׁעוֹן
בְּחֻצֵי לְצַרִּיךְ

לְרַגֵּעַ עוֹשֶׂה עֲצָמִי
מִתְלַבֵּט

דוֹחֶה אֶת הַיּוֹם
לְצַרִּיךְ וְקִצָּת
וּמְסַפֵּיק לַעֲשׂוֹת

אוֹסֵף אֶת גּוֹפְךָ אֶל קֶרְבִּי
נוֹשֵׂם אוֹתְךָ בְּהִקְיִן
מִתְכַּסֶּה בְּתִלְתְּלִיךָ
וְנִרְדָּם
חֻצֵי שְׁעַת רְצוֹן.

אולם הסינמה של מלון ריביירה קלאב היה ריק למדי כשנגמר הסרט, והצעיר החולה שהיה שם מטעם האגודה למלחמה באיידס, נעמד מולנו עם ידיים בכיסים והתחיל לדבר.

"אתה יכול להגביר את הקול? לא שומעים אותך," קראה בעלת הראש האדום שישבה כמה שורות לפניי.

הצעיר החולה ניסה להגביר את קולו ללא הצלחה, ותלונות נוספות התעופפו בחדר, הפעם לכיוון החבר המארגן, שישב קרוב לחולה וכוס מים מוכנה בידו: "חבל, אנחנו כאן בשביל לשמוע אתכם ולסייע, אבל לא שומעים כלום."

הצעיר העביר משקל מרגל לרגל. אשה בעלת חזה גדול מאוד, אגן רחב ועקבים דקיקים, תפסה יוזמה והזמינה את הנוכחים, שהיו פזורים באופן מקרי על פני האולם, להתקרב.

כבמטה קסם קמו כולם, תפסו מקומות בשורות הקדמיות, ויצרו מעין מעטפת סביב הצעיר.

הצעיר חייד: "אני לא רגיל שמעיזים להתקרב אלי ככה".

"מעזים" תקנה אותו בעלת הראש האדום.

עברתי בדוחק בינם לבינו ויצאתי.

יעל בן-צבי / איוב

”אחי בגדו כמו נחל” (איוב, ו, 15)

אלה שבגדו בי
לא היו אחי.
אלה שיבשו באדמה כמו נחל,
הרי היו כמו נחל!

איש לא ישא בצערך, איוב,
אל תאמין, איוב, לאיש.
הם רק עוטים את עורך המצורע
על בשרם השבע.

איש לא ישא בצערך, איוב.
כמו נחל,
כמו נחל הם
יבשו בי.

בְּשֵׁעָה הַהִיא
סוֹסֵי צוֹנָפִים בְּמַכְלָאָה
אֶל חֵם אֶצְבְּעוֹתֶיךָ
לְלַחֵךְ כָּל בְּדָל
שֶׁל לֶחֶם הַבָּשָׂר
כְּכֹנוֹס הַגֶּלֶם
שִׁטּוֹה חֵלוֹם מִן הַיָּרֵק
אֲנִי לְיָדֶךָ
מִשְׁבְּרֵי אֲבֵנָה
וּבִמְהוֹמַת רִגְשֶׁתְךָ
וְאֶפְסֵי גוֹף עַד קְצוֹתָיו
אֶתְפַּרְפֵּר
בְּגַפְרִית וְזָהָב
וְצַפְרָן חֲתוּל שְׁבֹלוּלֵי
כְּסוּס הָרוֹהֵט
שְׁכָלָיו רִסְנָיו הַשּׁוֹתְקִים כְּעַת
וְעֵינָיֶךָ יָרֵק הַלוֹהֵט
נָמֵר
טְרַפְנִי
וְאֲבוֹא בְּמַעֲיָךָ
תִּנְנִי וְאֶגַע בְּכֶשֶׁרְךָ

רותי הלבית כהן, פרט ממיצב Mind the Gap, 2007, גלריה Umtrieb Kiel, גרמניה

רותי הלביץ כהן, מראה כללי מיצב Mind the Gap, 2007, גלריה Umtrieb Kiel, גרמניה

משה יצחקי / אהבה בתיאטרון

"האדם משחק רק בשעה שהוא אדם במלוא מובן המלה, והוא אדם במלוא מובן המלה רק בשעה שהוא משחק.." (פרידריך שילר, מכתבים על חנוכו האסתטי של האדם, 1795)

גֶּשֶׁם יוֹרֵד בְּחֹדֶשׁ מַאי וְשׁוֹטֵף, מוֹחֵה פְּדֻמָּה
אֶפּוֹר שְׁנַמְרָח עַל פְּנִינּוֹ. מְרַחֲפִים
כְּמוֹ צִיּוֹר שֶׁל שְׂגָאֵל, קְשׁוּרִים
בְּחוּט זְמַנִּי בְּלִתִּי נִרְאָה לְמִרְתֵּף הַפְּנִימִי.
עוֹד מְעַט יַעֲלֶה וַיֵּרֵד הַמָּסַךְ
וַיִּקְפֹּד אֶת הַחוּט, יְדִינּוֹ יוֹשְׁטוֹ לְחַלָּל
יִחְתְּרוּ חֲזֵרָה אֶל הַתְּהוֹ. זֹכְרֵת?

מִתְחַת רִגְלֵינוּ בְּקַעַז אֵז קוֹלוֹת הָאֲדָמָה,
זוֹ הִיְתָה אֶהְבָּה שֶׁהִכִּינָה אוֹתִי לְמוֹת הַבָּא.

משה יצחקי / קהל בתיאטרון

הקהל מריע, מבקש להחזיר חיים לאחור,
השחקנים קדים קצה בתחית המתים
על הבמה. הקהל מוחא כף כמו בטקס
גרוש ירדים הנמלטים מאור האולם.
הקהל יודע להחזיר אהבה לשורה בטקס
יתרוקן
אולם
שקיה
מלא
בטקס ידם, בטקס יכבו האורות. בטקס
יבוא החשך על הבמה וידלק אור מרחף
על פני תהום.

עמק בתוך מקלט, אפשר
אט אט לפתח רוכסן
ישן לנפש. ממרתף זה אפשר
להוציא ולפרש כמו מתוך מזודת
נוד או מהגר: אהבה שהסתבכה
בבטנת המעיל, שמש, חלום בשולי
מכנסים, פה פעור בקצה עניבה,
רפליקות שקפלו בכגדים ארוזים
למסע ארך, חיים מעל ומעבר לזמן.

לפעמים בחזרה, במעלה המדרגות,
שעת מעבר הגבול בין החלל הפנימי לחיצון,
נתקע הרוכסן, ואפשר עוד לשמע לחש יוצא
משולי המקטרון, חיוך נמלט מתחת לכובע,
לראות בחריץ תנועה, צללית נאבקת בכתנת
הזמן, מתוכה יד נשלחת לאחז בראשי הנוטה
אליה, יד נוספת, פנימית, מושיטה ממחטה.

ישראל המאירי / בני ואקרים - סצנה

על-פי 'שחקנים' מאת ישראל המאירי

סצנה זו היא עיבוד של קטע מרכזי ברומן 'שחקנים', שיצא לאור ב-2006 בהוצאת אבן-חושן. הסצנה נכתבה על-פי יוזמת מערכת קו נטוי והוצגה על ידי שחקנים מן החוג לתיאטרון באוניברסיטת חיפה, פעם באורנים ופעם נוספת בבית יגאל אלון.

רקע: אקרים בשארה, ערבי-נוצרי, יליד יפו, ובני לחיאני, שנולד בשעריים והתחנך בחברת נוער בקיבוץ והיה בצבא צנחן, הכירו בחוג לתיאטרון באוניברסיטה והיו חברים בקבוצת תיאטרון רדיקלית בשנות השבעים. לשניהם היו בעבר יחסים עם שחקנית הקבוצה, מיקי, בתקופה שהרתה את בנה האוטיסט רמי.

שניהם חוזרים ונפגשים עתה, בשנת 1982, על רקע מלחמת לבנון, בקבוצת התיאטרון המחודשת, המעלה הצגה בשם 'לאון', אודות גיבור ממלחמת העולם השנייה. שניהם נלחמים על התפקיד הראשי. אקרים נבחר לתפקיד, אך הוא נטש ונעלם לאחר שאוכזב מחוסר המעש הפוליטי של חבריו. התפקיד נפל בידי בני.

המקום: בית נטוש ביפו. חדר. מיטה. זמן: שנת 1983, לילה.

בני: (עומד או יושב על המיטה. מדבר ישירות אל הקהל) אפשר להגיד שהייתי מאושר. כן. עייף, סחוט, אבל ממש מאושר. כמו ילד באיזו קייטנה. עם דשא, עם ברכה, עם ילדות יפות. שאני, בני, הבחור הטוב, כמו שכולם פה אומרים, יקבל תפקיד ראשי... אבל ידעתי שהקייטנה המוטרפת הזאת חייבת יום אחד להסתיים, ושהיום הזה מתקרב. אז נכנסתי יותר עמוק לעשייה התוססת שלי. להצגה השחורה שהפכה יותר ויותר להצגה של איש אחד. הייתי השחקן הראשי, והבמאי, ובעצם גם המחזאי...

אקרים: (עומד מאחור, בזרועות שלובות. משקפי שמש. לבוש ג'ינס ומעיל עור. לא מגולח)

בני: (בלי להסתובב, כאילו מרגיש בו. מתחיל לדבר מהר יותר, ותוך כך פושט חולצה, מכנסיים, נשאר בגופיה וקצרים) רציתי כל-כך לישון. פשוט השתוקקתי לישון. להחזיר לי את שעות השינה האבודות, שעות שחורות של חזרות ליליות אינסופיות... (משתרע על המיטה) הייתי כל-כך הרוס שלא יכולתי אפילו ל... אתם מבינים. מיקי בכל אופן הבינה. ראתה את המצב שלי והלכה לישון במקום אחר (מתיישב) כך שכשהתעוררתי, וראיתי שאני לבד במיטה, לא זכרתי אם היא התעצבנה עלי או פשוט ראתה ש... אין מה לעשות אתי... ו...

אקרים: (מושיט אגרוף קדימה ו'דופק', כמו על חלון)

בני: פתאום הקול הזה, של גרוד או דפיקות על החלון. אני מסתכל ורואה פרצוף מטושטש, כמו של ילד. כך שהגעתי למסקנה שאני כנראה עוד ישן. (משתרע, מתכסה)

אקרים: (דופק) תפתח, בני, יא בן־זונה, תפתח מהר, (בני מתכווץ ומכסה את ראשו) מהר, בני, תת-עו-רר!!

בני: (מתיישב, מתגרד) אקרים?...?

אקרים: בדיוק. אקרים. אתה פותח או שאני -

בני: (מפהק) חשבתני שנעלמת...

אקרים: (לחוץ, מביט לצדדים) יא בן־זונה, יא חתיכת -

בני: טוב, טוב, תרגע... (פותח את החלון. חוזר למיטה)

אקרים: (פורץ פנימה. הוא מזיע, סחוט, לחוץ) תביא מיס. (רואה שאין עם מי לדבר. הולך לשירותים. משתין. מסיר מעיל, משקפיים, שותה, שוטף את פניו)

בני: (מנסה להתעורר. לובש מכנסיים. מדליק אור)

אקרים: (סוגר את המכנסיים, שואג) מה אתה עושה, חתיכת מטומטם! (מכבה את האור. הולך אל ה'חלון' בזהירות, מציץ החוצה) אתה רוצה שיגלו אותי?!

בני: (מושיט לו מגבת) סליחה.

אקרים: (מורחרח במגבת) של מיקי, הא?

בני: נגב וסתום.

אקרים: סלח לי, בני. אני יודע, אני יותר מדי עצבני. (זורק אליו את המגבת) אני אשאר פה קצת. בחדר שלכם, הא? אנוח קצת ואז אתחפף. אל תגיד לאף אחד. גם לא למיקי. אני לא רוצה כבר שום קשר לקבוצה, להצגה המחורבנת שלכם. קח, קח את התפקיד, הוא שלך. (משתרע על המיטה) אין לי כבר כוח.

בני: (מחזיק במגבת, מביט בו. לקהל) יצא מהפה שלו ריח יבש. רע. כי מה כבר יכול לצאת מהפה של בחור שגדל בלי אימא וחי בלי אישה קבועה. נזכרתי במה שאמרו עליו. שהוא לוקח. אולי הוא באמת היה בטרופ. שוכב לו ככה על המיטה שלי ולא מפסיק לקשקש. או שהטרופ היה שלי. (צעד אל הקהל) גם היום, כשאני מתעורר מזיע, אני שומע אותו צועק - משם, מהמקום שהוא כלוא - הצעקה שלו קודחת לי במוח -

אקרים: (מדבר מהר, סוער, עם פרצי צחוק וצעקות) יש מצבים בחיים המחורבנים שחייבים להחליט. זהו. להפסיק להסתובב, לברבר, להסתבך. להחליט. לא חשוב

מה. ולעשות. זה יותר קשה אפילו מההסתבכות עם הבני-זונות האלה מהשב"כ שמחפשים אותי עכשיו. כל הזמן המחשבה אם יגלו אותי או לא. אם יש להם משהו עלי. אבל אתה יודע מה, יותר מעצבנים אתם, הקבוצה! טוב, לא אתה, בני, אתה דווקא בחור טוב –

בני: (מזנק אליו, תופס בגרונו, לקהל) זה היה כבר יותר מדי! לשמוע גם מהערבי המזדיין הזה שאני בחור טוב!

אקרים: (צועק-צוחק, מתפתל) יאללה, תרביץ, תחנוק אותי. מה יש? יעשה לך טוב. לי אין כבר כוח לזוז. (בני מניח לו. יושב לידו) נשבר לי כל-כך מזה שאומרים לי מה לעשות... חושבים בשבילי... מאז שהייתי ילד, שהסתובבתי פה ביפו בגופיה... אתה יודע, אני כאילו יצאתי פה ביפו מהים... בכנסייה... היה שם כומר אחד, כזה עדין, צרפתי, היה מכניס את היד מתחת לספר שאני שמתתי על הברכיים, וביד השנייה מדפדף בספר לראות מה כתוב, כאילו שלא יודע, ממש מוזר לו מה שכתוב שם על ג'וזס, והיד שם למטה... עובדת... (שניהם צוחקים) אבל אני הייתי יותר ערמומי, אני סגרתי טוב את הרגליים, לא נתתי לו... וככה כולם... חושבים שיודעים מה אני צריך... איזה תפקיד מתאים לי... אבל אני לא רוצה, נשבר מכל הבלבול מוח הזה, שואה, גבורה, יהודים, ערבים... אני רוצה פעם אחת לעשות הצגה שמכל הארץ יבואו לראות, אותי! ... את אקרים בשארה! הסטאר!... (ותוך זה הוא כמעט נרדם) אקרים בשארה... מה זה סטאר... (אחרי שתיקה) אני חייב לישון... (הוא ישן)

בני: (מביט באקרים. קם. הולך לחלון, מציץ ה'חוצה'. שוב מתהלך. המגבת כרוכה על צווארו. ניגש אל אקרים הישן) מה עם מיקי??!

אקרים: (מתהפך לצד השני)

בני: (רוכן אליו, שואג) מה עם מיקי??!

אקרים: (בקושי פוקח עיניים) מה? מה אתה רוצה?

בני: זיינת אותה, נכון?!

אקרים: (מנומנם) אהממממסס...

בני: (מטלטל אותו) זיינת אותה, אז, ברמת-אביב, כשהיינו בחזרות –

אקרים: אז מה?

בני: אז הילד שלך!

אקרים: תקשיב לי טוב. זה נכון וזה אמיתי מה שאני מספר לך. וזה ירגיז אותך. אבל אני לא רוצה להרגיז אותך. אתה בחור כזה טוב. (בני נוהם) טוב, אז אתה שומע? זה היה באמת שם. במרתף הזה איפה שעשינו את החזרות. הייתי יושן שם לפעמים. פשוט לא היה לי איפה לישון. ואז היא נכנסה. ככה שהייתי שם כבר עירום. פשוט היה חם. היא שאלה אם היא מפריעה ואמרתי בטח שלא. לבשתי מכנסיים. היא התיישבה על ידי והתחילה פתאום לבכות. היא... היא הייתה אבודה. לא יודע. ואני שמתי עליה יד... (שם יד על כתפו של בני) וזהו... ישבנו ככה. עד ששמענו קולות. (בני מתנער, מעיף את ידו) עכשיו אתה מבין, מה, אתה מאמין לי, ועכשיו אתה מתעורר... (משתרע על המיטה) אתה מת לחנוק אותי... (בדיוק כשבני מתנפל עליו) אבל די, תפסיק, תן לישון... (מתהפך לקיר) למה שלא תשאל את מיקי של מי הילד? למה שלא תשאל אותה אם אתה כל כך רוצה לדעת? (מנומנם) אבל אתה הרי לא רוצה. אתה לא באמת רוצה לדעת. אז מה אתה רוצה ממני? (ישן)

בני: (קם. מסתובב עצבני. פונה לקהל) באמת לא ידעתי מה אני רוצה.

אקרים: (ממלמל) אני חייב לישון... רק חצי שעה... תשמור עלי, בני...

בני: (לקהל) כשהתעוררתי, הוא כבר לא היה. החלון נשאר פתוח. ולידי, במיטה, המגבת עם ריח הזיעה הזר. אבל זה לא הספיק כדי שאהיה בטוח. במצב הזה שאני כבר לא בטוח בשום דבר... שאני כבר לא יודע איפה הדברים שקרו באמת, במציאות, ואיפה הדברים שאני מדמיין. או משחק. או מביים.

חושך.

סוף

הַלִּילוֹת, קְמוּרֵי מְסֵלֵת הַבְּרוֹזֵל, הַרְקִיעַ הָרַע,
בְּנֵי לְוִיתוֹ הַמַּחְרִידִים לֹא יָכְלוּ לְשַׁעַר;
אֲבָל בֵּילָד הַזֶּה שָׁקַר הַרְטוּרִיקוֹן פָּקַע,
הַתְּפוּצָץ כְּמוֹ צְנוּר: הַקֹּר יָצַר מְשׁוֹרֵר.

מִשְׁקָאוֹת שָׁקְנָה לוֹ רֵעוֹ הַחֲלָשׁ וְהַפְּיוּטִי
אֶת חֲמֹשֶׁת חוֹשִׁיוֹ טֵרְפוֹ בְּאֶפֶן שְׁטָתִי,
לְהַבְלִים הַמְּקַבְּלִים הַבִּיאוּ קֶץ נִמְהָר;
לְפִיוֹט גַּם לְחֲלָשָׁה הוּא הַפֶּךְ מִנְּכַר.

שִׁירָה הִיְתָה מַחְלָה מִיְחָדָת שֶׁל הָאֵזֶן; גַּם
בְּשׁוֹמֹת לֹא הָיָה דִי; כָּל זֶה נִדְמָה לְהַדָּס
שֶׁל הַיְלָדוֹת: לְנִסּוֹת שׁוֹב הוּא חֵיב.

עֲכָשׁוּ, דוֹהֵר בְּאֶפְרִיקָה, הוּא חֵלֶם
עַל אֲנִי חֲדָשׁ, וְעַל בֶּן, מְהַנְדָּס,
עַם אֲמַת שְׁתַּתְּקַבֵּל עַל אֲנָשֵׁי כָּזָב.

מאנגלית: יעל גלוברמן

עצרו את כל השעונים, נתקו גם את הקו,
תנו לכלב עצם כדי שלא ינבח עכשו,
השתיקו את הפסנתרים ובתפוף שקט
את הארון הביאו, תנו למקוננים לצאת.

יחוגו מטוסים מעל לראש בילל מספר,
רושמים על השמים את ההודעה: הוא מת.
קשרו סרטי ניר סביב צוארי יונים צחורות,
ועל ידי שוטרי תנועה עטו כפפות שחורות.

הוא היה צפון שלי, דרום, מזרח וים,
כל ימי החול שלי, שבת המנמנם,
חצות לילי וצהרי, כל מלותי, שירה,
חשבתני - אהבה נצחית: טעות שלי מרה.

הכוכבים לא רצויים: פבו אחד אחד.
ארזו את הירח, שימו שמש שם בצד.
טאטאו את היערות, רוקנו אוקינוס ממימיו,
כי דבר לא יגמר בטוב עוד מעכשו.

מאנגלית: יעל גלברמן

תלמה נבו / דיוקן עצמי

מקְרוב, פֶּסֶת תִּלְתֵּל
פְּרוּעַ
מְחִלֵּף צְבָעִים
מְנַח בְּשׁוּיּוֹן עַל כֶּתֶפִי
הַמְכֶסֶה בְּחִלְצַת תְּכֵלֶת מְנַקֶּדֶת
מְאַחֲזֵרִי, מְשַׁעֲנֵת מְרַפֶּדֶת שֶׁל כֶּסֶא
מְכֶסֶף
מְצַב עַל שְׁטִיחַ מְקִיר לְקִיר
מְרַחֵק, דִּלֵּת עֵץ אֲטוּמָה.
בְּרוּחַ שֶׁבִין הַשְּׁטִיחַ לְדִלֵּת
עַל הַרְצָפָה הַחֲשׂוּפָה
חֵר
מִתְכַּת שֶׁהַשְּׁחִירָה
זֶכֶר לְבְרִיחַ
אֲוִיר לְנִשְׁימָה

חַרֵּשׁ בְּגוֹרְלֶךָ
מִיגוּאֵל.
אִם תַּעֲמֹד
וְלֹא לִרְגַע
תַּחֲנֹת רוּחֶךָ
מִלְּכֶת,
תִּתְחַפֵּךְ נוֹצֶתְךָ
לְחֶרֶב,
יִהְיֶךָ רוֹסִינְנִטָּה
לְשִׁיר.

מוטי ברייט / רוסיננטה

הָיָה בָּזָה מִן הַכֶּשֶׁף,
אֵיךְ יִהְיֶה רוֹסִינֶנְטָה
לְשִׁיר?
כִּי מִי הוּא רוֹסִינֶנְטָה
אִם לֹא שִׁיר שֶׁחָבְרוּ לוֹ
רמ"ח אֶבְרִי
וְשָׁפַע גִּידָיו,
שֶׁרַק טַחְנוֹת הָרוּחַ
שֶׁל אֲדוֹנוֹ,
יֻכְלוּ לוֹ
לְפוֹגְגוֹ.

דליה מאירי, קווים, מתוך עבודת וידאו, 2008

דליה מאירי, רישומי רנטגן, עט סימון על מצע אנטי סאן, 2008

נג'ואן זועבי, דיוקן דליה מאירי מתוך סדרת 'מורים', 2008, שמן על בד, 60x60

נג'ואן זועבי, דיוקן דני זק מתוך סדרת 'מורים', 2008, שמן על בד, 50x60

נג'ואן זועבי, דיוקן עידית לבבי גבאי מתוך סדרת 'מורים', 2008, שמן על בד, 50x70

דורית רינגרט, מניפה, טכניקה מעורבת על נייר, 36x26

שאלו: ומה המרחק בין קייב לאודסה? כך חזרה השאלה שעלתה בדיוק מאז כשעמדנו בגדות הנהר ואני ידעתי שמשם יצאה אמי אל הדרך הארוכה שבסופה יימצאו לה בית חדש, איש, ילדים יתומים מהאישה הראשונה ואפילו ילדה, שתיוולד לשניהם, אני, שנולדתי בקורדובה שבארגנטינה. אבל לא אני הנושא היום, כי אם אותו פסק זמן של מפגש עם אסתר, עמידתנו יחד, שם, עם סיפורי המסעות של משפחותינו, עם הגעגוע אל עבר בלתי ידוע ועם השייכות אל הווה מוזר בו רגלינו עומדות בקייב, בחוף הנהר, יודעות שאיננו מכאן, כי שתינו מרגלי התבור והיא מבית קשת. בביתה, מול היער, נפגשנו בצוות לסכם מסענו לרוסיה: ילצין, עלייה של צעירים, חינוך יהודי חופשי – נושאים בוערים שחשבנו לתרום להם ולו גרגיר. הבית של אסתר, חוכמתה, ידיעתה ברוסית ובספרותה (דוקטוראט בנושא: דורו של ביאליק, היה בהכנה) כל אלה עם חדותה האינטלקטואלית הקסימו אותי. אסתר ויער בית קשת.

פגשתיה לפני שנה, כשבאנו לביקור ניחומים עם מותו של מיכאל, האיש. שני בניה ליטפה, היא כמו לא הבינה מזמן את חייה. בלא ניחומים. היופי והחוכמה מול יער בית קשת מקייב בגדות הנהר.

ומה המרחק לאודסה?

גזית, חג שבועות תשס"ז

אסתר נתן, לפני מספר שנים מורה ומרצה בחוג לספרות באורנים.

אורה לוטן / עם אסתר נתן אצל גדות הדניפר

על חוף הקיטנות שנעזבו
על חוף מימי הנהר המרעל,
אבל מעל שמים פתוחים
ורוח בצמרות
ומרחבי יה.

מפענחות את כורי השיכות
כשבות אל בית ישן.
אסתר עם האותיות הקיריליות:
שם לאודסה ושם להומל.
ובעוד השמות מנגנים
צילי ילדות,
אנחנו כאן עכשו
אצל גנסין
על גדות הנהר, בזרם מימיו
מפליגות לפגישה בין אורי ניסן
לבין יוסף חיים ברנר.

אסתר אומרת, אפשר גם בדרך אחרת
בטרם שנסע אורי ניסן
לפגוש את אביו, נשא בעגלה
עם הזרות ועם הקרבה
ובהפוגה בין המלים
נזרקו מגדה לגדה קולות,
כאבנים של אור
נערוות הסתירו יפין
ותשוקת החיים. אבל
תשוקת המות

מתוך הספר "הפלגה אחרונה".

אלינה רום-כהן, סביבה [עיירת דייגים], 2008, טכניקה מעורבת, 88x52
מתוך תערוכת: 'הבתים שבבית גרים בדירות'

אלינה רום־כהן, סביבה [רכבת], 2008, טכניקה מעורבת, 105x45
מתוך תערוכת: 'הבתים שבבית גרים בדירות'

בוֹדְדָה בְּאַרְץ נְטוּשָׁה
אֶת מִפְקִירָה אֶת עֲצֻמָּךְ
לְעֵפֶר הַמְעֵנָה
מִשְׁקַעַת עֲצֻמָּךְ
בְּחֹל הַמַּחְלֵל בּוֹ כֹּל גִּרְגֹר
נִשְׂאֵת וְהַפְרָת
בְּמַגַּע וּבְצִלְלִיל
חֹלְקֵת גּוֹרֵל
שְׁחֹק עַד דֶּק
מִשְׁמֵשׁ, מִשְׁלָךְ מִרְצוֹן

הַגִּיעֵי אֶל
הַתּוֹךְ הַרְךְ
תְּחֹשׁוֹת חֲשׁוּפּוֹת
בְּגִמּוֹר גַּם
קְצוּוֹת חֲדִים
הַתְּעַגְלִיּוֹת רִכּוֹת
עוֹלָם כְּשֶׁלְעֻצְמוֹ
עִם מַחְשְׁבוֹת עֲשִׁבִיּוֹת
סַפַּת חֲלוּקֵי נַחַל
מַחְמָמַת מִתּוֹכָהּ
בְּחֵם קִרְבֶּיךְ

הַכּוֹחַ שְׁבֶךְ
מִבְקֵשׁ לְהַגִּיחַ
לְהַשְׁלִיךְ אֶת הַשְּׂרִיּוֹן הַחֹבֵק
לְתֵת לְתִשׁוּקוֹת הַזְנוּחוֹת
לְזֶרֶם לְהֵן
לְהַחֲיוֹת
אֶת
הָאֲנִי

מאנגלית: חגי רוגני

טלי כהן גרבוז, מתוך סדרת 'טבע רוחש רע', 8-2007, צילום בפילם 35 מ"מ

טלי כהן גרבוז, מתוך סדרת 'טבע רוחש רע', 8-2007, צילום בפילם 35 מ"מ

מאז ילדותי אני זוכר את פולחן התרבות הצרפתית ששרר בביתנו. סבי למד בצרפת, הוא קיבל את תואר המהנדס שלו במכון הפוליטכני בפריס. הוא אהב להיזכר בשנים ההן, בשנות לימודיו בצרפת, בשנות צעירותו. הוא קרא את העיתון הצרפתי היחיד שהתפרסם ברוסיה: *l'Humanité*, עיתון המפלגה הקומוניסטית הצרפתית. הייתי קונה לו את העיתון פעמים רבות. העיתון הזה היה מגמתי כמו העיתונים הסובייטיים אבל בכל זאת היה בו משהו משובב את העין. לפחות הנייר עליו הודפס היה רך בניגוד לנייר הקשיח והעבה של עיתוני ברית־המועצות. באותה תקופה לא ידעו אזרחי ברית־המועצות מהו נייר טואלט, והשתמשו בעיתונים. מבחינתי זה היה היתרון החשוב ביותר של עיתון המפלגה הקומוניסטית הצרפתית על פני עיתוני המפלגה הקומוניסטית של ברית־המועצות. אבל לסבא היו סנטימנטים לכל דבר צרפתי והוא אהב את העיתון הלא סימפטי הזה כי היו בו בדיחות, תשבצים, פרסומות ומודעות על אירועים בפריס. המודעות על האירועים הזכירו לו את שמות הרחובות והכיכרות בהם הוא טייל. לעתים הוא דיבר בבית צרפתית ומאוד אהב את השפה, את המלודיה שלה. אולם הרשמים החזקים ביותר שלו בזמן לימודיו בצרפת היו, לדעתי, קשורים לרוסיה שהייתה על סף המהפכה. אלה היו השנים לפני מלחמת העולם הראשונה. פריס הייתה מרכז ההפגנות והאסיפות של כל המפלגות הרוסיות המהפכניות. להגיע להפגנות ולשמוע את הדוברים אחד אחרי השני – זו הייתה הדרך הטובה לדעת מה קורה ברוסיה. סבא היה אז בחור כבן עשרים ונהנה לשמוע את הנאומים המלהיבים של מנהיגי המהפכה העתידית. הנואמים היו מבריקים והתחרו זה בזה.

פעם אחת הוא ראה את טרוצקי ונדהם לשמוע באיזו אומנות דיבר האיש. טרוצקי היה גבר נאה בשנות השלושים לחייו. היה לו שער כהה, עיניים כחולות וכושר דיבור פנטסטי. לפי טרוצקי הכול היה ברור: האשמים, האמצעים לשינויים ברוסיה, הדרכים לביצוע המהפכה. מחיאות הכפיים אחרי נאומו של טרוצקי היו סוערות. המהפכנים אהבו אותו מאד, נשאו אותו על הכתפיים. איזה יופי! איזה כושר שכנוע!

כשהמון התחיל להתפזר, סבא צעד לעבר תחנת החשמלית הקרובה. לידו הלך בצעדים מהירים אחד המפגינים, גבר קירח, נמוך קומה, בשנות הארבעים לחייו. "אהבת את נאומו של טרוצקי, חבר?" שאל האיש את סבא ברוסית. סבא הנהן.

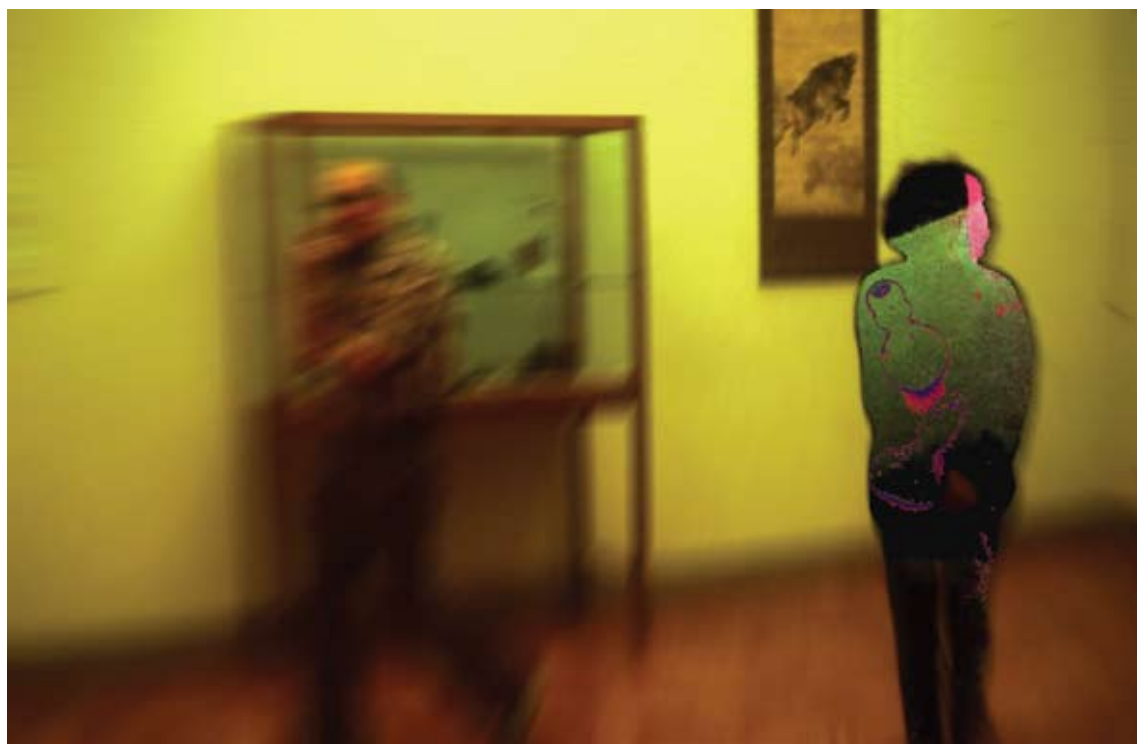
"הוא פטפטן ואיש מסוכן! אל תאמין לו!" אמר האיש והוסיף: "הוא הרסני, הרבה דם ישפוך האדם הזה, אני כבר רואה דם על הידיים שלו!"

סבא הופתע, כל ההמון היה מאוהב בטרוצקי, רק בן־שיחו דיבר רעות על האליל. "יש מהפכות בלי דם?" שאל סבא.

"אתה באמת רוצה לדעת?" שאל האיש, "אם כן, בוא הערב למועדון בכתובת הזאת, אנא רשום אותה, שם יהיה חוג בית ותשמע את הדברים האמיתיים."

"את מי לבקש שם?" שאל סבא.

"אותי, שמי אוליונוב – לנין ולדימיר אילייץ."

חובב רשלבך, משכון/חייל זן, 2007, צילום, עיבוד מחשב והדפסה דיגיטאלית על נייר מט, 10x17

ממסתורין
של חשכה ואור
ונציה מגיחה.
מתחת גשר אפולו
אל אור שמעליו.

התמונה בחויה,
נוגעת
מתגרה.
איש עומד וזו קדימה
איש יורד, קפוא על מקומו.
סותם שחר, הצל
פותח, בקר ערפל.

שם, מעבר...
ונציה
תמונה בסלע הקים.
כאן,
ונציה היא תמונה
של שם.
...כך בנו אותה:
חזותית.
כך היא מציגה עצמה
בתמונתי.

נוגס בלחם. מרקם חלה,
מאפה של בית.
דחיסותו נבחנת בתחושת
החמר
לחיוב... ולשלילה.
היא מענגת

כְּמוֹ גַם גְּבוּשֵׁי הַקוּטָג'.
זוֹ דְּחִיסוֹת שֶׁל רֶגַע.
אֶסְתֵּיִקָּה
שֶׁל מַחְשָׁבָה.

גַּם תְּמוּנַת וַנְצִיָּה
הִיא דְּחִיסוֹת שֶׁל טַעַם.
אֶסְתֵּיִקָּה
שֶׁל מַחְשָׁבָה.

שֵׁם, מַעְבָּר...
וַנְצִיָּה
הִנֵּה כְּצֹלַע בְּקִיָּם.
כָּאן,
וַנְצִיָּה הִיא הַלָּה
שֶׁל שֵׁם.
כִּי תִנּוּ אוֹתָהּ:
מְלוּלִית.

כִּי הִיא מְצִיגָה עֲצָמָה
בְּדַמְיוֹנִי.

מתן בן כנען, נוף עם אקליפטוס, 2006, שמן על בד, 30x20

משה יצחקי / מול תבור לקראת שבת

אלו היו באים בי אט אט
רביצתו השלֹוה של הָהָר הָעָטוּף
בהינֹומת עֵבִים אֹדְמָת, רֶחַשׁ לְטוּף
הָרוּחַ בְּקוֹצֵי הַקִּיץ, נִצְבִּים כְּמוֹטוֹת
אֶפְרַיִם בְּשֹׁדֵה הַחֲרוֹשׁ בְּתַנּוּחַת לַיִל כְּלוֹלוֹת,
יֵלֵל הַתַּנִּים בְּבִקְעַת כְּסוּלוֹת. הֵייתִי, אֹהֵוּ, הֹוּ יְהִי
הוֹנָה אֲתָם. טוֹבֵל כְּמוֹתָם בְּרוּחַ בְּאוֹר
כְּפִלּוּמַת אֶפְרוֹחַ, הֵייתִי יָכוֹל
לְצֹאת מְגוּפֵי לְקִרְאָת הַמְּלָכָה בְּתַנּוּעָה
בְּלִתי מְרַגְשָׁת, כְּמוֹ שֶׁהִיא, מְעַרְטֶלֶת
תִּצָּא לְקִרְאָתִי בְּאֶחַת כְּדְבוּק
תְּבוֹא בְּגוּפֵי בְּנֵגוֹן: "לָכֶּה
דוֹדִי", נֶאֱנִי אָבוֹא בְּהַ בְּשִׁיר
"לְקִרְאָת כְּלָה" וְנִצָּא

בוֹאוּ הַרְשָׁד, שְׂדֵה חֲרוֹשׁ וְאוֹר פְּלוּמָתִי,
קוֹצֵי חֲמֵדָה וַיֵּלֵל,
בוֹאוּ בִי אֵט אֵט וַיִּחַד נִצָּא מְגוּפֵינוּ
חֲבוּקִים לְקִרְאָת

אֵיךְ שְׁאַנִּי הוֹלֵךְ בְּשָׂדֶה
מוֹל תְּבוֹר נִכְתָּבוֹת שׁוֹרוֹת
זְרוּעוֹת דָּגָן מְדִיקוֹת לְהַפְלִיא.
כְּדֵי לְדַיֵּק מַלְיָם שְׁלִי בְּשׁוֹרוֹת,
אֲנִי רוֹצֵה לְמַלֵּא זֶרְעֵי מְאֻדְמָת
הַמְּקוֹם, לְפָרֵעַ מְלֶה
בְּחֻקֵי הַלְשׁוֹן, לְעַנֵּג מֵה שְׁזָכוֹר,
שֶׁתְּמַלֵּא נִפְשֵׁי בֵּין רַגְלֵי הַתְּבוֹר
לְרַגְלֵיךְ בְּהַד קְרוֹם. כְּמוֹ שֶׁלְאַדְמָתִי
הַד דָּמוּם: כָּךְ.
לְהַפְשִׁיט עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ
מִקְלַפֵּת הַמַּלְיָם וְלִשְׁמִים
כְּטוֹטְפוֹת בֵּין עֵינַי, עַל זְרוּעֵי
כְּלָנִית אֲדָמָה, לְזִכֵּר הַדְּבָר בְּעֶצְמוֹ
כָּךְ: לְרִשְׁרֵשׁ בְּשִׂרְשֵׁי הַשָּׂדֶה וְלֵהִיּוֹת
כְּמִקְלַעַת פְּקָעִים, לְהַנִּיחַ פְּטוּרֵי צִיִּצִים
יִרְקִים כְּעֵצֵי הַעֵת הַמְּקוֹם הַזֶּה. וְלְדַחֵק
בְּאֵהָבָה שֶׁתְּכַלְכֵּל אֶת הַשׁוֹרָה
וּתְקַלְקֵל

רשימת המשתתפים בגיליון 8

אמן רב־תחומי, מרצה לאמנות באורנים.	אבו שקרה פריד
מורה לספרות, קריינית ומשוררת, מנחה לכתובה יצירתית ובוגרת תואר שני בהוראה רב־תחומית באורנים.	אבקסיס מרים
מרצה בחוג לספרות ולמבע יצירתי באורנים.	אטינגר איילת
בוגרת החוג לספרות באורנים, בעלת תואר שני בספרות עברית מאוניברסיטת חיפה, מלמדת במכינה הקדם צבאית ע"ש רבין באורנים. מנחה סדנאות כתיבה, משוררת וסופרת, זכתה לאחרונה בפרס 'זאב' לספרות ילדים ונוער.	אלומה נרי
משוררת, ציירת ומורה לאנגלית, לומדת שנה שנייה הוראת אנגלית ללקויי למידה בלימודים מתקדמים.	אור סלילת תמרה
סטודנט בחוג לספרות ומבע יצירתי, מדריך טאי־צ'י ומודרך כתיבה.	ארנון אמיר
סטודנטית ללשון, מסיימת שנה חמישית. בוגרת אורנים בחוג למוזיקה משנת 1986.	אשלגי זהבה
בוגרת המכון לאמנות, מורה בכפר ריינה.	בסול אחלם
בוגר המכון לאמנות.	בן כנען מתן
מרצה בחוג לספרות ומבע יצירתי באורנים.	בן־צבי יעל
מנכ"ל חברת B.C.I המספקת למכללת אורנים שירותי מינהל אקדמי ממוחשב, וסטודנט בסדנה לפרוזה.	בראב אברהם
עובד בשני מרכזים למחוננים, באורנים ובשלומי, מלמד פיתוח חשיבה יצירתית וכתובה יצירתית.	ברייט מוטי
משוררת, סופרת ומתרגמת, מנחה סדנה לכתבת שירה במסגרת החוג לספרות ומבע יצירתי באורנים.	גלוברמן יעל
פרופסור לפסיקה בפקולטה למדעים והוראתם, אוניברסיטת חיפה – אורנים.	גורדון אלכס
אמן. פסל. חתן פרס ישראל תש"ס 2000. לימד במכון לאמנות באורנים בין השנים 1965–1980.	גרוס מיכאל ז"ל

מרצה במכללת אורנים: הערכה חינוכית, ניהול. עוסקת בהכשרת מורים ומורי-מורים בתחום הדידקטי ובתחום ההערכה, מנחה במכון מופ"ת וראש החוג לחינוך במכללת סכנין להכשרת עובדי הוראה.	דיקמן נעמי
מלמד באורנים בחוג לספרות ולמבע יצירתי, ובלמודי התואר השני. פרסם תשעה ספרי פרוזה – רומנים וסיפורים – ומספר מחזות. ספרו האחרון, 'שחקנים', יצא בהוצאת אבן-חושן ב־2006.	המאירי ישראל
בוגרת המכון לאמנות באורנים.	וינשטיין ג'ני
סטודנטית שנה ב' במכון לאמנות.	זועבי נג'ואן
אמן, מלמד ציור ורישום במכון לאמנות באורנים.	זק דני
סטודנטית שנה ד' לספרות, דרמה, מבע יצירתי ורב-תחומי.	טל מירב
בעלת תואר שלישי בהוראת המדעים, ראש היחידה ללימודים מקוונים ומרצה במכללת אורנים. סטודנטית לספרות במכללה. כותבת שירה.	טנצר מירה
משורר. ראש החוג לספרות, דרמה ומבע יצירתי. שחקן. עורך עמית של קו נטוי.	יצחקי משה
כותב, מצייר ומלמד אמנות באורנים, באוניברסיטת חיפה ובמכללת עמק יזרעאל.	יצוב יהודה
אמנית, בוגרת קלישר, בוגרת התוכנית ללימודי המשך באמנות באורנים.	כהן אלינה
צלמת, כותבת ואוצרת אמנות. מרצה באורנים.	כהן גרבוז טלי
אמנית, מלמדת באורנים במכון לאמנות. מציגה מעבודותיה בארץ ובחו"ל.	כהן הלביץ רותי
אמנית, מלמדת במכון לאמנות באורנים. עורכת עמיתה של קו נטוי.	לבבי גבאי עידית
מורה ותיקה באורנים להוראת ספרות וחינוך. הוציאה לאור ארבעה ספרי שירה.	לוטן אורה
אמנית, בוגרת המכון לאמנות באורנים. חברה בקבוצת 'בלוק'.	לוי אפרת
אמנית, מורה לפיסול במכון לאמנות באורנים.	מאירי דליה
סטודנט לספרות. דרמה ומבע יצירתי שנה ג', עוסק בחינוך בגיל הרך והיסודי, משתתף בקבוצת התיאטרון של אורנים.	מעייני ניר

מרטון אורי	סטודנט באורנים, לימודי קדם לתואר שני ביעוץ.
נאמן אדוה אמילי	שנה שלישית בחוג לחינוך חברתי קהילתי, במסלול קידום נוער, ורב־תחומי, במקבצים שילוב אומנויות בחינוך, דרמה ומבע יצירתי.
נבו תלמה	למדה ולימדה במכללת אורנים. כותבת, מציירת וחולמת.
סידאווי מופיד	סופר ומורה לערבית באורנים, עורך בשפה הערבית בקו נטוי.
סרלין רותי	מדריכה פדגוגית ומרכזת ההדרכה במכללה.
פורשיאן זוהר	סטודנט שנה ג' להיסטוריה כללית וגיאוגרפיה ולימודי הסביבה.
פלג דורית	סופרת, מנחת הסדנה לכתיבת פרוזה, מסלול הכתיבה של החוג לספרות באורנים.
פרנס יואב	לומד שנה שלישית במסלול מתמטיקה ופיסיקה.
צדיק מיקי	אמנית, סטודנטית בפקולטה ללימודים מתקדמים לתואר Med באורנים.
קריגר אלה	סטודנטית שנה ג' במכון לאמנות.
קמר פדל ופא	סטודנטית שנה ב' באורנים לחינוך מיוחד וערבית, גרה בחיפה.
קריגל לימור	בוגרת מסלול חינוך מיוחד באורנים, תרפיסטית באומנות.
רוגני חגי	מרצה ומחנך. מלמד באורנים לשון וספרות.
רוכברגר עמית	סטודנט שנה ב' בחוגים מחשבת ישראל וספרות ומבע יצירתי.
ריבנר טוביה	משורר ומתרגם. חתן פרס ישראל תשס"ח 2008. לימד ספרות ושירה במכללת אורנים ובאוניברסיטת חיפה.
רימון רוני	אמנית, בוגרת התוכנית ללימודי המשך במכון לאמנות באורנים תשס"ז, מנחת סדנה לאינטליגנציה רגשית במדרשה באורנים.
רינגרט דורית	אמנית, יוצרת ומלמדת בסטודיו בגבעת אלה. מלמדת תחריט במכון לאמנות באורנים.
רשלבך חובב	מעצב, אמן, ומורה לרישום ומדיה דיגיטלית במכון לאמנות באורנים.
רשקס רועי	מחזאי. מלמד כתיבה יצירתית באורנים.
שאוב דניאל	מרצה לספרות אנגלית וקנדית באורנים. כותבת סיפורים ושירים, מציגה תערוכות צילומים ברחבי העולם.
שושני נורית	כותבת שירה ומציירת. הוציאה נובלה בשם "צורה ואות". חברה קיבוץ יפעת.

